

Versenytükkör

- **Wallacher Lajos:**
**A GVH vizsgálati egységének
főbb célkitűzései
az elmúlt egy évben**
- **Legyen-e bírságközlemény?**
- **Reklámjogi konferencia:**
fókuszban a pénzügyi szektor
- **Megjelent Richard Whish**
Versenyjog című könyve magyarul

A verseny szabadsága

Az Országgyűlés ez év júniusában határozatot fogadott el az új Alkotmány előkészítését koordináló eseti parlamenti bizottság felállításáról [47/2010. (VI. 29.) OGY. hat]. A dr. Salamon László képviselő úr vezetésével működő grémium feladata – egyebek között – annak áttekintése, hogy „... a hatályos Alkotmány tartalma-e alkotmányfejlődésünk történelmi értékeit, megfelelően biztosítja-e az emberi és állampolgári jogok legszélesebb körű érvényesülését, illetve annak vizsgálata, hogy az államszervezet alapvető intézményeinek működését meghatározó alkotmányi és törvényi szabályozás eleget tesz-e az alapvető jogok tiszteletben tartására és védelmére vonatkozó állami köteleységeknek és a XXI. századi polgári demokráciával szemben támasztott elvárásoknak”. A bizottság 2010. július 20-án megtartotta alakuló ülését, és az év végéig az Országgyűlés plénuma elé terjeszti az új Alkotmány alapvető elveire vonatkozó tervezetét.

A hatályos Alkotmány meghatározó jelentőségű rendelkezése a 9. § (2) bekezdés, amely – mint az alaptörvény bevezetője fogalmaz – a „szociális piacgazdaságot megvalósító jogállam elérése érdekében” rögzíti, hogy „A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát”. A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) számára megtisztelő volt, hogy az ún. Salamon-bizottság már a munka ezen kezdeti fázisában kikérte véleményét, illetve javaslatait az alaptörvény versenyjoggal összefüggő szabályozását illetően. Úgy gondolom, a Versenytükrő olvasói számára is érdemes idézni dr. Nagy Zoltán elnök úr választleve-

léből, amely többünk számára egyfajta hitvallás, nem csupán a GVH múltját, de remélt jövőjét illetően is.

Az elnöki levél hangsúlyozza a következőket: „Az alaptörvény elemzésével, alkalmazásával foglalkozó szakértők véleménye egységes abban, hogy a »gazdasági verseny szabadsága« olyan »államcél« minősül, amelynek megvalósítása a piacgazdaság működési feltételeinek biztosításáért felelős állam objektív, intézményvédelmi kötelezettsége. Ezen feladatának az állam nem utolsósorban az autonóm államigazgatási szerv státusával felruházott GVH létrehozásával és működtetésével tesz eleget. A GVH jogalkalmazóként két évtizede stabil, előre meghirdetett és átlátható szempontrendszer alapján jár el a tiszta verseny és a fogyasztók szolgálatában.” A levél következtetése is egyértelmű: „Meggyőződésem, hogy az Alkotmány 9. §-ának (2) bekezdése és az alaptörvényben írottak alapján a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény meghatározó súlyú rendelkezései kiállták az idő próbáját. Indokolt ezért, hogy a versenyre és a tisztességes verseny feltételeinek megtartása felett örökös versenyhatóságra irányadó hatályos törvényhozói megközelítés az új Alkotmány előkészítése során is érvényesüljön.”

Richard Whish kiváló és – a GVH Versenykultúra Központjának köszönhetően – immár magyar nyelven is hozzáférhető „Versenyjog” című művében olvashatjuk az Egyesült Királyság kormánya által 2001-ben publikált, Termelékenység és vállalkozás – világszínvonalú versenyszabályozás című Fehér Könyvből idézett sorokat:

„Az ádáz verseny a cégek között a hatékony és erős piacok éltető eleme. A verseny segít a fogyasztóknak, hogy jól járjanak. A vállalkozásokat az innovációra és a nemtörődömség kiiktatására vezeti, lefelé irányuló nyomást gyakorolva a költségekre, és ösztönzést nyújtva a termelés hatékony szervezésére.” Whish mindehhez hozzáfűzi: „Ez az, amiért a versenypolitikát olyan széles körben felkarolták az utóbbi években; feltehetőleg nagyobb a globális egyetértés a verseny és a szabad piacok kívánatossága tekintetében, mint bármikor a gazdaság történetében. Nagyon úgy tűnik, hogy a monopólium a kibocsátás korlátozásához és magasabb árakhoz vezet, egy versenyző piac pedig jobban ösztönöz a termelési hatékonyság elérésére. A feltevés, hogy csak a monopolista tud újítani, megalapozatlan; a verseny a fogyasztót szélesebb választási lehetőséghez juttatja. A verseny bevezetése – úgy tűnik – jelentős előnyökkel jár továbbá a fogyasztók számára az olyan piacokon, mint az elektronikus kommunikáció, energetika és szállítás”.

Richard Whish gondolatai akár a Magyar Köztársaság új Alkotmányának indokolásában is helyet kaphatnának, egy olyan kódexben, amely a tisztességes verseny védelmét – elvi és gyakorlati szempontból egyaránt – polgári létünk fundamentumának tekinti.

GADÓ GÁBOR
főszerkesztő

A Versenykultúra Központ a GVH honlapján

GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL
VERSENYKULTÚRA KÖZPONT

A verseny- és fogyasztói kultúra fejlesztése érdekében fejti ki tevékenységét a Versenykultúra Központ (VKK). A www.gvh.hu honlapon a nyitólapon található VKK logóra kattintva hasznos információkhoz lehet jutni munkájáról, rendezvényeiről, meghirdetett pályázatairól és az általa támogatott programokról. A kiadványok és a Versenytükrő eddig megjelent valamennyi száma is megtalálható itt, letölthető formátumban.

Előszó

- 2** Gadó Gábor:
A verseny szabadsága

A GVH döntései

- 4** Június–szeptember
hónap döntései
- 5** Elrettentő mértékű
bírság kartellezésért

- 6** Kötelezettséget vállalt
a K&H Bank
- 7** Mobilinternet
féláron?

Tárgyalóteremben történt

- 8** A bíróságok szerint is
jogsértő volt, hogy
a Magyar Újságírók
Országos Szövetsége
ajánlott minimál árakat
tett közzé
- 9** Jogerős ítélet
a Posta/Lapker kartell
ügyben hozott
GVH döntésről

A GVH hírei

- 10** Módosult
a versenytörvény
- 12** Kétoldalú együtt-
működés a szerb
versenyhivatal
és a GVH között
- 13** A Gazdasági
Versenyhivatalban
2010. június–szeptember
hónapokban indult
egyes versenyfelügyeleti
eljárások

- 14** Legyen-e bírság-
közlemény
és milyen tartalommal?

- 16** Beszélgetés
Miskolczi-Bodnár Péterrel,
a GVH Versenytanács
tagjával

- 17** Beszélgetés
Szántó Tiborral, a GVH
Versenytanács tagjával

- 18** Interjú
Belényi Andreával,
a GVH főitkárával

- 19** Rövid hírek

**Az OECD-GVH Budapesti
Versenyügyi Regionális Oktatási
Központ (ROK) munkájából**

- 20** ROK szeminárium
Örményországban

A Versenykultúra Központ hírei

- 21** Fókuszban a pénzügyi
szektor – Második
reklámjogi konferencia

- 24** Versenykultúra-
fejlesztés – Európában
egyedülálló módon

- 25** Tanulmányi pályázat
eredményhirdetése

Elemzések

- 26** Wallacher Lajos: A GVH
vizsgálati egységének
főbb célkitűzései az el-
múlt egy évben

- 27** Torjárné Amberger Te-
rész: A patikapiaci
nyitás következményei
a versenyre

- 33** Fehér Bianca: A verseny-
jog és az online kereske-
delem kapcsolata

Hírek a nagyvilágból

- 38** Versenyjogi
fejlemények

Az unióban történt

- 39** Az Európai Bizottság első
„hibrid ügye”

- 40** Új uniós verseny-
szabályok
a gépjárműpiac
szereplőiről

- 41** Iránymutató
bírószági ítélet
a „védett iratok”-ra

Közelkép

- 42** Röviden a szerb
versenyhatóságról

Könyvismertetés

- 44** R. Whish Versenyjog c.
kommentárjának
magyar nyelvű fordítása

Visszapillantó

- 46** Somló Bódog: Állami
beavatkozás
és individualismus

A GVH tevékenysége számokban

- 47** Előzetes
statisztikai adatok

Az elmúlt négy hónap döntései

A Versenytanács 2010. június 1. és szeptember 30. között 39 versenyfelügyeleti eljárásban hozott döntést. Az alábbi áttekintés nem tartalmazza azokat a döntéseket, amelyeket a Versenytanács a vizsgáló végzésével szemben benyújtott jogorvoslati kérelemre, illetőleg utóvizsgálati eljárásban hozott meg.

Gazdasági erőfölénnyel, jelentős piaci erővel való visszaélés		
Vj-16/2008.	K&H Bank Zrt.	megszüntetés kötelezettségvállalással
Vj-21/2008.	E.ON Hungária Zrt.	megszüntetés
Vj-22/2008.	OTP Jelzálogbank Zrt.	megszüntetés kötelezettségvállalással
Vj-22/2009.	Magyar Telekom Nyrt.	megszüntetés
Versenyt korlátozó megállapodás		
Vj-174/2007.	Colas Dunántúli Út- és Vasútépítő Zrt. és társai	egyes eljárás alá vontak esetében jogsértés megállapítása és bírság kiszabása (Colas Dunántúli Út- és Vasútépítő Zrt. 1,5 milliárd Ft, MÁVÉPCELL Mély-Magas és Vasútépítő Kft. 2,1 milliárd Ft, MÁV MTM Mélyépítő Tervező Magasépítő Kereskedelmi és Ügyviteli Szolgáltató Rt. f.a. 178 millió Ft, Szentesi Vasútépítő Kft. 3,4 milliárd Ft)
Vj-119/2009.	Strabag Zrt., Hídépítő Zrt. mint a Ring Kkt. jogutódjai	bírság kiszabása (1 876 000–1 876 000 Ft)
Összefonódás		
Vj-24/2009.	Penam a.s., Ceres Sütőipari Zrt. és Multi Pékség Bt.	engedélyezés
Vj-73/2009.	MIHŐ Miskolci Hőszolgáltató Kft., MIFÜ Miskolci Fűtőerőmű Kft.	engedélyezés, bírság kiszabása az engedély iránti kérelem késedelmes benyújtása miatt (2 262 500 Ft)
Vj-6/2010.	Procter & Gamble Company, Sara Lee Corporation Légfrissítő Üzletága	engedélyezés, bírság kiszabása az engedély iránti kérelem késedelmes benyújtása miatt (500 ezer Ft)
Vj-25/2010.	FEKETESAS PHARMA Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., HÓD-DUÓ Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	engedélyezés
Vj-31/2020.	Recovery Ingatlanhasznosító Kft., Lánchíd Palota Kft.	annak megállapítása, hogy az ügylet nem engedélyköteles
Vj-32/2010.	Recovery Ingatlanhasznosító Kft., CSB Plaza Ingatlanhasznosító Kft.	annak megállapítása, hogy az ügylet nem engedélyköteles
Vj-38/2010.	Al-Ma Gyógyszertár Működtető Kft., Unipharm 2006 Bt.	engedélyezés, bírság kiszabása az engedély iránti kérelem benyújtásának elmulasztása miatt (2,7 millió Ft)
Vj-40/2010.	Inotal Alumíniumfeldolgozó Zrt., MAL Magyar Alumínium Termelő és Kereskedelmi Zrt.	engedélyezés, bírság kiszabása az engedély iránti kérelem benyújtásának elmulasztása miatt (27,3 millió Ft)
Vj-41/2010.	BorgWarner Cooling Systems GmbH., Dytech Ensa S.L.	engedélyezés
Vj-52/2010.	Duropack AG, Belisce d.d.	engedélyezés
Vj-53/2010.	Infocenter.hu Média Befektetési Zrt., IKO Média Holding Zrt., Pro-Media Distribution Ltd., IKO Production Média Szolgáltató Kft., Rákosi Tamás	engedélyezés
Vj-54/2010.	Natura Margarin Kft., Royal Brinkers Hungary Kft.	engedélyezés
Vj-55/2010.	DB Hungária Holding Kft., MASPED-RAILOG Vasúti Szállítványozási Kft., MASPED-SCHENKER Légi és Tengeri Szállítványozási Kft.	engedélyezés
Vj-57/2010.	Wallis Asset Management Zrt., NAV-Invest Kft.	engedélyezés
Vj-58/2010.	Töinecke elezárny a.s., „D&D” Drótáru Ipari és Kereskedelmi Zrt.	engedélyezés
Vj-62/2010.	AXA Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár, Prémium Magánnyugdíjpénztár	engedélyezés
Vj-64/2010.	GTS Central European Holding B.V., Interware Internet Szolgáltató Zrt.	engedélyezés
Vj-66/2010.	FHB Jelzálogbank Nyrt., Allianz Bank Zrt.	engedélyezés
Vj-67/2010.	COPE Vagyonhasznosító és Szolgáltató Zrt., Rákosmenti Vagyonkezelő és Szolgáltató Kft.	engedélyezés
Vj-70/2010.	Pharmanova Zrt., Zalár Patika Kft.	engedélyezés
Vj-81/2010.	Al-Ma Gyógyszertár Működtető Kft.	engedélyezés
Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat, jogsértő összehasonlító reklám		
Vj-29/2009.	Allianz Bank Zrt., Allianz Hungária Biztosító Zrt.	jogsértés megállapítása, az Allianz Bank Zrt. esetében kötelezettségek előírása, bírság kiszabása (az Allianz Bank Zrt. esetében 2 millió, az Allianz Hungária Biztosító Zrt. esetében 1 millió Ft)
Vj-105/2009.	Larasan Limited	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (15 millió Ft)
Vj-112/2009.	Media Markt Saturn Holding Magyarország Kft., Credigen Bank Zrt. és társai	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása a Media Markt Saturn Holding Magyarország Kft. (10 millió Ft) és a Credigen Bank Zrt. (15 millió Ft) esetében
Vj-134/2009.	SPAR Magyarország Kereskedelmi Kft.	megszüntetés kötelezettségvállalással
Vj-139/2009.	Lyoness Hungary Kft., Lyoness Holding Europe AG.	részben megszüntetés, részben jogsértés megállapítása és bírság kiszabása (egyetemlegesen 1 millió Ft)
Vj-149/2009.	Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (60 millió Ft)
Vj-150/2009.	Medical Centrum Egészségügyi, Szolgáltató és Ellátásszervező Kft., MeDoc Egészségközpont Egészségügyi Szolgáltató Kft.	megszüntetés kötelezettségvállalással
Vj-154/2009.	TeleMedia InteracTV Produkciós Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (10 millió Ft)
Vj-9/2010.	Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.	részben megszüntetés, részben jogsértés megállapítása és bírság kiszabása (5 millió Ft)
Vj-13/2010.	SWISS INVEST 2009 Hungary Pénzügyi Szolgáltató Kft.	jogsértés megállapítása, a törvénytörő magatartás további folytatásának megtiltása, bírság kiszabása (2 millió Ft)
Vj-14/2010.	LG Electronics Magyar Kft., Magyar Telekom Nyrt.	jogsértés megállapítás, bírság kiszab. (LG Kft.: 4 millió Ft, Magyar Telekom Nyrt.: 6 millió Ft)
Vj-18/2010.	EUROMOBILIEN Hungary Pénzügyi Szolgáltató Kft.	jogsértés megállapítása, a törvénytörő magatartás további folytatásának megtiltása, bírság kiszabása (900 ezer Ft)
Vj-28/2010.	Exit Finance Constitution Kft.	jogsértés megállapítása, a törvénytörő magatartás további folytatásának megtiltása

Elrettentő mértékű bírság kartellezésért

„Kökemény” kartellben való részvétel miatt 7 milliárd 178 millió forint bírságot szabott ki a Gazdasági Versenyhivatal. A megbírságolt négy, illetve egy további vállalkozás magyarországi vasútvonalak, vasúti vonalszakaszok felújítására, átépítésére, rehabilitációjára kiírt közbeszerzési eljárások kapcsán előzetesen megállapodott a piac majdani felosztásáról, annak elveiről és egyes esetekben a győztes személyéről. Bírsággal nem sújtott, de a megállapodásban részt vevő ötödik vállalkozás engedékenységi kérelemmel élt a GVH felé, azaz olyan bizonyítékokat szolgáltatott, amely elengedhetetlen volt a jogsértés feltárásához. Ilyen esetben, ahogyan most is, a vállalkozás mentesül a bírságkiszabás alól.

A GVH döntése alapján a Colas-csoporthoz tartozó Colas Zrt. 1,5 milliárd Ft, a Swietelsky-csoporthoz tartozó MÁVÉPCELL Kft. 2,1 milliárd Ft, a MÁV MTM Rt. f. a. 178 millió Ft, a STRABAG-csoporthoz tartozó Szentesi Vasútépítő Kft. 3,4 milliárd Ft versenyfelügyeleti bírságot köteles megfizetni.

A GVH gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának megsértése miatt tizenhét vállalkozással szemben folytatott eljárást, melyben a versenyhatóság bizonyítottan látta, hogy öt építőipari vállalkozás, így a Colas Dunántúli Út- és Vasútépítő Zrt., a MÁVÉPCELL Mély-Magas és Vasútépítő Kft., a MÁV MTM Mélyépítő Tervező Magasépítő Kereskedelmi és Ügyviteli Szolgáltató Rt. f. a., a Szentesi Vasútépítő Kft. és a Vasútépítők Pályatervező, Kivitelező és Iparvágányfenntartó Kft. kartellezésben vett részt 2004–2005-ben.

Az eljárásban vizsgált további 12 vállalkozással (CELLVASÚT Építőipari Kft. v. Va., „GRANIT” HUNGÁRIA Építőipari és Szolgáltató Kft., Hidépítő Zrt., „HÍDÉPÍTŐ SPECIÁL” Vízi és Robbantási Munkák Kft., HOCHTIEF Construction AG Magyarországi Fióktelepe, a KELET-ÚT Építőipari, Beruházó és Szállítványozó Kft. „KÖZÉPSZOLG” Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., KÖZGÉP Építő- és Fémszerkezetgyártó Zrt., Resonator Vállalkozási és Kereskedelmi Kft., STRABAG Zrt., Vegyépszer Építő és Szerelő Zrt., Wiebe Hungaria Vasútépítő Kft.) szemben a GVH az eljárást megszüntette, mert a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján nem találta bizonyíthatónak a versenykorlátozó megállapodásokban való részvételüket.

A versenyhatóság vizsgálata 2007. november 20-án kezdődött, amikor a GVH munkatársai úgynevezett hajnali rajtaütést tartottak több eljárás alá vontnál, majd a versenyhatóság – újabb hajnali rajtaütések révén – az eljárást kiterjesztette újabb vállalkozások magatartásának vizsgálatára. A versenyfelügyeleti eljárás tárgya több, az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett, más tagállamokban honos vállalkozás számára is nyitva álló, uniós forrásokból finanszírozott közbeszerzési eljárás volt. A ténylegesen kiírt tenderek összértéke 24 milliárd forint volt.

A versenyfelügyeleti eljárásban a GVH határozatában megállapította, hogy a Colas Zrt., a MÁVÉPCELL Kft., MÁV MTM Rt. f. a., a Szentesi Vasútépítő Kft. és a Vasút-

építők Kft. versenykorlátozó megállapodást kötöttek, amikor számos, a MÁV Zrt. EU Program Igazgatósága által a 2004–2005. közötti időszakra kiírt vasúti pályarekonstrukciós tender tekintetében megállapodtak a piac egymás közötti felosztásának elveiben és e megállapodásnak megfelelően versenykorlátozó módon több vasúti projekt vonatkozásában fel is osztották maguk között a piacot.

A jogsértő vállalkozások a feltárt bizonyítékok szerint 2004. november 29-i találkozójukon általános piacfelosztó megállapodást fogadtak el vágányszakaszok rehabilitációjára kiírt tenderek egymás közötti felosztásáról. A versenykorlátozó megállapodásban részt vevő vállalkozások elsődleges célja az volt, hogy a közbeszerzési eljárások nyertesei közülük kerüljenek ki. A megegyezés része volt, hogy az abban részt vevő többi tagot alvállalkozóként vonják be, vagy a projekt megvalósítása során, vagy egy másik közbeszerzési eljárásban közülük jelöljék meg a tender nyertesét. Így a vizsgált magatartások célja egyben az is volt, hogy a többi potenciális, akár más tagállamban honos pályázót kiiktassák, ezzel stabilizálják magyarországi piaci részesedésüket, és egyben gátolják az új belépők piacon való megjelenését. Mindemellett cél volt a projektek elnyeréséért folytatott verseny „negatív” hatásainak mérséklése vagy kizárása. Ilyen lehet például a verseny eredményeképpen létrejövő, a vállalkozások számára kisebb profittal járó árszínvonal alacsony volta.

A GVH fenti döntését többek között a hajnali rajtaütés során fellelt iratokra, a megállapodásról készített feljegyzésre, mint közvetlen írásos bizonyítékra, tanúvallomásokra és nyilatkozatokra, valamint a megegyezés egyik résztvevője által benyújtott engedékenységi kérelemben foglaltakra alapozta.

A Vasútépítők Kft. nem kapott bírságot, mivel a cég az eljárás során az úgynevezett engedékenységi politika keretében együttműködött a GVH-val. Ezen együttműködés révén ugyanis a versenyhatóság olyan információkhoz jutott hozzá, amelyek által a fent ismertetett komplex jogsértés bizonyíthatóvá vált.

A kiszabott bírság összegének meghatározása során a GVH figyelemmel volt arra, hogy a bírságnak egyrészt arányosnak kell lennie az elkövetett jogsértéssel, másrészt elrettentő erő is kell hordoznia. A bírságkiszabás során a GVH a súlyosító körülmények között értékelte azt, hogy a feltárt versenykorlátozó magatartások – piacfel-

osztó és árrögzítő jellegüknel fogva, közbeszerzési eljárások keretében elkövetve – különösen súlyos jogsértésnek minősülnek, hosszabb időtartamúak voltak és Magyarország teljes területét lefedték. E körben – a Strabag-csoporthoz tartozó Szentesi Kft. esetében – nem tekintett el a versenyhatóság attól a körülménytől sem, hogy a jogsértő vállalkozást magában foglaló vállalkozás-csoport egyéb tagjai több alkalommal is résztvevői voltak a jelen eljárásban feltárttal azonos jellegű, jogsértő összejárásnak.

Az ilyen jellegű, többszörösen ismétlődő jogsértést a joggyakorlat különös ismétlésnek nevezi, mely esetben a vállalkozás rövid időn belül hasonló, vagy ugyanolyan jellegű magatartást követ el több alkalommal. A GVH megítélése szerint a különös és többszörös ismételt jogsértést jelentős súlyosító tényezőként szükséges értékelni. Ezzel egyébként a versenyhatóság határozatait felülvizsgáló bíróságok is egyetértettek. Mindezek alapján egyértelmű, hogy a vállalkozások számára nem kifizetődő az ismételt jogsértés, hiszen az érte kiszabandó bírság összege jelentősen megemelkedhet.

Mindezen túl a GVH a kiszabott bírság mértéke tekintetben szükségesnek tartotta mérlegelni, hogy az az adott vállalkozás – illetve vállalkozás-csoport – méretéhez, árbevételéhez igazodóan olyan súlyú legyen, amely a jövőbeni jogsértésektől kellő mértékben elrettenti az érintetteket. E pontnál aláhúzta a versenyhatóság, hogy a vállalkozáscsoport egységesen tartozik felelősséget vállalni azért, hogy a csoporthoz tartozó valamennyi vállalkozás a versenyjogi szabályokat szem előtt tartva működjön.

Kötelezettséget vállalt a K&H Bank

A K&H Bank kötelezettségvállalásának elfogadásával zárult a bank ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés gyanúja miatt indult versenyhatósági vizsgálat. A GVH Versenytanácsa által elfogadott kötelezettségvállalásnak köszön-

hetően a K&H Bank számos volt és jelenlegi ügyfelének térít vissza díj-, illetve költségkülönbözetet.

A GVH Vj-16/2008. számú eljárása azért indult, mert a K&H Bank az üzleti feltételű, devizaalapú lakáshitelek esetében 2007. február 26-tól egyoldalú szerződésmódosítással új díjlelemként végtörlesztési díjat vezetett be. Ezzel a GVH akkori feltételezése szerint a futamidő előtt kölcsönüket részben vagy teljes egészében visszafizetni szándékozó ügyfeleivel

szemben a bank indokolatlan előnyöket biztosított magának, amely gazdasági erőfölényes helyzet esetén felveti a visszaélészerű piaci magatartás valószínűségét. Az eljárás megindítását követően a GVH tudomására jutott, hogy a bank a 2003. június 16. előtt befogadott hitelkérelmek alapján megkötött 1 éves kamatperiódusú jelzáloglevél kamattámogatásos lakáshitel-szerződésekre vonatkozó kezelési költségeket is megemelte 2007. március 15-től: az addig érvényes 2,1 százalékos, évi 120 000 forintos maximum helyett 2,5 százalékos, legfeljebb évi 120 000 forintos kezelési költséget érvényesített, amelynek következtében számos ügyfél törlesztőrészlete emelkedett érzékelhető mértékben.

A kilépés ügyfelek által előre nem ismert, egyoldalúan bevezetett költséghez történő kötése egyrészt többletterheket jelentett a fogyasztóknak, másrészt megnehezítette, hogy hitelüket egy esetlegesen kedvezőbb hitellel kiváltsák, helyettesítsék. Az újonnan meghatározott kilépési költség a hitelkiváltás egyéb költségeivel együtt azt eredményezi, hogy a fogyasztók még egy későbbi esetleges áremelkedés esetén is nehezen tudnának más termékre váltani. Ráadásul a hatályos ágazati szabályozás a szerződésnek az ügyfél számára hátrányos egyoldalú módosítása esetén mindössze 15 napos hirdetményi kézbesítést ír elő a változás hatályba lépéséhez.

A versenyhatóság a fentieket a 2003. és 2008. közötti időszak tekintetében vizsgálta.

A GVH által folytatott vizsgálat és az előzetes álláspont következtetéseit megismerve a K&H Bank vállalta, hogy

a) a 2007. február 26. előtt megkötött üzleti feltételű, devizaalapú lakáshitelek esetében a beszedett végtörlesztési díjakból visszatéríti az 50 000 Ft-ot meghaladó összeget és a végtörlesztési díjat 2011. december 1-jéig 50 000 Ft-ban rögzíti,

b) a 2003. június 16. előtt befogadott hitelkérelmek alapján megkötött egyéves kamatperiódusú jelzáloglevél kamattámogatásos lakáshitelek esetén visszatéríti a fogyasztóknak az általuk megfizetett kezelési költség-többletet. E többlet a kezelési költség 2007. március 15-i emelése előtt és az emelést követően érvényes költségkülönbözete,

c) hitelszerződéssel vagy bankszámlával rendelkező ügyfeleinek (és volt ügyfeleinek a bankhoz bejelentett utolsó értesítési címén) postai úton történő közvetlen értesítése mellett ezen kötelezettségvállalásának szövegét egy országos napilapban megjelenteti, fél évig bankfiókjaiban hirdetésként kifüggeszti és internetes honlapjának nyitóoldalán közzéteszi.

A GVH döntése értelmében a végtörlesztési díj visszafizetése a banknál lakossági bankszámlával rendelkező ügyfelek esetében automatikusan a számlára történő jóváírással történik, míg az ilyen számlával nem rendelkezők 180 napon belül jelezhetik visszatérítési igényüket.

A kezelési költségkülönbözetének visszatérítésére a banknál lakossági bankszámlával, illetve még élő hitelszerződéssel rendelkező ügyfelek esetében automatikus jóváírással kerül sor. A bankszámlával nem rendelkező, valamint a megszünt hitelszerződéssel bíró fogyasztók 180 napon belül jelezhetik visszatérítési igényüket.

A GVH a K&H Bank vállalásainak elfogadásával és kötelezővé tételével biztosíthatónak látta a versenyhez fűződő közérdek védelmét és a megtörtént események fogyasztók számára történő kedvező korrigálását. A kötelezettségvállalással ugyanis számos ügyfél részesül egyszerű eljárással és gyorsan olyan anyagi kárpótlásban, amelyhez csak többéves, bíróság előtti, jelentős költségekkel járó, bizonytalan kimenetelű jogvitát követően juthatott volna. A GVH tehát a vállalás teljesítését tette kötelezővé anélkül, hogy döntésében a törvénysértés megvalósulását vagy annak hiányát megállapította volna. A versenyhivatal a kötelezettségvállalások teljesítését utóvizsgálattal ellenőrizni fogja.

Mobilinternet féláron?

A Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. (Vodafone) az Internet Basic mobilinternet-csomagról adott tájékoztatásaival tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott. Ezért a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) 60 millió forint bírság megfizetésére kötelezte a vállalkozást.

A Vodafone az Internet Basic nevű mobilinternet-csomagját – annak bevezetésével egyidejűleg – 2009. május 2. és 2009. július 31. között intenzív kampányban népszerűsítette. A 2009. május 2-án kezdődő promóció során az Internet Basic tarifacsomagot két év hűségnyilatkozattal vásárló fogyasztók számára a Vodafone a 4000 Ft-os havidíj felét 2009. július 31-ig elengedte. Az akciós csomag ára így 2000 Ft/hó volt, amely kedvezményes díjtétel – az előfizetés időpontjától függően – maximum három hónapon keresztül (2009. május, június és július) érvényesülhetett. A szolgáltatás ára a kedvezményes időszak elteltével – vagyis 2009. július 31. után, ami a gyakorlatban az augusztusban kezdődő számlaciklust jelenti – már 4000 Ft volt. Az akcióban úgynevezett fogyó kedvezmény érvényesült, vagyis a potenciálisan elérhető kedvezmény az akciós időszak előrehaladtával csökkent. Az érintett időszakban az Internet Basic mobilinternet-csomagra mobilinternettel már rendelkező ügyfél nem váltóhatott.

A fogyasztók a GVH által vizsgált tájékoztatási eszközökön – így televíziós szpotokban, online bannereken, eladáshelyeken elérhető szórólapokon és plakátokon, citylight plakátokon, illetve a Vodafone által előfizetőinek megküldött One című magazinjában – kiemelt módon kaptak információt az újonnan megjelenő internetes csomag áráról. E tájékoztatások azonban nem nyújtottak valós képet a reklámozott mobilinternet-szolgáltatás hirdett kedvező díjáról és igénybevételeinek feltételeiről.

A vizsgált tájékoztatások ugyanis a fogyasztó által jól észlelhető főinformáció-

ként a szolgáltatás kedvezményes árát tüntették fel anélkül, hogy utaltak volna arra, hogy a feltüntetett összeg már a kedvezményes, csökkentett havidíjat jelenti. Ebből következően a fogyasztó gyakorlatilag fele akkora kiadásra számíthatott, mint amit hosszú távon, közel két éves periódusban ténylegesen fizetnie kell. A kifogásolt tájékoztatások között olyan is szerepelt, mely feltünteteti ugyan a 2000 Ft/hó kedvezményes díjat, ám nem jelent meg az az információ, miszerint e kedvező lehetőség időben korlátozott, azaz kizárólag 2009. május 2. és 2009. július 31. között vehető igénybe.

A tájékoztatásokban alkalmazott kiegészítő – apró betűs, vagy internetes banner esetén csillag alatt folyamatosan, illetve csak kattintással elérhető, esetleg a honlapon más menüpontban található – információk sem nyújtottak támpontot az eligazodásban. Amellett, hogy például a televíziós reklámok és a citylightok esetében a tájékoztatás rövid észlelhetősége és olvashatatlanul apró betűkkel történő megjelenítése miatt az információk észlelhetetlenek voltak, egyes esetekben a kiegészítő információkban foglaltak tovább fokozták a megtévesztés lehetőségét. Itt ugyanis a fogyasztó úgy kellett, hogy értelmezze az apró betűs, továbbá a csillag alatti tájékoztatást, hogy az általában 2000 Ft/hó díjért igénybe vehető Internet Basic szolgáltatás ellenértéke, kétéves hűségnyilatkozat vállalása esetén mindössze 1000 Ft. E tájékoztatások alapján a fogyasztóban semmilyen kétség sem merülhetett fel a szolgáltatás havi díjának mértékével kapcsolatban.

A GVH álláspontja szerint a hazai fogyasztók vitathatatlanul legjellemzőbb tulajdonsága a termékekkel kapcsolatos érzékenység. A szolgáltatás ára tehát az egyik legfontosabb olyan tulajdonság, mely birtokában az érdeklődő dönt arról, hogy azt igénybe kívánja-e venni, így e körülmény az ügyleti döntését alapvetően és egyértelműen befolyásolja. Ezt igazolja a GVH által 2009. áprilisában megrendelt kutatás is, mely az otthon internetezők mobilinternettel kapcsolatos ismeretei, attitűdjei és véleménye tárgyában készült. A kutatás rámutatott arra, hogy a potenciális használók szerint a szolgáltatás havidíja és a szolgáltatás megbízhatósága a legfontosabb szempont, tehát ezek nyomnak a legtöbbit a latban akkor, amikor választanak az ajánlatok közül. A kutatás kiemelte, hogy egy 2000 Ft-os áremelkedés esetén az igénybevevők 68 százaléka váltana egy olcsóbb szolgáltatási cso-

magra, egyharmada pedig megszüntetné a mobilinternet-előfizetését.

A versenyhatóság a reklámok értékelése során figyelemmel volt arra is, hogy a vizsgált piacon rendkívül magas az „információs zaj”: a szolgáltatásokról mindhárom szolgáltató folyamatos reklámkampányokat tesz közzé, a termékpalletta rendkívül széles és változatos, az egyes részszerkezetek szabadon kombinálhatóak egymással, az árak rendkívül változatosak és változékonyak. Ebből következően az átlagfogyasztónak különösen nehéz a számára megfelelő megoldást megtalálnia és kiválasztania.

Vj-149/2009. számú határozatában a GVH a jogsértés megállapítása mellett 60 millió Ft bírságot szabott ki a Vodafone-nal szemben. Bár az eladáshelyi szórólapokon szereplő tájékoztatásokat és a honlap bannereit is jogsértőnek tekintette a versenyhatóság, azok miatt bírság kiszabását nem tartotta indokoltnak. E két tájékoztatási eszköz sajátossága folytán a fogyasztónak ugyanis érdemi lehetősége volt az azokban megjelenő ellentmondás észlelésére és a valós információ megismerésére. A GVH a kiszabott bírság összegének meghatározása során figyelembe vette – a honlap elkészítése és a szórólapok költségei kivételével – a reklámkampány költségeit, valamint a súlyosító körülmények között többek között azt, hogy a Vodafone-t az elmúlt években a versenyhivatal többször elmarasztalta. Új, kevésbé ismert szolgáltatás népszerűsítése lévén a szolgáltatóknak nagyobb lehetőségük nyílik új ügyfelek szerzésére, a fogyasztók által vállalt kétéves hűség esetében a szolgáltatóváltás nehezebbé válik, miközben folyamatosan új, esetleg kedvezőbb ajánlatok jelennek meg a piacon. Enyhítő körülményként értékelte a GVH a kampány viszonylag rövid ideje (ám ezt ellensúlyozza némileg annak igen intenzív volta), az előfizetők viszonylag alacsony száma mellett azt, hogy a kifogásolt magatartás egyetlen csomagra vonatkozott.

A bíróságok szerint is jogsértő volt, hogy a Magyar Újságírók Országos Szövetsége ajánlott minimál árakat tett közzé

2010 januárjában első fokon, majd 2010 júniusában másodfokon is bírósági döntés született a Magyar Újságírók Országos Szövetségével szemben hozott GVH döntés (Vj-36/2008) felülvizsgálatára indult perben. A GVH 2008. december 2-i határozatával a gazdasági verseny korlátozásának tilalmába ütköző magatartás miatt marasztalta el a Magyar Újságírók Országos Szövetségét, amiért a szervezet 2002-től „Honortábla” elnevezéssel internetes honlapján, illetve a Magyar Sajtó című lapban ajánlott minimálárakat tett közzé.

A Honortábla első változatát a Szövetség 2002-ben tette közzé azzal a céllal, hogy legalább ajánlás, orientálás szintjén fogalmazza meg az újságírók foglalkoztatásának, az újságírói munka felhasználásának körülményeit, feltételeit. A Honortábla részletes leírást tartalmaz az egyes szakmákra (így az újságírói, a szerkesztői, a fotós, a rádiós, a televíziós, a tervezőszerkesztői és a karikatúrista tevékenységekre) vonatkozó ajánlott minimumdíjazási tételekről. Az abban szereplő alapösszegeket a szövetség minden évben az előző évi infláció mértékével megemelte. A 2008. január 1-jétől alkalmazott Honortáblában egyebek között az is szerepel, hogy a Honortáblákban megjelölt összegek az elmúlt években a nagyobb kiadónál szinte gyakorlattá váltak, azokat jogvita esetén a bíróság minden esetben figyelembe veszi, illetve az egyezkedő felek a legtöbb esetben elfogadják azokat az egyezség alapjául, s egyre gyakoribb, hogy új szerződések megkötésekor is az eljárás alá vont Honortáblája alapján állapítják meg a díjakat.

A Honortábla először a 2004 közepéig megjelent Magyar Sajtó című havilapban, majd a szövetség internetes honlapján került közzétételre.

A GVH megállapította, hogy a szövetség célja az ajánlott árak közzétételével a verseny befolyásolása, korlátozása volt, de a kifogásolt magatartás a célzat mellett alkalmas is volt a verseny befolyásolására,

amit önmagában is igazol a 2008. évre vonatkozó táblázatok tartalma.

A Fővárosi Bíróság (FB) egyetértett a GVH következtetésével, miszerint a szövetség által alkalmazott Honortábla egyértelműen vételi, illetve eladási árakra vonatkozott. A tábla az árak kialakulását, meghatározását az adott időszakban – a felperes által sem vitatva – jelentősen befolyásolta, de a szervezet döntése a tényleges hatástól függetlenül is alkalmas lett volna a jogsértés előidézésére. Az FB teljesen közömbösnek találta a jogsértés szempontjából azt a felperesi hivatkozást, hogy a Honortábla egy különleges „piacra” vonatkozott, amely piacon a szereplők sok esetben nehéz, kiszolgáltatott helyzetben vannak. A jogalkotó ugyanis nem kívánta megkülönböztetni versenyjogi szempontból az újságírói tevékenység piacát a többi áru és szolgáltatás piacától, így erre a területre is az általános versenyjogi szabályok vonatkoznak és alkalmazandók. Közömbösnek ítélte a jogsértés szempontjából a bíróság – a Tpvt. erre vonatkozó rendelkezésének hiányában – azt a körülményt is, hogy felperes rendelkezett-e annak idején a Honortábla vonatkozásában a kikényszerítés lehetőségével.

A Fővárosi Ítélető tábla (FI) helybenhagyta az FB – és ily módon a GVH – döntését. A felperesi szövetség a per során következetesen azzal érvelt, hogy a szervezet kizárólag magánszemélyek személyegyesületeként működik, ezért esetében a Tpvt. 11. §-a nem alkalmazható. Ennek kapcsán a másodfokú bíróság elvi élel rögzítette, a Tpvt. szövegéből következik, hogy a versenyjogi szabályozás alanya nem csak gazdasági társaság, hanem természetes személy is lehet, amennyiben a törvény tárgyi hatálya alá tartozó magatartást fejt ki. Nem annak van tehát jelentősége, hogy magánszemélyről vagy gazdasági társaságról van-e szó, hanem annak, hogy folytat-e versenyjogi szempontból releváns gazdasági tevékenységet. A vállalkozás fogalma tehát – függetlenül annak jogi helyzetétől, de még a pro-

fitorientáltságától is – kiterjed minden olyan piaci szereplőre, amely gazdasági tevékenységet végez. A tág értelemben vett újságíró tevékenységéért megbízási díj illeti meg. Az újságíró a szolgáltatást a saját kockázatára végzi; neki kell viselnie a pénzügyi veszteséget, ha a termékét nem, vagy nem az általa kívánt díj ellenében tudja eladni, illetve ha a kiadások meghaladják a bevételeket. Ez az újságírói tevékenység tehát – a gazdasági jellege és a pénzügyi kockázatviselés folytán – vállalkozásnak minősül, ezért kiterjed rá a Tpvt. személyi hatálya. Mivel pedig a Tpvt. 11. §-ának (1) bekezdése a vállalkozások közötti megállapodásról, illetve a vállalkozások társadalmi szervezetének a döntéséről rendelkezik, ezért a vállalkozó tagokból is álló felperesi szövetség magatartására is kiterjed annak hatálya. Alaptalannak ítélte az FI a szövetség azon hivatkozását is, hogy az ajánlások nem bírtak kötelező erővel a tagok számára. A Tpvt. szerinti döntés fogalmát ugyanis szélesen kell értelmezni; éppúgy ide tartoznak a társadalmi szervezet stb. szabályzatai, mint a tagokra formailag nem kötelező, de magatartásukat ténylegesen befolyásoló ajánlások.

A másodfokú bíróság azon az állásponton volt, hogy a felperesi szövetség azzal az állításával, miszerint az ajánlott árak közzététele az újságírók érdekvédelmét szolgálta, az ő egzisztenciájukat akarta biztosítani, maga ismerte el a Honortábla elkészítésével elérni kívánt célt. Az, hogy a szövetség annak érdekében határozta meg a minimálárakat, hogy az újságírók számára jobb megélhetési lehetőséget, megfelelőbb anyagi helyzetet biztosítson, is mutatja, hogy az ajánlott árak és az újságírói tevékenység színvonala között semmiféle összefüggés nincsen. A szabott árak tehát önmagukban nem zárják ki a gyenge minőségű szolgáltatást, az árak nem jelentenek garanciát az elvárt minőség megvalósítására. Márpedig a piacnak éppen az a lényege, hogy a gazdasági verseny érvényesüljön; a versenyké-

pes termék magasabb honoráriumot, a kevésbé színvonalas pedig alacsonyabb megbízási díjat eredményezzen. Mindebből következik, hogy a felperes az általa rögzített árakkal kifejezetten a piac normál működését, a szabad versenyt kívánta megakadályozni, a szolgáltatásért kö-

vetelt összeget a vállalkozások egyéni költségeitől, a termék szakmai minőségétől függetlenül, versenyjogi szempontból indokolatlanul egységesítette. A bíróság szerint sem vitatható, hogy a felperesi szövetség egyik fő feladata a tagok érdekvédelme, ezért méltányolható törekvés, ha a

tagjai számára megfelelő egzisztenciát, színvonalas megélhetési lehetőséget akar biztosítani. Rámutatott ugyanakkor arra, hogy jogszabályi felhatalmazás hiányában még ennek érdekében sem jogosult a piac működését befolyásolni, a gazdasági versenyt torzítani.

Jogerős ítélet a Posta/Lapker kartell ügyben hozott GVH-döntésről

A Versenytanács még 2007 novemberében hozott határozatában állapította meg, hogy a Magyar Posta Zrt. és a Magyar Lapterjesztő Zrt. versenykorlátozó megállapodást kötöttek egymással, amikor megegyeztek abban, hogy a Magyar Posta 2001 decemberétől 2007. december 31-ig nem foglalkozik nagykereskedelmi hírlapárusítással, és a Magyar Lapterjesztő Zrt. 2003 januárjától 2007. december 31-ig nem foglalkozik a Magyar Posta Zrt. érdekkörébe tartozó lapok előfizetéses lapterjesztésével. A GVH mindkét vállalkozásra egyaránt 468 millió forintos bírságot szabott ki.

Mivel az érintettek nem értettek egyet a GVH döntésével, bírósághoz fordultak. Mint arról korábbi lapszámunkban (IV. évfolyam 4. szám) már beszámoltunk, az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság 2008 októberében meghozott ítéletével elutasította a kereseteket és helyben hagyta a GVH döntését.

A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábrla (FÍ) 2009 áprilisában hozott ítéletet az ügyben, amellyel részben megváltoztatta a Fővárosi Bíróság ítéletét, és a bíróság összegét mindkét vállalkozás vonatkozásában 250 millió forintra szállította le.

Az ügy érdemét érintően a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a rendelkezésre álló szerződések – mint abszolúte objektívnek tekinthető okirati bizonyítékok –, továbbá a GVH vizsgálata során feltárt, a szerződések megkötését megelőző tárgyalásokról készült emlékeztetők a felperesek eljárás során tett nyilatkozatai, és egyéb bizonyítékok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a felperesi vállalkozások piacfelosztó megállapodást kötöttek egymással. Kiemelte azt is, hogy

a felperesek írásban megkötött szerződésbe foglalt közös piacfelosztó célja az volt, hogy a meg nem támadási megállapodásukban foglaltak folytán a konkurencia – és így lényegében a verseny – kizárásával a status quót fenntartva, saját tradicionális piacokon kölcsönösen, továbbra is lényegében egyeduralmat biztosítsanak maguknak, illetve egymás számára.

A másodfokú bíróság indokoltnak tartotta a bíróság kiszabását a vállalkozásokkal szemben, azonban a GVH által a bíróság kiszabása során figyelembe vett enyhítő és súlyosító körülmények mérlegelését nem tartotta okszerűnek. Az FÍ szerint a felperesek terhére megállapított, a piaci verseny kizárását célzó kartellmegállapodással elkövetett versenyjogsértés súlyos, amely tárgyi súlyt jelentősen enyhíti, hogy a megállapodás tényleges piaci hatása csekély volt, amit a bíróságkiszabás körében is igen nyomatékosan, enyhítő körülményként kell figyelembe venni. Az adott ügyben e tényező súlyát, nyomatékát oly mértékűnek ítélte a másodfokú bíróság, hogy ennek alapján indokoltnak látta a GVH által kiszabott bírságösszeg mérséklését.

A GVH és a felperes vállalkozások egyaránt felülvizsgálati kérelemmel éltek a döntéssel szemben. A Legfelsőbb Bíróság (LB) 2010 májusában meghozott ítélete hatályon kívül helyezte a másodfokú ítéletet, helyben hagyva a Fővárosi Bíróság által az ügyben hozott elsőfokú ítéletet.

A felperesek között létrejött együttműködési megállapodás értékelését illetően az LB minden tekintetben egyetértett a másodfokú ítéletben foglaltakkal.

A bíróság összecszerűségének meghatározását illetően azonban az LB nem a jogerős ítéletben foglaltakat, hanem az elsőfokú bíróság álláspontját osztotta. Kiemelte, hogy a közigazgatási perben a bíróság a Pp. 339. §-ából következően kizárólag a keresettel támadott határozatok jogszerűségét vizsgálhatja. A határozatok érintésének csakis akkor van helye, ha a perben bizonyítást nyer jogszabálysértő voltuk. E törvényi előírásból kiindulva, az LB a perben rendelkezésre állt adatok alapján azt állapította meg, hogy a közigazgatási szerv a tényállást kellő mértékben feltárta, az eljárási szabályokat betartotta, a mérlegelés szempontjai megállapíthatóak, a határozat indokolásából a bizonyítékok mérlegelésének okszerűsége kitűnik. Mint arra más ítéleteiben is utalt már az LB, a bírágösszeg érintése csakis jogszabálysértés következménye lehet. A bíróság saját érvrendszerét nem alakíthat ki a bírágméréskelés alátámasztásául; ez sérti a jogszerűségi felülvizsgálat törvényi követelményét, önkényes jogalkalmazáshoz, következtelen jogértelmezéshez, és az e téren kialakult joggyakorlat elbizonytalanodásához vezethet. Amennyiben a bírágösszeg meghatározása tekintetében a bíróság jogszabálysértést nem tud megjelölni, annak felülmérlegelésére és – akár pozitív, akár negatív – megváltoztatására nincs jogszerű lehetősége.

Az adott ügyre nézve az LB szerint a másodfokú bíróság által indokként megjelölt „csekély piaci hatást” a GVH – mint az a felülvizsgált határozatból kitűnik – figyelembe vette és értékelt, ezért erre alapotlan a másodfokú bíróság eljárásában a határozat megváltoztatása nem volt jogszerűnek tekinthető.

Módosult a versenytörvény

Az Országgyűlés július 5-i ülésnapján – 260 igen szavazattal, 92 nem és 11 tartózkodás mellett – elfogadta a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény módosításáról rendelkező T/369. számú törvényjavaslatot (a továbbiakban: Tpvt. módosítás). A kihirdetésre átadott törvényt aláírás előtt Sólyom László, a Magyar Köztársaság elnöke alkotmányossági vizsgálatra megküldte az Alkotmánybíróságnak. A Tpvt. módosítás jelenleg az Alkotmánybíróság döntésére vár.

A Tpvt. módosítás fő rendelkezései

A Szatmáry Kristóf és Horváth Zsolt (Fidesz) képviselők által benyújtott önálló indítvány alapján a Gazdasági Versenyhivatal két elnökhelyettesére nem csak a GVH elnöke, hanem az elnöknek javasolt személy is javaslatot tehet. A GVH elnökhelyetteseinek megbízatása az új szabályozás alapján akkor is megszűnik, ha az elnök kinevezési időtartama lejár. Ezeket a rendelkezéseket a Tpvt. módosítás hatálybalépésekor (a kihirdetést követő napon) érvényben levő kinevezésekre is alkalmazni kell. A módosítás hatálybalépésével hatályát veszti az az előírás, amely szerint a GVH elnökét, elnökhelyetteseit az elődjük megbízatásának lejárta előtt három hónappal meg kell nevezni, és a kinevezési folyamatot az előző kinevezés lejárta előtt egy hónappal be kell fejezni.

A GVH elnökének álláspontja

Az Országgyűlés Gazdasági Bizottsága 2010. június 14-én tárgyalta a törvényt módosítási javaslat általános vitára való alkalmaságát. A GVH elnökének ez alkalommal nyílt lehetősége elmondani a javas-

lattal kapcsolatos véleményét. Dr. Nagy Zoltán két szempont megfontolására hivatkozta fel a figyelmet:

– 1998-as kinevezése idején úgy vette át a GVH vezetését, hogy a két hivatalban lévő elnökhelyettes kinevezése még további öt évre szól. Minthogy a versenytörvény alapján világosan levezethetők a hivatal feladatai, céljai, valamint ebben a felsővezetők felelőssége, ezért számára nem okozott nehézséget a két akkori elnökhelyettesrel a jó szakmai együttműködés kialakítása és a hivatal működési stratégiájának újrafogalmazása.

– A másik szempontként pedig azt fogalmazta meg, hogy a törvényjavaslatnak megfelelő átalakítással a hivatal elveszti azt az előnyt, hogy a GVH felsővezetői (és a VT tagjai) – tudatosan – olyan kinevezési és lejárati időkkal rendelkeznek, hogy egy-egy vezető (vagy VT-tag) megbízatásának lejárata és távozása nem okoz fennakadást a folyamatos működésben. A GVH működési alapelveinek egyik sarokpontja a kiszámítható és átlátható működés. A javaslat nyomán a hivatal működése a minisztériumok működtetéséhez válik hasonlónak, ami a kormányváltások idején nagytöréseket jelent ezekben az intézményekben.

Képviselői vélemények

Az általános vitában elhangzottakból a következőkben kiemelünk néhány olyan részletet, amelyek bemutatják a vitában képviselt főbb álláspontokat.

Dr. Horváth Zsolt (Fidesz): „A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi törvény értelmében a Gazdasági Versenyhivatal élén az elnök áll. Az elnök vezeti a hivatalt, és felelős a hivatal törvény keretei között történő működtetéséért is. Az elnök egyéni felelősségét erősíti az a jelenleg hatályos rendelkezés is, amely szerint ő maga tehet javaslatot az elnökhelyettesek személyére a miniszterelnöknek, aki egyetértése esetén azt előterjeszti a köztársasági elnöknek. A javaslat értelmében az elnökhelyettesek kinevezésének időtartama az elnökéhez kötődik oly módon, hogy amíg az elnök kinevezése 6 évre, addig az elnökhelyetteseké az elnök kineve-

zési időtartamára szól. Ehhez kapcsolódó szabályként pedig az elnökhelyettesek megbízatása megszűnik, ha az elnök kinevezési időtartama lejár. A javaslat célja, hogy a legteljesebb módon érvényesüljön a hivatal működéséért felelős mindenkori elnököt megillető, a törvény által biztosított, elnökhelyettesek személyére vonatkozó javaslatvételi jog. Az új rendelkezések nem érintik a hivatal működésének folyamatosságát, hiszen abban az esetben, hogyha az elnök mandátuma egyéb módon jár le, az elnökhelyettesek továbbra is hivatalban maradnak.”

Dr. Józsa István (MSZP): „Nagyon szép megközelítés, hogy a vezető válassza meg a munkatársait egy cégszerű működésnél. De egy ilyen független hivatalnál, ahol a folytonosságnak nagyon komoly szerepe van, azt törvénybe iktatni, hogy már az az elnökjelölt is jelölhessen helyetteset, aki még meg sem kapta a kinevezését, és akkor törvény rögzítse, hogy akit a miniszterelnök már elnöknek javasolt, az javaslatot tehesse azoknak az elnökhelyetteseknek a cseréjére, akiknek a mandátuma az érvényben levő törvény szerint, mondjuk, még öt évig fent maradna, egy kicsit túlzottan erőteljesnek tűnik. Abszolút összekötni ezt a kurzusszerűséget, szakmailag meglehetősen vitatható. Nem tudom azt mondani, hogy nem tudok politikai szándékot látni mögötte. Attól tartok, hogy emögött nagyon is határozott politikai szándék van, és ez szakmailag nem támogatható.”

Pöszte Lajos (Jobbik): „Nem támogatjuk ezt a javaslatot, azért nem támogatjuk, mert a versenyhivaltól elsősorban azt várjuk el, hogy mindenfajta vizsgálatot végezzen a fogyasztók, az ország, a tisztességes verseny érdekében, és ehhez képest, megmondom őszintén, kimondottan mellékes vagy másodlagos dolog, hogy most kinek, mikor mi jár le, ki kit nevezhet ki. Ezekkel el lehet játszani, hatalmi sakkdolgoz, hogy az elnöknek legyen joga javasolni helyetteset, vagy helyette javasolni oda elnökhelyetteset, ez is részletkérdés, kérem! A legfontosabb az, hogy folyamatosan menjenek a vizsgálatok. Ne felejtjük el, hogy ha van egy teljes vezetőváltás, ami érinti az elnököt és helyetteseit is, akkor az azt jelenti, hogy érinti nyilván a

főosztályvezetőket, érinti az osztályvezetőket is. Gyakorlatilag, a legrosszabb esetben akár gyakrabban is, mint a mandátum lejártá, bizony teljes lefejezések történhetnek egy ilyen hivatalban. Márpedig olyan vizsgálatokat végez egy ilyen versenyhivatal, olyan megfigyeléseket, olyan adatgyűjtéseket, amelyek bizony akár évekig elhúzódhatnak, amíg tetten érhető egy esemény, amíg meg tudnak hozni egy elég bonyolult és lobbiktól kísért, terhelt és védett folyamat keretében egy-egy döntést. A stabilitás ennél az intézménynél, és a stabilitásnak az a része, hogy akár átfedések is vannak, a folytonosságot jobban lehet biztosítani, úgy gondolom, magasabb rendű érdek, mint hogy éppen ki nevezi ki oda a helyettest, vagy kinek van javaslattételi joga. Úgyhogy mi ezért ezt nem támogatjuk.”

Dr. Schiffer András (LMP): „Ami a javaslat fő irányát illeti, azt gondolom, hogy lehet nyilván érvelni amellelt, hogy legyen egységes vezetése a Gazdasági Versenyhivatalnak, bár itt azért megjegyezném, hogy a Versenytanácsnak is emiatt, hiszen az egyik elnökhelyettes a Versenytanács elnöke, van az autonóm közigazgatási szervben belül is egy sajátos autonómiája, egy kvázi bíróságként működik, ha úgy tetszik, a GVH kebelén belül. Úgyhogy azért jó érvek szólnak amellelt, hogy például a Versenytanács elnöki tisztét ellátó személy némiképpen függetlenídjön a Gazdasági Versenyhivatal mindenkor elnökétől. Mindazonáltal, hasonlóan Pösze képviselő úrhoz, különösebben nagy jelentőséget nem tulajdonítanék annak, hogy az elnökhelyettes mandátuma hogyan viszonyul az elnök mandátumához. Picivel több érv szól amellelt, hogy talán az eddi-

gi szabályozás mégis csak jobb volt. Amellett, mondom, hogy elismerem, hogy a hivatal egységes irányítása mellett jó érvek szólnak. ... Viszont ami konkrét probléma, az egyik – azt gondolom – egy komoly alkotmányossági, jogbiztonsági aggályt fog felvetni, amire már az egyik ellenzéki képviselőtársam utalt, az, hogy egy még ki sem nevezett személy tesz javaslatot, tehát közjogi szereplővé avatunk egy olyan szereplőt, aki még maga sem közjogi szereplő, ez nekem némiképpen ellentmondásos. ... A másik javaslatunk viszont az lenne, és ez némiképpen független a konkrét kezdeményezéstől, ez egy általános kérése, követelése az LMP-nek, ha úgy tetszik, hogy a különböző közjogi pozíciókban ne lehessen szakadatlanul korlátlan ciklusszámban betölteni egy-egy pozíciót. Ezért mi azt gondoljuk, hogy ne csak a Versenytanács elnöke esetében, hanem egyáltalán a Gazdasági Versenyhivatal vezetői esetében az újbóli kinevezésnek egy alkalommal legyen csak helye.”

A köztársasági elnök alkotmányossági aggályai

Sólyom László az Alkotmánybírósághoz írt levelében a Tpv. módosítás két alkotmányellenes pontjára hívja fel a figyelmet a GVH-elnökjelöltet megillető javaslattételi joggal és az elnökhelyettesek kinevezési időtartamának megszűnésével kapcsolatban.

Rámutat a köztársasági elnök, hogy „a miniszterelnök az elnökhelyettesek személyére vonatkozó előterjesztése során csak részleges döntési szabadsággal rendelkezik: ugyan nem köteles előterjeszte-

ni a GVH elnöke által javasolt személyt kinevezésre a köztársasági elnöknek, csak ha azzal egyetért, azonban nem tehet javaslatot olyan elnökhelyettes kinevezésére, akit a GVH elnöke nem javasolt neki megelőzően. A GVH elnökét tehát nem csupán javaslattételi jog illeti meg, hanem olyan közhatalmi jogosítvánnyal rendelkezik (tulajdonképpen az együttműködési jog egy speciális formájával), amellyel élve ténylegesen és ügydöntő módon közreműködik abban, hogy ki legyen a GVH elnökhelyettese (illetve ezen belül a Versenytanács elnöke).” Sólyom László álláspontja szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével ellentétes, hogy olyan személy gyakorolná az említett hatáskört, aki még nincs birtokában a közhatalmi jogosítvány gyakorlásához szükséges demokratikus legitimitációval.

A köztársasági elnök kiemeli, hogy a Tpv. módosítás (a „törvény”) alapján az elnökhelyettesek hivatali ideje az elnökhelyettesek kinevezéséhez igazodik, feltéve, hogy az a kinevezési időtartam lejáratá miatt szűnik meg. Nem követi azonban az elnökhelyettesek mandátumideje az elnökét a Tpv.-ben meghatározott egyéb megszűnési okok esetében. Hangsúlyozza, hogy: „A törvény 2. § (1) bekezdésének második mondata kimondja, hogy a törvény rendelkezéseit a hatálybalépésekor érvényben lévő kinevezésekre is alkalmazni kell (...) a GVH jelenlegi elnökének a kinevezése 2010. november 2-án lejár, addig a két elnökhelyettes kinevezése csak 2015. szeptember 27-én járna le.” Utal két idevágó alkotmánybírósági döntésre: „A 7/2004. (III. 24.) AB határozatában a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete vezetőinek törvénnyel történő elmozdítását az Alkotmánybíróság azért tartotta a jogbiztonság szempontjából alkotmányosan elfogadhatónak, mert az az ugyanabban a törvényben foglalt szervezetátalakítás része és következménye volt.” A gyakorlatot „... átfogóan foglalja össze az 5/2007. (II. 27.) AB határozat, melyben a Magyar Energia Hivatal vezetőinek (elnök és elnökhelyettes) a hatéves kinevezési időtartam letelte előtti elmozdítását lehetővé tevő törvény volt a vizsgálat tárgya. ... az ilyen jellegű jogalkotói döntésekkel kapcsolatban rámutatott: „a jogalkotás diszfunkcionális, ha a jogalkotó normatív szabályozási tárgykörben (...) egyedi döntést hoz. A normatív aktus szükségképpen eleme ugyanis az, hogy a címzettek köre szélesebb, s nem közvetlenül és konkrétan meghatározott egy vagy több személy, vagyis a rendelkezés nem valamely konkrét egyedi ügyre

vonatkozik. Ha a jogalkotó a hatályos jogszabály alkalmazását, vagy a jogszabály normatív módon történő módosítását kerüli meg az egyedi döntés jogszabályi formába öntésével, a megoldás visszaélés-szerűvé válik.”

Emellett arra is rámutat Sólyom László, hogy „Az új megszűnési jogcím alkalmazása a fennálló jogviszonyokra az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint nem csupán azért alkotmányellenes, mert egy egyedi döntés jogszabályi formába öntésével visszaélés-szerű

megoldást eredményez (...), hanem azért is (...), mert a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás tilalmába ütközik

[ugyancsak az Alkotmány 2. § (1) bekezdése].”

A köztársasági elnöki levél lábjegyzete a következőket tartalmazza: „Nem alkotmányossági szempont, de érdemes egyébként megjegyezni, hogy a törvényhozó szándéka könnyen megkerülhető: elegendő akár egy nappal a kinevezési időtartam lejáratá előtt lemondania az elnöknek a tisztségéről, melynek következtében az elnökhelyettesek továbbra is hivatalban maradnának. Ez is jól rámutat a szabályozás esetlegességére.”

Kétoldalú együttműködés a szerb versenyhivatal és a GVH között

2010. június 24-én a Gazdasági Versenyhivatalba (GVH) látogatott a szerb versenyhivatal (Komisija za zastitu konkurencije – KZK) elnöke. A hivatalvezetők a kétoldalú kapcsolatok szorosabbá tétele és a hatékonyabb kooperáció érdekében a versenyjog és versenypolitika területét érintő együttműködési megállapodást írtak alá.

Dr. Nagy Zoltán, a GVH elnökének meghívására Budapestre látogatott prof. Dijana Markovic-Bajalovic, a KZK elnöke. A hivatalvezetők először informális beszélgetésen vitatták meg egymással az országukat érintő aktuális versenyjogi kérdésekkel kapcsolatos tapasztalataikat. Ezt követően került sor az együttműködési megállapodás aláírására. Az aláírt dokumentum kifejezi a felek kétoldalú együttműködési szándékát, és megfelelő kereteket biztosít az együttműködéshez. A megállapodás keretében megvalósuló kooperáció kiterjed a másik fél piacait is érintő versenyjogi jogsértések kapcsán történő kölcsönös tájékoztatásra és az ehhez kapcsolódó egyeztetésre is. Az egyezmény értelmében a GVH támogatja a KZK részvételét az OECD–GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ

(ROK) által szervezett szakmai rendezvényeken; a GVH megosztja tapasztalatait a KZK-val egy hatékony jogalkalmazó intézmény felállítását, versenyjogi jogalkalmazását, a versenypártolás és versenykultúra megszervezését illetően; valamint szakértői látogatásokra is sor kerülhet. Mindkét aláíró megerősítette, hogy a GVH-nak az EU-csatlakozásra való felkészülés folyamán szerzett tapasztalatai nagy segítséget jelenthetnek a szerb versenyhivatalnak a csatlakozási folyamat gördülékenyebbé tételéhez.

A megállapodás aláírását követően Markovic-Bajalovic asszony a GVH könyvtárában tartott előadást a GVH munkatársai számára, mely során bemutatta a szerb versenyjogi rezsím alapjait és annak legújabb fejleményeit. A prezentáció után az elnök asszony megválaszolta a felmerülő kérdéseket.

A témához kapcsolódóan lásd rövid portrékat a szerb versenyhatóságról (42. oldal).

A 2010. június–szeptember hónapokban indult egyes versenyfelügyeleti eljárások

A GVH versenyfelügyeleti eljárást indított a SPAR Magyarország Kereskedelmi Kft.-vel (SPAR) szemben, mert az valószínűsíthetően megsértette a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (Kertv.) jelentős piaci erővel való visszaélés tilalmáról szóló rendelkezését. A SPAR és a beszállítói közötti megállapodás alapján a felek az előző év bevételi adataihoz viszonyítva minden évre megbecsülik azt a célforgalmat, amelyet később a tényleges forgalom ismeretében viszonyítási alapként használnak a teljesítmény-arányos bónusz dinamikus részének meghatározásakor. Az így meghatározott éves célforgalom túlteljesítése esetén e bónusz dinamikus része a kondíciós listában eredetileg rögzített százalékkulcs helyett magasabb lesz, amely révén a SPAR az eredeti mértéken felüli többletbónuszhoz juthat.

A GVH eljárást indított az OTP Bank Nyrt.-vel szemben a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tilalmának a Vj-114/2007. számú eljárásban megállapított megsértése miatt kiszabott bírságösszeg megállapítása tekintetében. A GVH 2007. december 14-én hozott határozata szerint az OTP a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, s ezért 132 000 000 Ft bírság megfizetésére kötelezte. Az OTP jogorvoslattal élt a Fővárosi Bíróságnál, melynek ítéletében a GVH határozatát részben, a jogkövetkezmény alkalmazása tekintetében hatályon kívül helyezte és e körben a GVH-t új eljárásra kötelezte.

A GVH a CENTILLION Consulting and IT Technology AG és az Investech Informatikai és Kommunikációs Kft. ellen a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat feltételezett megsértése miatt indított eljárást 2010. június 7-én kiterjesztette a www.ppo.hu oldalon kínált szolgáltatásokat nyújtó következő vállalkozásokra is: Állami Autópálya Kezelő Zrt., Pannon GSM Távközlési Zrt., Magyar Telekom Nyrt. valamint Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.

A GVH eljárást indított a Teva Magyarország Zrt.-vel szemben a gyógyszerártó vény nélkül is kiadható gyógyszerek reklámozására vonatkozó szabályok, továbbá a fogyasztói

döntések tisztességtelen befolyásolása tilalmának, illetve a fogyasztóval szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának feltételezett megsértése miatt. A Teva Magyarország Zrt. az általa forgalmazott Saballo gyógyszerkészítménnyel kapcsolatos egyik reklámjában olyan kijelentéseket tett közzé, amelyek a reklám összehatását vizsgálva azt a benyomást kelthették, hogy az érintett termék alkalmas a jóindulatú prosztata-megnagyobbodás miatt kialakuló vizeletelési za-

varok megelőzésére, illetőleg műtéti beavatkozást igénylő állapot elkerülésére. Továbbá egy másik reklámjában közzétett kijelentés a reklám összehatását vizsgálva olyan benyomást kelthetett, hogy az érintett termék alkalmas műtéti beavatkozást igénylő állapot elkerülésére.

A GVH eljárást indított a „BVG Bayerische Verwertung” Kft.-vel szemben a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának feltételezett megsértése miatt. A „BVG Bayerische Verwertung” Kft. olyan fizetett hirdetést, illetve több oldalas szórólap elhelyezést tett közzé, amelyben arról tájékoztatta az érdeklődőket, hogy meghatározott, időben korlátozott, kézi csomózású szőnyegek kiadását tart egy német takarékpénztár biztosítéki tulajdon-átru-

házása során a Budapest XI. kerületében levő INKU épület csarnokában, de valójában a kiadás határideje újból és újból meghosszabbodott.

A GVH eljárást indított a Digi Távközlési és Szolgáltató Kft.-vel szemben a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának feltételezett megsértése miatt. A Digi Távközlési és Szolgáltató Kft. kereskedelmi kommunikációja során a televíziós műholdas szolgáltatását digitális-ként népszerűsíti, azonban az általa kínált szolgáltatási csomagok analóg csatlakozású, digitális csatlakozásra nem alkalmas eszközzel vehetők igénybe.

A GVH eljárást indított a Quantum Invest Zrt.-vel szemben a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának feltételezett megsértése miatt. A Quantum Invest Zrt. az általa közzétett hirdetésekben a fogyasztók részére nem vagy nem egyértelműen ad információt a fogyasztói csoportok azon lényeges tulajdonságairól, amelyek alapján a fogyasztók számára egyértelműen érzékelhető lenne, hogy milyen konstrukcióról van szó. Így többek között a vásárlói jog gyakorlásának tartalmáról és bizonytalan idejéről, a kockázati tényezőkről, a megszerzhető termékek jellegéről, a fogyasztói csoportban történő részvétel költségeiről adott tájékoztatások tekintetében kifogásolhatónak. Előbbiek révén az ügyfél annak reményében kívánhat szerződést kötni a fogyasztói csoport szervezőjével, hogy hamarosan pénzhez jut.

A GVH eljárást indított a Polstyl Kft.-vel szemben a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának feltételezett megsértése miatt. A Polstyl Kft. által üzemeltetett Best Bútor üzlethálózat Havanna system termékcsaládjában minden tagjának (9 db) a 2010. márciusi „Best Bútor hálózat” reklámújságban 20% kedvezményrel feltüntetett ára azonos az év elején akció nélkül alkalmazott árával.

PHARMANOVA Zrt. kérelmező által benyújtott a ZALÁR PATIKA Kft. feletti irányítási joga megszerzésével megvalósuló összefonódás engedélyezésére irányuló kérelmére a versenyfelügyeleti eljárás 2010. július 23-án indult meg.

NORDIC Beteiligungs GmbH (Németország) kérelmező által benyújtott UTA Pharma Beteiligungs GmbH feletti irányításszerzésével megvalósuló összefonódás engedélyezésére irányuló kérelmére a versenyfelügyeleti eljárás 2010. július 23-án indult meg.

HUNGAROPHARMA Gyógyszerkereskedelmi Zrt. kérelmező által benyújtott Pharmadose Gyógyszertár Kft. és LAVANDULA PHARMA Kereskedelmi Bt. feletti

irányításszerzés engedélyezése tárgyában a versenyfelügyeleti eljárás 2010. július 30-án indult meg.

FarmFaro Kft. kérelmező által benyújtott DrogerMed Szolgáltató és Tanácsadó Kft. feletti irányításszerzés engedélyezése tárgyában a versenyfelügyeleti eljárás 2010. augusztus 10-én indult meg.

FarmFaro Kft. kérelmező által benyújtott PATIKA INVEST Kft., PLAZA PATIKA INVEST Kft. és PATIKA PROFI Kft. vállal-

kozások feletti irányításszerzés engedélyezése tárgyában a versenyfelügyeleti eljárás 2010. augusztus 10-én indult meg.

HUNGROPHARMA Gyógyszerkereskedelmi Zrt. kérelmező által benyújtott Ispotály Holding Egészségügyi, Befektető és Szolgáltató Kft. vállalkozás feletti irányításszerzés engedélyezése tárgyában a versenyfelügyeleti eljárás 2010. augusztus 16-án indult meg.

Legyen-e bírságközlemény és milyen tartalommal?

Jelen cikk célja az, hogy szakmai vitát indítson egy bírságolásra vonatkozó közlemény szükségességéről és annak tartalmáról. Ennek érdekében csak vázlatosan kerülnek ismertetésre a közleményhez vezető események, a közlemény tartalma és annak bírósági megítélése, hiszen abból indulunk ki, hogy a Versenyükör olvasói maguk is meglehetősen jól ismerik az eseményeket, illetve a közeljövőben a Jogtudományi Közlöny lapjain megjelenik egy hosszabb, a témával foglalkozó cikk, mely jóval részletesebben taglalja a felvetett kérdéseket.

I. A bírságolásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések

A GVH bírságkiszabására vonatkozó rendelkezéseket a Tpvt. 78. §-a tartalmazza. A jogsértés megállapítása esetén a bírság nem kötelező szankcionálási eszköz, annak kiszabását, mint lehetőséget említi a jogszabály. A Tpvt. az előző évi nettó árbevétel 10%-ában határozza meg a bírság maximumát, és példálózva sorolja fel a bírság összegének megállapítása során mérlegelendő szempontokat. A bírság összegének meghatározására felsorolt hét figyelembe veendő szempont közül a Tpvt. csak a jogsérelem súlyának megítélésével kapcsolatban nyújt további tám-

pontokat, amikor a meghatározza, hogy e körülményen belül mely szempontokat kell figyelembe venni.

A törvény rendkívül széles mérlegelési jogkört adott a GVH Versenytanácsának, amikor nem határozta meg pontosan a szempontok tartalmát, és annak kitöltését a jogalkalmazóra bízta. A törvény hatályba lépését követő első években jellemzően alacsonyabb bírságösszegeket szabott ki az antitrösztügyekben a Versenytanács: a kiszabott bírság rendkívül ritkán haladta meg az eljárás alá vontak nettó árbevételének 1%-át. A kezdeti időszakban más közigazgatási hatósági határozatok indokolásaihoz hasonlóan a versenyhivatali határozatok indokolásai jellemzően rövidebbek, elnagyoltak voltak, így a mérlegelés ténye ugyan nyomon követhető volt, azonban – mind a jogalkalmazó, mind pedig a bírsággal sújtott vállalkozások részéről – felmerült, hogy sok esetben az indokolások túl általánosak és nem transzparensnek.

II. A GVH bírságközleménye

A GVH elnöke és a Versenytanács elnöke 2003. december 15-én adta ki az antitrösztügyekben kiszabott bírság összegének megállapításáról szóló 2/2003. számú közleményét, majd pedig 2005. december 20-án a 2/2005. számú módosító közleményt.

* A Tpvt. módosításáról szóló 2005. évi LXVIII. törvény 2005. november 1-jei hatállyal olyan módosításokat vezetett be, amelyek miatt szükségessé vált a 2/2003. számú antitröszt-bírság-közleményben foglaltak áttekintése. Lásd: http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/print_4566_h.pdf. A módosítás a közlemény e cikk szempontjából kevésbé releváns 21. és 23. pontjait módosította.

A közlemény szerint az antitrösztügyekben kiszabott bírság meghatározása egy többlépcsős eljárás volt: a GVH először a jogsértő vállalkozás által az érintett piacon elért forgalomból (releváns forgalom) kiinduló alapösszeget határozta meg, amelyet további szempontok figyelembevételével több lépésben módosított. Az alapösszeget a GVH

a) a jogsérelem súlya (ezen belül a verseny veszélyeztetettsége, és a jogsértés piaci hatása),

b) a jogsértő vállalkozásnak a jogsértéshez való viszonyulása, valamint

c) az eset összes körülményei által egyedileg meghatározott egyéb szempontok alapján határozta meg.

A számítás során a verseny veszélyeztetettsége és a jogsértés piaci hatása (ezek együtt jelentették a jogsértés súlyosságát), valamint a vállalkozás viszonyulása a jogsértéshez egyenlő – harminc-harminc százalékos – súllyal esett latba, míg az egyéb körülmények ennél kisebb – egyenként egytizednyi – súlyt képviseltek.

A GVH elnöke és a GVH Versenytanács elnöke az antitrösztbírság-közleményt 2009. május 18-án vonta vissza oly módon, hogy azt a már folyamatban lévő versenyfelügyeleti eljárásokban sem tekintette alkalmazandónak. Az indoklás szerint a visszavonás előtti évek versenytanácsi és bírósági gyakorlata alapján a bírságközleményben foglalt bírságszámítási módszer pontosítására, továbbfejlesztésére van szükség. A közlemény felülvizsgálatával a GVH – az európai tendenciának is megfelelően – nagyobb teret kíván biztosítani a versenyt romboló kartellek elretentő erejű bírságolása előtt.

III. A bírsághozjárás bírósági megítélése

A Fővárosi Bíróság alapvetően nem támasztott kifogást a – közleményben szereplő – matematikai módszereken alapuló bírsághozjárás-mérlegeléssel szemben, sőt esetenként maga is alkalmazta azt, ugyanakkor következetesen azon az állásponton volt, hogy a közlemény nem jogsza-

bály, ezért a GVH által alkalmazott módszer jogszerűségét a Tptv. 78. § (2) bekezdésében meghatározott szempontok figyelembevételével lehet megítélni.

A Fővárosi Ítéletábrá egyrészt a Fővárosi Bírósággal egyetértve rögzítette, hogy a közlemény nem jogszabály, másrészt azonban kritizálta annak tartalmát, rámutatva az általános jellegű matematikai mérlegelés okszerűtlenségére. Ezen túlmenően az Ítéletábrá lefektette a

saját bírsághozjárás elveit is, melyek egyértelműen az egyedi mérlegelés mellett tettek le a voksot, és távol állnak a közlemény szerinti előre rögzített szabályoktól, súlyoktól.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja néhány felülvizsgálati kérelem nyomán született ítéletből állapítható meg. Az alábbi táblázat összegzi, hogy az egyes másodfokú bírósági megállapításokat hogyan értékelte a Legfelsőbb Bíróság:

	Fővárosi Ítéletábrá álláspontja	Legfelsőbb Bíróság álláspontja
Felülmérlegelés	A Fővárosi Ítéletábrá a felülmérlegelésről nem szól külön, azonban ténylegesen több ízben felülmérlegelte a GVH határozatát.	A tiltott felülmérlegelés körébe esik az, ha a bíróság kellően feltárt tényállás, eljárási szabályok betartása, jól ismertetett mérlegelési szempontok, megfelelő indoklás elismerése ellenére, az alperessel egyezően értékelt egyik körülmény nyomtatékát vitatja, és azt az GVH álláspontjától eltérően értékeli.
Közlemény kötelező ereje	A közlemény, mint bírsághozjárás segédlet vehető figyelembe, azonban nem jogszabály, és ezért a bíróságra nézve nem kötelező érvényű. A közleménytől való eltérés lehetősége biztosítja a perbeli esetben az egyediesített szankcionálást, melynek koherensnek kell lennie a Tptv. 78.§-ának (1) és (2) bekezdésében foglaltakkal.	A közlemény közzététele esetén a GVH igazodni köteles az abban foglalt alapelvekhez.
Szorzás: a) ismétlődés miatt b) időtartam miatt	A matematikai műveletek tilalmazottak jogszabályi felhatalmazás hiányában.	A szorzás megengedett, mivel a Tptv. nem tiltja.
	Az ismétlődés, mint körülmény mérlegelése nem eredményezheti a megállapított bírsághozjárás többszörözését.	Nem jogsértő az egy jogsértés egy szorzó elv, azonban arra csak abban az esetben kerülhet sor, ha az értékelt magatartások, és a mérlegelt enyhítő, súlyosító körülmények azonosak.
	A jogsértés időtartama, mint körülmény mérlegelése nem eredményezheti megállapított bírsághozjárás többszörözését.	A jogsértés időtartama figyelembe vehető körülmény, a nyomtatékát a GVH szabadon állapíthatja meg, így szorzóként is alkalmazhatja, hiszen nincs erre vonatkozó tilalom.

IV. A GVH reakciója a jogerős ítéletekre

A versenyhatóságnak lépnie kellett a közlemény szerinti bírsághozjárás jogszerűtlenségét sorozatos jogerős ítéletek következtében.

Egyrészt értelemszerűen jogorvoslat formájában fordult a GVH a Legfelsőbb Bírósághoz annak érdekében, hogy a megváltoztatott határozatok jogszerűségét bizonyítani tudja. Ennek eredménye olvasható a fenti táblázatban. Figyelembe kellett ugyanakkor venni azt a lehetőséget is, hogy a felülvizsgálati kérelmek nem lesznek sikeresek, illetve kezelni kellett azt az időszakot is, amíg a Legfelsőbb Bíróság ítéletei nem születtek meg. E folyamat egyik lépése volt az is, hogy a GVH visszavonta a bírsághozjárás közleményt.

A GVH alkalmazkodott tehát a jogerős ítéletekben foglaltakhoz, és lényegében visszatért a korábbi bírsághozjárás megállapításához, vagyis a jogerős ítéletekben foglaltaknak megfelelően nem matematikai módszereken alapuló bírsághozjárás mérlegelést végzett, hanem feltüntette az egyes figyelembe vett körülményeket, illetve ezek mérlegelésben betöltött helyét. Erre példa a Vj-130/2006-os számú eljárásban hozott határozat, mely kifejezetten utal arra, hogy eltért a közleményben foglaltaktól, részben a jogerős ítéletek hatására, részben pedig amiatt, hogy a közlemény szerinti bírsághozjárás összege nem bír kellő elrettentő hatással. Ez utóbbi következtetést abból vonta le a Versenytanács, hogy ezen határozatában több olyan vállalkozást bírsághozjáralt meg, melyek már többszörös visszaesők voltak, és a korábbi jogsérté-

sek miatt a GVH őket a bírsághozjárás szerinti összegekkel sújtotta.

V. A lehetséges további lépések

A bírói gyakorlatot áttekintve megállapítható, hogy a bíróságok az okszerű bírsághozjárás megoldásokat fogadják el, és ebből eredően több bírsághozjárás módszer közül választhat a GVH.

A GVH várja a versenyjog iránt érdeklődők álláspontját arra vonatkozóan, hogy szükségesnek mutatkozik-e egy újabb közlemény kiadása, és ha igen, akkor milyen módszer (matematikai vagy a „hagyományos” mérlegelés) mentén tartanák jogszerűnek és indokoltnak a bírsághozjárás kiszabását.

Beszélgetés Miskolczi-Bodnár Péterrel, a GVH Versenytanács tagjával

– *Hogyan került kapcsolatba a versenyjoggal és a fogyasztóvédelemmel?*

– Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán a polgári jogi szemináriumok és a Polgári Jogi Tudományos Diákkör keltette fel az érdeklődésemet. Fiatal oktatóként volt alkalmam ismereteimet külföldi nyári egyetemeken gyarapítani. A versenykorlátozások amerikai jogába nyújtott betekintést a Cornell Law School és a Pantheon Sorbonne által közösen szervezett kurzus Párizsban. Tartalmazott versenyjogi elemeket a Salzburg Seminar „American Law and Legal Institutions” kurzusa, valamint az American Bar Association és a lengyel Jagelló Egyetem által szervezett „Joint Venture” képzés is, Krakóban. Már a firenzei European University Institute által szervezett „Law of European Integration” kurzus keretében is betekintést nyerhettem a közösségi fogyasztóvédelmi politika fejlődésébe, a Louvaini Katolikus Egyetem Fogyasztóvédelmi Központja által rendezett „Droit Communautaire de la Consommation” nyári egyetemen pedig átfogó képet kaptam az EK fogyasztóvédelmi jogáról. E képzést követően részt vettem egy nemzetközi kutatásban, mely a magyar fogyasztóvédelmi szabályozás helyzetét hasonlította össze az Európai Közösség normarendszerével. A fogyasztóvédelem magyarországi helyzetéről Londonban, Potsdamban és Kijevben, versenyjogunk fejlődéséről Varsóban megrendezett nemzetközi konferencián adtam számot, illetőleg Glasgow-i és a Münsteri egyetemeken tartottam előadást.

– *Mikor és hol kezdett versenyjogot oktatni?*

– A Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán 1983 óta tanítottam versenyjogot, kezdetben a Polgári jog, később a Kereskedelmi jog keretében.

– *Az ön vezetésével létrehozott új tanszéknek mi volt a feladata?*

– Mód nyílt arra, hogy az önállósult Kereskedelmi jogi Tanszéken a gazdasági élet számára fontos jogterületeket részletesebben, nagyobb óraszámokban mutathassuk be. A versenyjog és fogyasztóvédelem mellett, a társasági jog, a csődjog, az értékpapírok és az üzleti élet szerződéseinek alapvető normaanyagát, ezek funkcióját, a szabályozás céljait kívántuk

megismertetni a joghallgatókkal. Nem csupán a hazai, hanem a kapcsolódó közösségi joganyagot is oktattuk kollégáimmal, alternatív tárgyak keretében. Éveken keresztül tanítottam az Európai versenyjog elnevezésű tárgyat.

– *Jól tudjuk, hogy a kereskedelmi jog oktatásának elterjesztésében önnek számottevő szerepe volt?*

– A kereskedelmi és váltójog a II. világháború végéig bevett tárgy volt a jogi karokon. Amikor Miskolcon ismételtetn meg-honosítottuk a tárgy oktatását, hagyománytiszteltől megőriztük a nevet, de a tananyagot kiegészítettük a versenykorlátozások jogával, a fogyasztóvédelemmel és a váltón kívül számos más értékpapírral. Ezt a modellt vette át a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara, és – kisebb módosítással – a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kara, ahol néhány évig vezettem a Kereskedelmi jogi Tanszéket. Némi büszkeséggel tettem eleget a Károli Gáspár Református Egyetem felkérésének, hogy ott is szervezzem meg a Kereskedelmi jogi Tanszéket.

– *Az előadásokon, szemináriumokon és speciális kollégiumokon túl mivel segíti hallgatóinak versenyjogi és fogyasztóvédelmi felkészülését?*

– Fontosnak tartom, hogy a hallgatók hatályos joganyagot tartalmazó, didaktikus egyetemi tankönyvekből tanulhassanak. Számos versenyjogi jegyzetet írtam és több fogyasztóvédelmi jegyzetnek vagyok társszerzője. A gyakorló jogászoknak és elméleti szakembereknek szóló több mint 250 publikációból 60-ra tehető a versenyjogi és fogyasztóvédelmi témában megjelent, vagy azt is érintő cikkek, könyvfejezetek, recenziók és egyéb írások száma. Ezek közül két kommentárt emelnék ki, az egyik a dr. Kaszainé dr. Mezey Katalin bírónővel közösen írt *Kézikönyv a versenyjogról* (HVG ORAC Kiadó Budapest 1997.), a másik egy önállóan elkészített kommentár: *A Verseny törvény magyarázata* (KJK-Kerszöv Kiadó, Budapest 2002., 545. old.). Már versenyhivatali tapasztalataim is segítettek a *Complex Kiadó Meritum* sorozatában 2008-ban megjelent *A Reklámjog nagy kézikönyve* c. könyv számos fejezetének megírásában.

– *Hogyan került a Gazdasági Versenyhivatal állományába?*

– A Gazdasági Versenyhivatal a múltban is rendszeresen szervezett konferenciákat, melyekre, mint versenyjoggal foglalkozó kutatót, engem is meghívtak. Egy a Versenykultúra Központ és a Debreceni Egyetem által szervezett rendezvényen, ahol én is előadó voltam, a Versenytanács elnöke felhívta a figyelmemet egy pályázati lehetőségre. A GVH az egyik megüresedett versenytanácsi posztra írt ki pályázatot. Komoly kihívásnak éreztem a versenytanács tagi feladatok ellátását, és – öszintén szólva – kicsit tartottam is tőle. A GVH vezetése nagyon segítőkész volt. Érzékelve, hogy az egyetemi oktatói és kutatói tevékenység mennyire a szívemhez nőtt, lehetővé tették, hogy heti egy napot egyetemi feladataimnak szenteljek, világossá téve, hogy emiatt nem lesz kevesebb ellátandó ügyem a Versenytanácsban.

– *Milyen fenntartásai voltak a versenytanácsi tisztséggel kapcsolatban?*

– A feladatot hasznosnak és érdekesnek találtam, a tisztség magas presztízset volt szerencsém érzékelni. Azt kellett átgondolnunk, hogy vajon hogyan tudjuk megszervezni a család életét, hiszen látványosan csökkent az idő, amit a Miskolci Egyetemen oktató feleségemmel és Miskolcon tanuló gyermekeimmel tölthetek. Erre a fájó pontra részbeni gyógyírt jelent, hogy lányom ELTE joghallgatóvá vált, és fiam is fővárosi egyetemre készül.

– *Mik voltak az első tapasztalatai versenytanács tagként?*

– Nagyon kedves fogadtatásban volt részem. Ma egy négy taggal működő Versenytanácsban könnyű megértenem kollégáim egykori örömét, amely annak a jeleltnek szólt, aki egy olyan álláshelyre érkezik, amely már egy éve betöltetlen volt.

Szerencsésnek érzem magam, hogy egy jó egyetemi közösségből, egy másfajta, izgalmas, befogadó, segítőkész csapatba kerültem. Sokat tanultam a kollégáktól. Nagyon hasznosnak találok azokat a beszélgetéseket, amelyek egy-egy ügyvel kapcsolatban a Versenytanácson belül kialakulnak, még akkor is, ha volt rá precedens, hogy az európai és amerikai versenyjogi szemléletet nem sikerült hézagmentesen illeszteniük.

– *Öt éve dolgozik versenytanács tagként. Milyen munkastílust alakított ki?*

– Elsődlegesen jó csapatjátékos szeretnék lenni, aki alkalmazkodik a kialakult játékstílushoz (egyéni szereplési vágyamat „kiélem” egyetemi óráimon). Először mindig a kollégáim által elkészített tervezeteket olvasom, elkerülendő, hogy miattam szenvedjen késedelmet az eljárás. Saját ügyeimben – részben korábban a bíróságokon ügyvédként szerzett rossz tapaszt

talataimból tanulva – azt szeretném maximálisan biztosítani, hogy az eljárás alá vont teljes mértékben kifejtthesse álláspontját, legyen világos számára, ha valamilyen érvelése nem tűnik elfogadhatónak, kapjon részletes és meggyőző indokolást, a versenytanácsi dokumentumokból minden vitás kérdésben derüljön ki, hogy mely érveket, miért fogadott vagy utasított el a Versenytanács. Azt tekintem igazi sikernek, ha tudomásul veszik a Versenytanács döntését, és nem folytatódik bíróságon az ügy. Büszke vagyok rá, hogy viszonylag kevés határozatommal szemben nyújtottak be keresetet, és köszönöm kollégáimnak, hogy ehhez ők is hozzájárulnak alapos észrevételeikkel, és azzal is, hogy az átlagosnál hosszabb tárgyalásokon kell részt venniük, ha én vagyok az előadó versenytanács tag.

– *Kíván-e új pályázatot benyújtani egy év múlva?*

– Úgy gondolom, hogy az első három évben – a korábbi ismeretekre építve – megtanultam mindazt, ami a korrekt döntéshozatalhoz szükséges. Ezt a tudást örömmel hasznosítanám egy következő hatéves ciklusban egy teljes létszámú versenytanács tagjaként.

– *Milyen GVH-n kívüli terveik vannak a versenyjoggal és a fogyasztóvédelemmel kapcsolatban a jövőre nézve?*

– Optimistán bízom abban, hogy egyszer lesz időm cikké formálni azt a rengeteg ötletet, amely az egyes ügyek kapcsán felmerül bennem. Meglehetősen frusztráló érzés rátekinteni harmadik „megirandó cikkek” feliratot viselő dossziémra. Egy akadémiai doktori értekezést is szeretnék elkészíteni a nem túl távoli jövőben. Bízom benne, hogy számos joghallgatóval tudom még megszerettetni a versenyjogot és a fogyasztóvédelmet, és e két jogterület iránt érdeklődő PhD-hallgatóknak további szakmai segítséget leszek képes nyújtani.

Beszélgetés Szántó Tiborral, a GVH Versenytanács tagjával

– *Kezdjük az obligát kérdéssel: mikor találkozott először a versenyjoggal?*

– Egész véletlen történt a dolog az egyetem alatt. A bolognai rendszer, a creditek bevezetése előtt még a jogi egyetemi oktatás a jó öreg előadás–szeminárium–, „speckoll” (speciális kollégium) hármas tagolásban működött, ebből gyakorlatilag a „speckoll” tartozott a választható tantárgy kategóriába. Na most, a „speckoll”-t lehetett úgy választani, hogy hol kap az ember könnyen aláírást úgy, hogy nem jár be és úgy, hogy érdekel-e valami. Harmadik évben már egy kicsit motoszkált az emberben, hogy esetleg valamiféle érdeklődés nem ártana, ha kialakulna benne a szakma iránt. Ekkor kérdezte egy évfolyamtársam, hogy nem akarok-e egy fúziókontrollal foglalkozó speckollra járni. Mivel sokat nem tudtam arról, hogy mi fán terem a dolog, így riasztani nem tudott, elmentem. És igazából attól kezdve már örültem, hogy találtam valamit, ami egyáltalán érdekel a tanulmányaimból (és egyre jobban érdekel). Azóta persze már több minden érdekel, de a versenyjog maradt szakterületnek.

– *Ön a Versenytanács (eddig) egyetlen olyan tagja, aki korábban vizsgálóként is részt vett versenyfelügyeleti eljárások lefolytatásában, majd ügyvédként is látta „kívülről” a GVH munkáját (vagy másképp fogalmazva „belül-*

ről” az ügyfelek gondolkodásmódját). Jelent ez előnyt a napi munkája során?

– Azt talán túlzás lenne kijelenteni, hogy nap mint nap érezhető egyfajta „előny” emiatt. Inkább úgy fogalmaznék, hogy talán több oldalról is végiggondolok egy-egy felmerülő kérdést (sőt, szinte belső kényszert érez az ember éppen a „múltja” miatt arra, hogy igyekezzen többféle szempontot, az eljárás más szereplőinek lehetséges gondolkodásmódját is figyelembe venni). Mindezzel együtt úgy gondolom, hogy az ilyen szemléletmód a Versenytanácsra általában jellemző, nem hiszem, hogy ehhez feltétlen kizárólag hozzám hasonló háttérrel lehet eljutni. Persze nyilván nem árt, ha például Magyarországon is ki tud alakulni egyfajta „revolving door”, és van visszaút is, például a magánszektorból a közszférába, nem csak egyirányú ez az utca. Az vehető észre ugyanis, hogy nagyon sok fiatal, aki az 1990-es évek második felében, illetve a 2000-es évek elején elkezdett dolgozni a GVH-ban, igen jó lehetőséggel képes volt elhelyezkedni a magánszférában. Reméljük, egyre több olyan példa is lesz majd, hogy a magánszférában szerzett tapasztalatot kívánja kamatoztatni valaki – ez a Versenytanácsnál talán be is következhet.

Hozzátenném: a vizsgálati munkatapasztalat rengeteget segít, egyrészt talán

abban, hogy megértsem a vizsgálók gondolkodásmódját, másrészt, hogy így jobban érti talán az ember az eljárás egységét. Ugyanakkor nagyon érdekes is ez az előzetes tapasztalat, hiszen számtalan dolog, amit korábban nem értettem, mit kér tőlünk, vizsgálóktól a Versenytanács, azt ma már értem és talán (bár erre nem nekem kellene válaszolnom) így egy kicsit más formában is képes az ember elmagyarázni a jelenlegi vizsgálóknak, hogy mitől válhat igazán megalapozottá a döntés, ehhez miképpen tud hozzájárulni egy jól összeszedett vizsgálati előkészítés.

– *A Versenytanácshoz „érkezésekor” érezhető volt olyan elvárás ön felé, hogy a gazdaság egyes ágazataival kapcsolatban szerzett korábbi tapasztalatai – érte ez alatt azt a körülményt, hogy a GVH*

Infokommunikációs Iroda vezetőjeként alaposan ráláttott az elektronikus hírközlés és média világára, majd az Európai Bizottság Információs Társadalom Főigazgatóságán eltöltött évek során ezt az ismeretet tovább gyarapította, illetve ügyvédként a hírközlés és média mellett az energiaszektorral is behatóan foglalkozott – meghatározzák azon versenyügyek jellegét is, amelyekben előadó tagként jár el?

– Azt gondolom, ez lehetett volna akár egy természetes irány, ám szerencsére nem az történt, hogy továbbra is kizárólag ilyen (mondjuk így: hálózatos iparágak) szektorok ügyeivel foglalkoztam. Lehetőséget kaptam arra, hogy más szektorokkal is megismerkedjek. Ráadásul nagyon örültem annak, hogy sokféle ügytípussal foglalkozhattam – beleértve a „fogyasztómegettévesztés” (ma már tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak hívott) ügyeket és a kartellügyeket a fúziók és az erőfölényes ügyek mellett. Azt hiszem, hogy mostanra már minden ügytípussal kapcsolatban elmondhatom, hogy az egyszerű és bonyolult kérdéseket felvető feladatok egyaránt jutottak számomra. Az igazsághoz hozzá tartozik, hogy a Versenytanácsot évek óta jellemző erőforrás-szükségesség sem engedi, hogy ilyen jellegű specializáció kialakuljon.

Hangsúlyozom ugyanakkor még egyszer, talán nincs is feltétlen szükség rá.

– *Mégis, lehetne az ügytípusok között valami személyes preferenciát felfedezni?*

– Az nem tagadható le, hogy közelebb állnak hozzám az antitörzstügyek, egy-egy bonyolult fúzió vagy nagyobb kartellügy igen le tud kötni, és meglepéssel tölt el, ha sikerül megoldást találni az ott felmerült összetett kérdésekre. Ezzel együtt úgy gondolom, hogy a hivatal fogyasztóvédelemmel összefüggő feladatai körében is számtalan alkalommal találkoztam olyan ügyekkel, amelyek igen inspiráló hatásúak és alapos gondolkodást igényelnek. Őszintén örülök annak, hogy mind a Versenytanácsban, mind a GVH további részein belül számtalan kolléga időről időre képes felkeltetni az érdeklődésemet egy-egy ilyen kérdés iránt. Azt gondolom, hogy a fogyasztóvédelemmel (tisztességtelen kereskedelmi gyakorlattal és összehasonlító reklámokkal) kapcsolatos munka során is szükség van arra, hogy időnként mélyen elgondoljunk azon: vajon miért is csináljuk itt, a GVH-ban mi azt, amit csinálunk, mit is érünk (érhetünk) el azzal, ha ilyen vagy olyan döntést hozunk. Szükség van erre már csak azért is, mert érzésem szerint ez a területe a hivatali munkának sokkal kevésbé támogatható olyan robosztus elméleti

hátterrel és kiterjedt joggyakorlattal (szemben az antitörzstterülettel), amely magabiztossá tehet minket a döntéseink hasznossága kapcsán. Vagy legalábbis nincs olyan szisztematikusan feldolgozva a felgyülemlett nemzetközi tapasztalat, mint a másik működési águnk kapcsán. Azt gondolom egyébként, hogy sok tekintetben lelhető fel a fogyasztómegettévesztéssel kapcsolatos ügyek két évtizedes magyar gyakorlatában olyan újszerű megközelítés, amely idővel „mainstream”-mé válik például Európában.

– *Van esetleg Versenytanács tagként kedvenc ügye?*

– Ez számomra azért nehéz kérdés, mert mindig az aktuális ügyek foglalkoztatnak leginkább, és így egyfajta természetes előnyt élveznek ilyen jellegű rangsorolás esetén a korábbi ügyekhez képest. Jelenleg például folyamatban van egy olyan bonyolult fúziós ügy előttem, amely igen sok újszerű kérdést vet fel, azt hiszem, kedvencként talán ezt fel lehetne vetni. Általánosságban pedig inkább azt mondanám: kedvenc ügyeim azok, amelyekben sokat kellett gondolkodni, a lezárásakor pedig érezhettem, hogy az ügyfelek is megértik (még ha nem is értenek vele egyet), hogy miért éppen olyan döntést hoztunk, amilyet.

Interjú Belényi Andreával, a GVH főtitkárával

– *Mióta dolgozik a GVH-ban és hogyan került erre a területre?*

– A szegedi egyetem jogi karán folytatott tanulmányok és a diploma megszerzését követően a Pénzügyminisztérium nemzetközi főosztályán kezdtem dolgozni kezdő jogászként. Másfél ott töltött év után jutott a tudomásomra, hogy a versenyhivatal elnöke az Elnöki Titkárság vezetésére keres embert. Megpályáztam és elnyertem, így kezdtem el dolgozni a GVH-ban 2001 tavaszán. Négy évig vezettem az Elnöki Titkárságot, ahol ez idő alatt az ellátandó feladatok egyre csak szaporodtak. 2005-ben lettem főtitkár, amikor az OECD-vel közösen létrehozott regionális oktatási központ, illetve a versenykultúra fejlesztését koordináló Versenykultúra Központ is létrejött. Az évek során felgyülemlett feladatokat a közvetlen kollégáim közreműködésével látjuk el.

– *Mivel telik egy-egy tipikus munkanapja?*

– Nem hiszem, hogy lennének tipikus munkanapjaim. Vannak bizonyos elemek,

amelyek fel-felbukkannak a munkanapjaimban. Valószínűleg ez abból is adódik, hogy a feladataim igen szerteágazóak. Van, amikor például stratégiaileg fontos intézményépítő kérdések döntésre előkészítését végzem, más esetekben kommunikációs vagy HR-kérdésekkel foglalkozom, és persze vannak olyan feladatok is, amelyek kizárólag operatívak, bár ezek is elég időigényesek és sok esetben türelmet igénylőek. Munkám egy másik, jelentős része az OECD–GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központtal kapcsolatos tevékenységhez vagy a hivatal versenykultúra-fejlesztő tevékenységéhez köthető. Ezek a feladatok kombinálódnak napról napra.

– *Mit tart a legfontosabb eredményeinek?*

– Az utóbbi évek eredményei közül, amit a hivatal vezetőivel és munkatársaival közösen értünk el, az a hivatali működés erősítését és az intézmény presztízsének növelését és annak magas szinten tar-

tását emelném ki. Ebben komoly szerepe van a kialakult értékrendnek is, amelyben a kiszámítható, átlátható és mérhető működés játssza a főszerepet. Ennek nem csak a belső működés szempontjából van jelentősége, hanem a külvilág felé megjelenő vonások jelentenek garanciát az üzleti szféra szereplőinek. Azt hiszem, hogy azt is komoly eredménynek könyvelhetjük el, hogy a GVH munkatársai magas szakmai színvonalon, megbízhatóan és tisztessé-

gesen végzik munkájukat. A hatékony működés sem utolsó. Azt hiszem, hogy az elmúlt években nagyon sokan szinte megszámlálhatatlan munkaórát töltöttek azal, hogy a versenyfelügyeleti, illetve a versenypártolási munkát úgy szervezzük, hogy az az ügyfelek megelégedettségét és a fogyasztói jólét emelését szolgálja.

– *Mi volt az utolsó komolyabb projekt, amelyben dolgozott?*

– Egy intézményátvilágítási munka volt. Néhány éve arra jutottunk, hogy a GVH javára válna, ha külső szemmel is elemeznék az intézmény felépítését és működését. Ezt külső szakértők igénybevétele mellett végeztük, akik első lépésként azt mérték fel – az általuk készített interjúk alapján –, hogy mely területeken milyen előnyöket, eredményeket látnak a velünk kapcsolatba lépők vagy mely területek és miért szorulnak erősítésre. Természetesen a működés belső elemzése a munkatársakkal készült beszélgetések alapján történt. Ezek után kezdtük el azt az átfogó és hosszadalmas munkát, amelynek eredményeként több ponton is változtattunk az intézmény belső mechanizmusain, pontosítottunk a belső működésünkön, illetve a külvilág felé a megjelenésünkön. A munka első két szakasza, amikor két külső szakértő bevonásával dolgoztunk, befejeződött. A harmadik szakasz pedig folyamatos, közös munkát igényel a hivatal minden vezetőjének aktív részvételével. Így mondhatjuk, hogy teljes egészében még nem zárult le, és ez a feladat állandó önvizsgálatot is magában hordoz.

– *Vannak-e kihívások, amelyekkel ebben a feladat körben meg kell birkóznia?*

– Nem is kevés. A külvilág szempontjából a jogszabályok előírásainak megfelelő és zökkenőmentes működés. A belső működés szempontjából a munkatársak bevonása a belső döntéshozatalba. A magam szempontjából az idő hatékony be-

osztása jelent komoly és néha teljesíthetetlen kihívást. Vannak persze olyan kihívást jelentő kérdések is, amelyek nem csak a GVH-ban merülnek fel. Ilyen például a kartellek felszámolását elősegítő engedékenységi politika akadozó működése okainak feltárása és az ellenszer megtalálása vagy az erőfölényes ügyek társadalmi elvárásoknak megfelelő kezelése. Talán ide sorolható a frissen végzett, tehetséges kollégák hivatalon belüli megtartása és ehhez kapcsolódóan megfelelő karrierutak vázolása, azaz annak a szakmai karriernek az elismerése, amely a szakmai előrehaladást részesíti előnyben.

– *Melyek a legérdekesebb vonásai a hivatalon belüli feladatának?*

– Erre nehéz választ adni, mert minden részterületnek megvan a maga érdekessége. Az azonban talán mindegyikre jellemző, hogy építkező jellegű munkát jelent, amiben valamilyen értéket kell teremteni vagy a külvilág és/vagy a munkatársak felé. A belső kapcsolattartásban a munkatársakkal való napi érintkezés jelenti az érdekesítő részt. A külső kommunikációban a kapcsolatrendszer kialakítása és működtetése emelhető ki, amit persze szintén nem egyedül végzek. A regionális oktatási központtal kapcsolatos teendők körében az intézmény felépítése, valamint az OECD-vel mint alapítótárral a szakmai munkamegosztás kialakítása és a fejlesztési területek meghatározása igényel folyamatos odafigyelést. Érdekes feladat megtalálni az egyensúlyt a kelet- és délkelet-európai régió versenyképességei – mint célcsoport országok – szakmai igényeinek megjelenítése és OECD-vel közösen kialakított szakmai véleményünk között, amelyek a megvalósított programjaink lebonyolításában testesülnek meg. Érdekes tapasztalat volt az is, ahogy a versenykultúra terjesztő és fejlesztő tevékenységében intézményesített munkavégzésre váltottunk azzal, ahogyan

a Versenykultúra Központ keretei között az anyagi forrás törvényi biztosítása mellett egységbe rendeztük ezt a munkát.

– *Milyen a külső kapcsolatrendszer?*

– A hivatalt érintő általános kérdésekben országon belül a kormányzattal való kapcsolattartás jelent nekem feladatot. A Versenykultúra Központ működési keretein belül a támogatott programok megvalósítása során kapok szerepet előadások megtartása vagy más szakmai feladatok megoldása formájában. Emellett vannak olyan szervezetek, amelyekkel ezen tevékenység keretein belül az együttműködésünk formalizált, és hosszabb múltra is tekint vissza, és ebben a kapcsolatépítésben vagy -fenn tartásban van szerepem. A határon túli kapcsolattartás pedig leginkább a regionális oktatási központ teendői köré csoportosul. Ezek alapján magával az OECD-vel, illetve a célcsoportországok hatóságaival való együttműködésem a leggyakoribb.

– *Mire a legbüszkébb a GVH-ban töltött közel tíz éve alatt?*

– Arra, hogy nemcsak részese, hanem aktív befolyásolója is lehettem annak, hogy a hivatal a korábbiakhoz képest is még elismertebbé vált. Ez azt is magában foglalja, hogy az üzleti világ szereplőinek gondolkodásába beépült a versenyjognak való megfelelés igénye is. Ez megjelenhet akár egy stratégiai döntés meghozatalában, akár egy reklámkampány megtervezésében. A kormányzati döntés-előkészítés során, sőt a parlamenti munka során is figyelnek a GVH által megfogalmazott versenypolitikai szempontokra. Azt pedig mindezeket túl komoly sikernek tekintem, hogy a versenykultúra fejlődésének is egyértelmű jelei mutatkoznak nemcsak a hazai szakajtóban, hanem a köznapi emberek gondolkodásában is. Az intézményépítő munka szempontjából pedig az tölt el megelégedettséggel, hogy a GVH-ban dolgozók büszkébbek arra az intézményre, amiben dolgoznak.

Rövid hírek

Júniusban a GVH elnöke benyújtotta az Országgyűlés részére a GVH 2009. évi tevékenységéről szóló beszámolóját. A beszámolót a parlament októberben tárgyalja és szavaz annak elfogadásáról.

A GVH elnöke 2010 januárjában pályázatot írt ki a Versenytanács egy versenytanácsi helyére. A pályázat nyertese Zlatarov László, aki versenyjogi gyakorlatát hazai és nemzetközi ügyvédi irodákban szerezte meg.

2010. július 1-jétől Bártfai Máger Andrea lemondott versenytanácsi tagságáról. Helyére a köztársasági elnök Váczi Nórát nevezte ki, aki a versenyhivatal hálózatos ágazatokkal foglalkozó szakértője.

A GVH honlapján elérhető a GVH Versenytanácsának aktualizált, egységes szerkezetbe foglalt elvi állásfoglalásai. Idén évben először adta ki a GVH Versenytanácsa a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (Fttv.) alapján hozott döntéseiben megfogalmazott elvi állásfoglalások gyűjteményét.

A GVH által az összefonódás engedélyezése iránti eljárások során alkalmazott elemzési módszerekről, valamint az ezekhez szükséges adatok köréről és az adatokkal szemben támasztott követelményekről szóló dokumentumok végleges formájukban megtalálhatók a versenyhivatal honlapján.

A GVH 2010. július 19-én ágazati vizsgálatot indított a lakástakarék-pénztári piacon.

A GVH-t örömmel tölti el, hogy munkatársai két csapattal is elindultak a 25. Spar Budapest Nemzetközi Maraton Ekiden Váltóján.

ROK-szeminárium Örményországban 2010. június 29.–július 1.

A ROK június 29. és július 1. között szervezte második külföldön tartott szemináriumát, melynek során a program Örményországban, Jerevánban került megrendezésre. A külföldön megrendezett szemináriumok elsődleges célja, hogy a rendezvénynek otthont adó ország versenyhatósága minél nagyobb létszámban tudja magát képviseltetni. Ennek megfelelően a program kidolgozása során is az ő igényeik, érdeklődésük és felkészültségük a legfontosabb szempont. A rendezvényt megelőző egyeztetések során a ROK munkatársai megpróbálják ezen igényeket feltérképezni és a ROK munkarendjébe és szemináriumi struktúrájába illeszkedő programot állítanak össze. Ezúttal „A versenypolitika alapfogalmai” címmel szervezett szemináriumot a ROK, melyen 24 örmény versenyhatósági munkatárs vett részt. Természetesen a ROK elsődleges célcsoportját* képező többi ország versenyhatóságai is meghívást kaptak az eseményre, így további tizenegy hatóság 13 munkatársa vett részt a programon.

A szeminárium a versenypolitika legfontosabb területeit felölelő szakértői előadásokból és az örmény versenyhatóság esettanulmányaiból épült fel. Olyan nélkülözhetetlen témákat mutattak be az előadók, mint a piac meghatározása, a piaci erő, erőfölény, illetve a visszaélés tényének megállapításához szükséges bizonyítékok. Minden előadást követően lehetőség nyílt az elhangzottak megvitatására. Ez különösen az esettanulmányokat követően bizonyult érdekesnek, mikor a szakértők részletekbe menően elemezték a lefolytatott eljárást és a hatóságok megállapításait. A Gazdasági Versenyhivatal két fő, Belényi Andrea és Dobos Gergely képviselte az előadói panelben.

A programot Artak Saboyan, az örmény versenyhatóság vezetője nyitotta meg a fiatal versenyhatóságok előtt álló kihívásokról tartott előadásával. Ezt követően Belényi Andrea, a GVH főtitkára mutatta be a GVH szervezetét, működését, valamint a GVH által követett versenypolitikai

elveket és alappilléreket. João Pearce Azevedo, a ROK OECD-s munkatársa előadás keretében taglalta a releváns piac, a piaci erő és az erőfölény fogalmát, különös tekintettel ezek kapcsolatára. Ezt követően Andreas Reindl, a Fordham Law School oktatója tartott előadást az EUMSZ. 102. cikkről. Előadásában a cikk alkalmazásának esetjoga kiemelt helyet kapott. A program további részét João Pearce Azevedo nyitotta meg a visszaélések különböző formáit bemutató előadásával, melyben a kizsákmányoló és versenykorlátozó visszaélések hasonlóságait és különbségeit dolgozta fel. Ezt követően Dobos Gergely, a GVH versenytanácsának tagja értekezett a visszaélések különböző formáinak elméleti hátteréről, elsősorban a hatóságok által tapasztalt nehézségeket bemutatva.

A rendezvény második napjának első prezentációját João Pearce Azevedo tartotta a gazdasági erőfölény megállapításáról és bizonyításáról. Rainer Kaltenbrunner, az osztrák versenyhatóság munkatársa prezentációjában elsősorban a túlzó árazásra és a kizárólagossági megállapodásokra helyezte a hangsúlyt. Az elméleti előadást követően több esetet is ismertetett az osztrák Bundeswettbewerbshörde gyakorlatából. A délelőtti programot egy szintén osztrák példa alapján kidolgozott esettanulmány zárta. Délután Andreas Reindl az EUMSZ. 101(1) és 101(3) cikkek alkalmazásáról tartott előadást. Hangsúlyozta, hogy a közgazdasági és hatáslapú megközelítés egyre jelentősebb szerepet töltenek be a

versenykorlátozás megállapítása során a Bizottság gyakorlatában. João Pearce Azevedo ezt követően a kartellek elméleti hátterét mutatta be, külön kitérve az özszejátszás valószínűségét vizsgáló gyakorlati módszerekre. Ezt követően Andreas Reindl a 101. cikk kontextusában tárgyalta a versenykorlátozó megállapodások közvetett bizonyítékait. Különböző gyakorlati példákon keresztül mutatta be a versenykorlátozó megállapodások jogi szempontból szükséges és elégséges bizonyítékait. Manuel Cabugueira, a portugál versenyhatóság munkatársa több horizontális megállapodást feltáró esetet tárgyalt a gyógyszer- és élelmiszerpiacon. Prezentációjában bemutatta a közgazdasági bizonyítékok erősségeit és gyengeségeit, illetve, hogy hogyan kell ezeket a bíróságokon felhasználni.

A szeminárium záró szakaszát Azam Usmanov, a FÁK-országok versenyügyi együttműködési szervezetének (ICAP) titkárságvezetője nyitotta meg, és röviden bemutatta az ICAP történetét és munkáját. Ezt követően Manuel Cabugueira a nélkülözhetetlen eszközök elméleti és gyakorlati hátterét ismertette portugál esettanulmányok segítségével. Végül Dobos Gergely tartott előadást a GVH több esetét bemutatva a telekommunikációs szektortól a gázpiaciig, igen sok területet felölelve.

A program megnyitóját az örmény média is nyomon követte. Belényi Andrea főtitkár asszony a riporterek kérdésére ismertette a szeminárium célját, a ROK működését és a GVH szerepét.

* Albánia, Azerbajdzsán, Belarusz, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Horvátország, Grúzia, Kazahsztán, Kirgizisztán, Koszovó, Macedón Köztársaság, Moldova, Montenegró, Örményország, Oroszországi Föderáció, Románia, Szerbia, Ukrajna

Fókuszban a pénzügyi szektor

Második reklámjogi konferencia¹

Hasonlóan a 2009. májusi – első – reklámjogi konferenciához, a cél idén is az volt, hogy a rendezvény segítséget nyújtson a reklámozók számára ahhoz, hogy a mindennapi és széles körhöz eljutó reklámozási tevékenységük során felelősen – a jogszabályi normákat betartva és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot kerülve – legyenek képesek eljárni. A konferencia előadói az általános áttekintés mellett kifejezetten a pénzügyi szektorral kapcsolatos hatósági gyakorlatra koncentráltak. Ezt az indokolja, hogy a GVH 2009-ben a szektor számos szereplőjének reklámozási gyakorlatát vizsgálta és 2010-ben új ágazati jogszabályok léptek hatályba. A konferencia szakmai programját a Szecskey Ügyvédi Iroda alakította ki.

Megnyitójában *Dávid Péter*, az Am Cham ügyvezető igazgatója kifejtette, hogy a konferenciasorozat célja, hogy a reklámozás témakörében párbeszédre kerüljön sor a hatóságok és a gazdasági élet szereplői, továbbá a vállalkozások jogi képviselői között.

Gadó Gábor, a Versenytanács elnöke a GVH szerepével kapcsolatban kifejtette, hogy a GVH ugyan nem járhat el szabályozó hatóságként, de indokolt, hogy a versenyjog keretjelleget szabályait értelmezze. Ennek elsődleges eszköze a közlemény kiadása, amelyben a jövőben alkalmazandó joggyakorlatra vonatkozó iránymutatást lehet adni. Ugyancsak fontos eszköz az elvi döntések bemutatása, ezek frissítése. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok esetén kiszabható bírság számítása során a GVH követni kívánja a közleményben foglaltakat. Mindenesetre nem lehet ezt mechanikusan alkalmazni, az egyedi körülményeket is figyelembe kell venni. A közlemény alapján „nem lehet előre beárzni a jogsértést”. A GVH-t indokolási kötelezettség terheli a bírságkiszabás szempontjából is. A bírság célja, hogy megfelelő visszatartó erőt jelentsen a jogsértésekkel szemben.

A GVH a jövőben élni kíván a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló törvényben (Tptv.-ben) biztosított eljárásjogi eszközökkel. Az eddigi gyakorlatban ritkán került sor ideiglenes intézkedés alkalmazására, noha indokolt a folyamatos jogsértés mielőbbi leállítása. Egyre gyakrabban alkalmazott eljárásjogi eszköz a kötelezettségvállalás. Ennek elfogadásához nem elegendő az, ha a vállalkozás kötelezettséget vállal a további jogsértésről történő tartózkodásra. Ilyen tartalmú kötelezettségvállalás akkor fogadható el, ha a jogsértés jövőbeni elkerülése érdekében a vállalkozás megfelelő intézkedések megtételére is kötelezettséget vállal (pl.: belső ellenőrző mechanizmus bevezetése). A kötelezettségvállalás lehetséges eleme a jogsértésért járó kártérítés kifizetése. Indokolt, hogy a kötelezettségvállalás benyújtására a versenyfelügyeleti eljárás minél korábbi fázisában kerüljön sor. Jelenleg még nincs gyakorlata a GVH által indított közérdekű pernek.

Végül *Gadó Gábor* szükségesnek nevezte a hatóságok közötti együttműködést. Az együttműködés nemcsak a hatásköri összeütközések feloldásában történő együttműködést jelenti, hanem közös tájékoztató kampányokat a fogyasztói tudatosság növelése érdekében a PSZÁF és a fogyasztóvédelmi hatóság közreműködésével.

*Balogh Virág*², a GVH Fogyasztóvédelmi Iroda vezetője a reklámozás általános kérdéseiről tartott előadásában aláhúzta, hogy a fogyasztóvédelem legjobb eszköze a hatékony verseny, de a piac nem képes minden ún. „piaci kudarcot” orvosolni. Az egyik legfontosabb keresleti oldali kudarc: az információs aszimmetria. A reklám egyik funkciója éppen az, hogy az információs aszimmetria feloldására költséghatékony megoldást kínál a fogyasztónak (Vj-58/2009.). A kereskedelmi gyakorlat fogyasztóra gyakorolt hatásának vizsgálata szempontjából a kiindulópont az ésszerű eljáró fogyasztó meghatározása. Az UCP irányelv (18) preambulumbekzdése kimondja, hogy „az átlagos fogyasztó vizsgálata nem statisztikai alapú vizsgálat”. A versenytanács gyakorlatban előfordul empirikus úton történő vizsgálat [pl. az eljárás alá vont által becsatolt piacutatás eredményei szerint is a legfontosabb fo-

gyasztói tényező a biztosítás díjának csökkentése (Vj-33/2008.)]. Egy reklám megítélésekor annak összhatásából kell kiindulni, nem feledve, hogy a fogyasztók nem végzik el a reklámok alapos elemzését (Vj-21/2009.). Racionálisan viselkedik az a fogyasztó, aki nem kételkedik a reklámok valódiságtartalmában. Speciális, amikor a reklám címzettje a fogyasztók egy meghatározott csoportja, vagy az ún. sérülékeny fogyasztók köre [a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló – Fttv. – 4. § (2) bek.].

Az ügyleti döntés/ügyleti döntés torzítására való alkalmasság tekintetében a GVH-nak vizsgálnia és védenie kell a szerződéskötést megelőző és azt követő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben is a fogyasztót, mert az ügyleti döntés egy folyamat, (nem csak a szerződéskötés időpontját jelenti), amelynek nemcsak az egészét, hanem egyes szakaszait is védi a jog a maga eszközeivel (Vj-84/2009.). Ezt a megállapítást támasztja alá az ügyleti döntés definícióját tartalmazó Fttv. 2. § h) pont, valamint a feketelista több pontjának megfogalmazása (Vj-137/2008.).

A megtévesztésre sor kerülhet aktív és passzív magatartással (megtévesztő mulasztás). Előbbire jellemző a gyakorlatban az „akár” szó használata a reklámban. Az „akár” állítás megtévesztőnek minősülhet abban az esetben, ha (i) a vállalkozásnak nincs olyan terméke, amelyre a hirdetés mérték jellemző, (ii) a reklám kiemelt üzenetét a feltételek lényegesen módosítják, vagy (iii) a feltüntetett mérték csak a fogyasztók egy atipikus köre számára érvényesül (Vj-33/2008.).

Passzív megtévesztés az, ha a reklámban nem kiegészítő információkat hallgattak el, hanem nélkülözhetetlen, így a fogyasztói döntést befolyásoló információkról nem szóltak (Vj-137/2008.). A megjelenítés módjával kapcsolatban megállapította a Versenytanács, hogy a televíziós reklámban nem hangsúlyosan megjelenő, kis betűmérettel elhelyezett írásbeli információ ténylegesen nem nyújt tájékoztatást, mert a közlés nem vált a fogyasztók által észlelt üzenet részévé. Az óriásplakátok esetén a reklám főüzenetének van kiemelkedő szerepe, és az apró betűs információk tájékoztatásban betöltött szerepe gyakorlatilag elhanyagolható (Vj-12/2009.).

Az integrált kommunikációs kampányok és az utólagos tájékoztatás során adott információ nem orvosolja a megtévesztést. A jogsértés megállapíthatósága szempontjából irreleváns, hogy a vállalkozás a jogsértő tájékoztatás mellett nem jogsértő tájékoztatásokat is közread. A tájékoztatás akkor is jogsértőnek minősül, ha utóbb mód van a teljes körű valós információk megismerésére (Vj-84/2009.).

Az Fttv. kiterjeszti a kereskedelmi kommunikáció megjelenítési módjával összefüggő okból eredő jogsértésért a felelősséget a reklámszolgáltatóra is [Fttv. 9. § (3) bek.]. A szakmai gondosság fogalma [Fttv. 3. § (2) bek. a) pont] alkalmazandó a megjelenítési módból eredő jogsértésért való felelősség alkalmazása esetén is (Vj-111/2009.).

*Grimm Krisztina*³, a Gazdasági Versenyhivatal vizsgálója a pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos tájékoztatási problémákra vonatkozó GVH gyakorlatot ismertette. A pénzügyi szolgáltatásokat tág értelemben vizsgálták, nemcsak a PSZÁF ellenőrzése alá tartozó szolgáltatók vonatkozásában. Általános tapasztalat, hogy a pénzügyi szektorban a kínálati oldalon erős az innováció, bonyolult és összetett termékek jelennek meg, melyeket intenzíven és integrált kampányok keretében reklámoznak. Ez folyamatos „információs zajt” eredményez. A fogyasztónak így nehéz az ajánlatokat összehasonlítani. A keresleti oldal jellemzője, hogy alacsony a pénzügyi kultúra, és ebből következően az általánosnál magasabb az információk aszimmetriaszintje. A piac speciális jellegét jelenti egyes termékeknel a hosszú távú elköteleződés (pl. lakáshitel).

Az ésszerűen eljáró fogyasztótól elvárható, hogy döntése során haszonmaximalizálásra törekedjék, és ennek érdekében ésszerű mértékű információkeresést folytasson, ugyanakkor nem azt kell elvárni, hogy ellenőrizze a reklámokban lévő információ pontosságát. Ez „gyanakvó” fogyasztót feltételez (Vj-83/2009.). A vizsgálat során szerepe lehet a célcsoport jellemzőinek, pl. a kiszolgáltatók élethelyzetnek vagy az életkorból adódó fizikai és szellemi állapotnak (pl. életjáradék) (Vj-47/2008.).

Lényeges, hogy a fogyasztó ismerje, mely szolgáltatóval köt szerződést, ha több vállalkozás is tevékeny egy csoporton belül (Vj-137/2007., Vj-48/2008.).

Megtévesztő, ha a reklámban nem megjelenő feltételek módosítják az üzenet tartalmát, például az akciós kamat csak az 1 000 000 Ft feletti betételhelyezésre vonatkozik (Vj-94/2009.), vagy a

kedvezmény csak online szolgáltatás esetén jár (Vj-43/2008.). A fogyasztók megtévesztésére alkalmas az a tájékoztatás, miszerint a számlacsomag díjmentes kártyás vásárlási lehetőséget biztosít, elhallgatva, hogy bevezetésre kerül a tételdíj. A Versenytanács szerint továbbá a reklámozó alaptalanul minősíti ingyenesnek, díjmentesnek azon szolgáltatásait, amelyek esetében a díjat levonja, majd utólagos jóváírást alkalmaz (Vj-84/2009.). A betéti és befektetési jellegű megtakarításokat kombináló, több termékreszből álló konstrukció, mint egységes termék vonatkozásában a reklámozott kamat ígérete nem valós, ha ezen kamat kizárólag a megtakarítás 30%-át képező betéti termékreszre értelmezhető, és ez esetben is csak az első kéthavi kamatperiódusra. A megtakarítás további 70%-a életbiztosítási szerződés díjaként fizetendő meg, azaz hosszabb időtartamra kötelezi el magát az ügyfél, a hozam nem garantált és erősen változó mértékű lehet, így a reklámozott eredmény ígérete erre nem érvényes (Vj-137/2008.).

Az utólagos tájékoztatás nem zárja ki, hogy az adott kereskedelmi kommunikáció megtévesztő legyen. A reklámtevékenység vizsgálatok a versenyjogi felelősség alóli mentesülésre nem alkalmas az a hivatkozás, hogy a fogyasztó a bankfiókban részletes tájékoztatást kaphat, ezzel ugyanis a fogyasztókat terhelné a reklám valóságtartalmának ellenőrzése. E tekintetben az általános szerződési feltételek átadása nem tekinthető megfelelő utólagos tájékoztatásnak. A GVH tapasztalatai (próbavásárlási eredmények) szerint nem szükségszerűen pontos/teljes a bankfiókban adott szóbeli tájékoztatás. Amennyiben a fogyasztó más forrásból is hozzájuthat az információhoz, ez bírságcsökkenítő tényezőként értékelendő.

A vállalkozás köteles a tényállítás valóságát igazolni (Fttv. 13. §). Ez a kötelezettség arra vonatkozik, akinek „közvetlenül érdekében áll” az értékesítés/eladás ösztönzése, így akár a kommunikációt készítő vállalkozásra is (Vj-111/2009.).

A konferencia második részét képező, *dr. Budai Judit* és *dr. Vajda János* moderátorok vezetésével folytatott panelbeszélgetés három téma köré épült:

- A pénzügyi szektor kereskedelmi kommunikációjának új szabályozása;
- A jogsértés megállapításának elkerülése érdekében történő kötelezettségvállalás jogintézménye; és
- A bírság kiszabás szempontjainak transzparenciája.

1. A pénzügyi szektor kereskedelmi kommunikációjának szabályai

2010. júniustól hatályos a Consumer Credit Directive magyarországi implementációját megvalósító, a fogyasztóknak nyújtott hitelekéről szóló 2009. évi CLXII. törvény, valamint a THM meghatározásáról, számításáról és közzétételéről szóló 83/2010. (III. 25.) Korm. rendelet.

Bárdossy Cecília, a PSZÁF Fogyasztóvédelmi Osztályának csoportvezetője elmondta, hogy az új jogszabályokkal kapcsolatban több állásfoglalást adtak ki, amelyek egy része a honlapon elérhető. Az új jogszabályok célja a fogyasztókkal szembeni tájékoztatási kötelezettség pontos meghatározása. A „próbavásárlásokon” alapuló tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a pénzügyi szolgáltatóktól elvárható lenne a proaktív tájékoztatási gyakorlat. Figyelemmel a fogyasztók pénzügyi ismereteinek korlátozott jellegére, a fogyasztók egy jelentős része azzal sincs tisztában, hogy a pénzügyi szolgáltatóval milyen kérdéseket kell tisztáznia. A PSZÁF ezért szükségesnek tartja a banki üzletszabályzat érthető nyelven történő elkészítését. Mindemellett indokolatlan, hogy mintákat dolgozzanak ki.

Balogh Virág álláspontja szerint figyelembe kell venni, hogy az OECD által végzett felmérés alapján a lakosság egy jelentős százaléka ún. funkcionális analfabétának tekinthető. Ebből következően a bonyolult megfogalmazású tájékoztató anyagok, továbbá az általános szerződési feltételek megértése nem várható el a fogyasztótól. Noha az átlagos fogyasztó zsinórmértékének meghatározása – mint az UCP irányelv (18) preambulumbekzdése kimondja – nem pusztán statisztikai vizsgálaton alapul, az egyes termékekkel kapcsolatban a hatóságoknál benyújtott panaszok megfelelő indikátorai annak, hogy a tájékoztatás megtévesztő. Az UCP irányelv célja egységes piacon egységes jogalkalmazás kialakítása a piaci kommunikáció vonatkozásában. A Bizottság iránymutatást készít az UCP egységes értelmezéséről. Mindemellett figyelembe kell venni, hogy egyes országokban eltérő piaci sajátosságok és kulturális hagyományok találhatóak.

Az ésszerűen eljáró és a versenyjog által védelemben részesítendő fogyasztó modelljével kapcsolatban *Korba Szabolcs* (OTP Bank Nyrt. főosztályvezető jogtanácsosa) kifejtette, hogy a versenyjog csak az olyan fogyasztót részesítheti védelem-

ben, aki a tőle elvárható gondossággal jár el. A fogyasztónak tudomással kell rendelkeznie arról, hogy összetett pénzügyi termékekre vonatkozóan köt szerződést, és a reklámoknak pusztán a figyelemfelhívó tájékoztatás a szerepe, értelemszerűen nem nyújthat teljes körű tájékoztatást. Az üzleti döntés folyamata egységes folyamatnak tekinthető. A bankok sem várják el az ügyfeleiktől, hogy teljesen részletes szakmai és pénzügyi ismeretekkel rendelkezzenek, de elvárható az átlagfogyasztótól, hogy az általános szerződési feltételeket (üzletszabályzatot) elolvassa. Ez alól nem menthető fel a fogyasztó, mert ennek az a következménye, hogy felelőtlenül viselkedik. Német banki reklámok példájával kívánta alátámasztani, hogy ezen reklámok pusztán figyelemfelkeltő tartalmúak, a banki termékről nagyon kevés információt tartalmaznak. Ezzel szemben például az OTP reklámjai részletesebb és hosszabb tájékoztatást adnak.

Finszter Erika (Önszabályozó Reklám Testület – ÖRT) az integrált reklámkampányok esetében etikai szempontból nem tartja célszerűnek elkülöníteni egy kampány egyes elemeit. Ezért ha a kampány különböző forrásait egybevetve a fogyasztó megfelelő információhoz jut, ez nem tekinthető csak utólagos tájékoztatásnak. A fogyasztónak tudatában kell lennie a pénzügyi tárgyú szerződés súlyával, és ennek megfelelő racionalitással kell eljárnia.

Megerősítette álláspontját *Markovich Réka* is (Magyar Reklámszövetség – MRSZ), hogy a reklám szerepe csupán a figyelemfelhívás lehet.

Takács Amaryllisz (Allianz Hungária Zrt. jogtanácsosa) szerint mind a fogyasztóktól elvárható a racionális magatartás, mind pedig a pénzügyi intézményeknek is törekedniük kell ésszerűen összeállítani a tájékoztató anyagokat.

2. A kötelezettségvállalás

A kötelezettségvállalás elfogadása a Versenytanács diszkrecionális jogköre, és számos esetben a határozat nem indokolja meg az elutasítást (Vj-137/2008). Az elutasítás mellett előfordult olyan eset, amikor a kötelezettségvállalás megtételét a Versenytanács a bank együttműködő magatartására tekintettel bírságszökkentő tényezőnek ismerte el (Vj-189/2008).

Azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy mi a kötelezettségvállalás célja, *Korba Szabolcs* kifejtette, hogy a Tptv. 75. § szerint a vállalkozásnak a piaci magatartását a ver-

senyjogi jogszabályokkal kell összhangba hoznia. A Tptv. nem írja elő a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat sértettjeinek anyagi kompenzálását. Ha a GVH ilyen kompenzálást is megkíván a kötelezettségvállalás elfogadásának feltételül, ezzel gyakorlatilag a közérdekű keresetindítást valósítja meg. A kötelezettségvállalás előterjesztésekor célszerű lenne, ha a vállalkozás iránymutatást kapna a Versenyhivattaltól a kötelezettségvállalás tárgyára vonatkozóan. A kötelezettségvállalás tárgya általában valamilyen proaktív, a piac fejlődését előmozdító magatartás. Indokolt, hogy a kötelezettségvállalásról a vállalkozás már a vizsgálati szakban egyeztetessen, de kedvezőtlen, ha a vizsgáló álláspontjához képest a Versenytanács eltérő álláspontot foglal el.

Balogh Virág szerint a kötelezettségvállalás intézménye kivételes eljárási lehetőség. A cél a GVH költséghatékony működésének elősegítése. A kötelezettségvállalásnak az eljárás minél korábbi szakaszában kell megtörténnie. Amikor a GVH jogsértés megállapításához szükséges bizonyítékokat már összegyűjtötte, nem indokolt a kötelezettségvállalás elfogadása. Olyan magatartás tekintetében, amelynél a GVH már más esetekben kimondta a jogsértést, szintén nem indokolt a kötelezettségvállalást befogadni, mivel ilyen esetekben bizonyítási kérdés nem merül fel. Volt már példa arra, hogy valamely vállalkozás maga észlelte a magatartásának tisztességtelen jellegét és jelezte ezt a GVH-nak azzal, hogy a szükséges intézkedéseket a jogsértés orvoslására megtette, ezért ha a GVH-nál panaszt vagy bejelentést nyújtanak be, kéri a saját bejelentését kötelezettségvállalásként figyelembe venni.

Vajda János az Fttv. 27. § (3) bekezdésében foglaltakkal kapcsolatban kérdezett rá a GVH álláspontjára és rámutatott, hogy ezen jogszabályhely szövege szerint a kötelezettségvállalás alkalmazásának akkor is helye lehet, ha az ügyfél a vizsgált magatartással időközben felhagyott. Ilyen esetben a magatartás megismétlésétől való tartózkodásra lehet kötelezettséget vállalni. *Balogh Virág* szerint azonban a kötelezettségvállalás intézményéből és jogpolitikai indokaiból az következik, hogy nem elegendő pusztán a jogsértéstől való tartózkodás ígérete. A kötelezettségvállalásnak valamilyen többletelemet is kell tartalmaznia (pl.: fogyasztók kompenzációja, munkatársak képzése). A kötelezettségvállalásnak részletesnek és pontosnak kell lennie.

A piaci szereplők szemszögéből *Takács Amaryllisz* felhívta a figyelmet arra, hogy a

kötelezettségvállalás végrehajtása a vállalkozásnak jelentős költséget is okozhat, ezért célszerű, ha az eljárás korábbi szakaszában ismertté válik a vállalkozás számára a bírság várható összege, hogy erre tekintettel is kalkulálhassa a kötelezettségvállalással járó költségeket.

3. A bírságszámítás transzparenciája

Budai Judit vitaindítóként felhívta a figyelmet arra, hogy a vállalkozásnak a védekezéshez fűződő alkotmányos joga alapján meg kellene ismernie az előzetes álláspontból a várható bírság összegét. Az indokolási kötelezettség kiterjed a bírságszámítás elemeinek bemutatására. A közlemény megfelelő indikátor a piaci szereplők számára a bírságösszeg kalkulálásához. Az előreláthatóságnak azonban nem az a szerepe, hogy egy jogsértés „beárazható” legyen, hanem többek között az, hogy az elhúzódó eljárás során a vállalkozás tisztában legyen azzal, hogy az esetleges bírságra tekintettel milyen összegű céltartalék képzése válik szükségessé.

Korba Szabolcs kifejtette, hogy indokolatlannak tekinti azt a gyakorlatot, miszerint a GVH elsődleges szankcióként alkalmazza a bírságot, és a Tptv.-ben meghatározott egyéb szankciós eszközökkel nem él. Az angol Office of Fair Trading (OFT) gyakorlatában előfordult, hogy amikor piaci zavart észlelt, a piaci szereplőkkel egyeztetett a versenyjogi probléma kiküszöbölése céljából. Noha a GVH álláspontja szerint egyedül a bírságnak van megfelelő elrettentő hatása, figyelembe kell venni, hogy a cégeket komolyan sújtja a sajtónyilvánosság, mert a társaság jó hírvéneke sérülése az ügyfelek elvesztését eredményezi. Kifogásolta, hogy a bírságok igazából csak a nagy piaci szereplőktől hajthatóak be, gyakran előfordul, hogy a jogsértést egy-egy projekt társaság valósítja meg, amely később megszüntetésre kerül és így a bírság nem hajtható be.

Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatban a bíróság⁴ elvárja a súlyosító és az enyhítő körülmények megfelelő felsorolását. A bírság számítását nem lehet matematikai műveletekre redukálni.

Balogh Virág kiemelte, hogy a GVH tartja magát a bírságközleményben foglaltakhoz, és a számítás során a reklámköltsébol indul ki, amely mellett figyelembe veszi, hogy az adott kommunikáció milyen ha-

tást fejtett ki a piacon. A bírság feladata a szankcionáláson túlmenően, hogy a viszatartó hatás céljából üzenetet küld a piaci szereplőknek. Az UCP irányelvnek nem tárgya a jogsértés esetén alkalmazandó szankciók meghatározása, ezt minden ország a saját jogszabályi keretei alapján határozza meg.

JEGYZETEK

¹ A konferenciát az AmCham és a GVH Versenykultúra Központ szervezte, az összefoglalót készítette Bacher Gusztáv és Keller Anikó ügyvéd (Szecskay Ügyvédi Iroda).

² Balogh Virág prezentációja letölthető: http://www.amcham.hu/all-past-events/amchamgvh_competition_culture_center_present_second_marketing_regulation_conference_financial_sector_in_focus

³ Grimm Krisztina prezentációja letölthető: http://www.amcham.hu/all-past-events/amchamgvh_competition_culture_center_present_second_marketing_regulation_conference_financial_sector_in_focus

⁴ Lásd Legfelsőbb Bíróság Kfv. II. 37. 453/2009/5. sz. határozata; Vj-114/2007 határozat felülvizsgálata (OTP).

Versenykultúra-fejlesztés – Európában egyedülálló módon

A versenytörvény 2005. évi módosítása intézményesítette a versenykultúra terjesztésére és fejlesztésére hivatott tevékenységet a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) keretei között, így megalakult a hivatalon belül a Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja (GVH VKK), ami sajátos, Európában egyedülálló intézmény. A régi, fejlettebb versenykultúrával rendelkező uniós tagállamokban általában nincs szükség ilyen munkára, míg az újabb tagállamokban a versenypártolást és a versenyfelügyeleti tevékenységet kívánják erősíteni, mindamelllett persze sok országban igény lenne a versenykultúra fejlesztő tevékenységre is. A GVH már évekkel korábban, bármilyen törvényi rendelkezés nélkül is komoly gondot fordított e területre, mert tapasztalatai azt mutatták, hogy mind a fogyasztók, mind az üzleti élet szereplőinek, mind pedig a kormányzati döntéshozóknak, parlamenti képviselőknek a versennyel kapcsolatos ismeretei (hogy miért szükséges a verseny, az mire való és miért jó, hogyan járul hozzá a fogyasztói jólét emeléséhez, a gazdaság élénkítéséhez, és ennek érdekében mit tesz a GVH), versenykultúrájuk fejlesztésére szorul.

A GVH VKK virtuális irányító szervként működik, versenykultúra és immár tudatos fogyasztói döntéshozatali kultúrát fejlesztő tevékenységét a nyilvánosság teljes bevonásával végzi. Munkatervét és munkájának eredményeit a honlapján hozza nyilvánosságra, így átláthatóvá válik, pontosan mire és milyen feltételek mellett fordítja az erre a célra a versenytörvény alapján rendelkezésre álló pénzügyösszeget, valamint egyúttal a fogyasztók felé közvetíti azt a mondanivalót, amelynek ismeretében könnyebben igazodnak el ezen a területen, tekintve, hogy nem alkotnak egységes „lobbi-csoportot”, így

sok esetben az érdekeiket is nehezen tudják érvényesíteni a döntéshozók előtt.

A GVH VKK a versenykultúra és a tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrájának fejlesztését célzó tevékenységének keretében többek között idegen nyelvű versenyjogi szakkönyveket fordítat le és jelentet meg. Gondozásában látott napvilágot Massimo Motta kötete a versenypolitika elméletéről és gyakorlatáról, továbbá William W. Lewis könyve, *A termelékenység ereje*, illetve előkészítés alatt áll Simon Bishop és Mike Walker európai közösségi versenyjogi értekezésének megjelentetése. Ezen felül a GVH VKK támogatásával jelent meg idén júniusban Richard Whish, *Versenyjog* című könyve. A könyv magyar fordítását a 44. oldalon mutatjuk be. A GVH VKK hasznos információkkal szolgál a verseny, illetve a GVH iránt érdeklődők számára ismeretterjesztő kiadványaival, köztük a hivatal lapjával, a Versenyűkörrel, illetve rendszeres konferenciákkal, szemináriumokkal. Rendszeresen végeztet kutatásokat a versenykultúra hazai állapotának felmérésére; valamint a pénzügyi kultúra fejlesztésének érdekében együttműködik a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével és a Magyar Nemzeti Bankkal. Évente ír ki tanulmányi pályázatot a leendő versenyjogi szakemberek, egyetemi és főiskolai hallgatók számára; illetve rendszeres támogatását élvezik a felsőfokú intézmények könyvtárai, amelyek így számos versenyjogi szakkönyvvel gazdagodhatnak. Végül, de nem utolsósorban említést érdemelnek a hivatal munkatársai is, akik gyakran tartanak előadásokat a versennyel, tudatos fogyasztói magatartással kapcsolatban, és írnak tanulmányokat a különböző szaklapokban.

A GVH VKK ugyanakkor úgy látja, hogy a versenykultúra fejlesztő feladatokat

nem elsősorban a versenyhatóságnak kell elvégeznie, hanem másokat kell megnyerni a feladatokhoz, és támogatni őket azok megvalósításában, legyen az akár rendezvényszervezés, saját kiadványok megjelentetése, tanulmányírás, kutató-, illetve minél aktívabb felvilágosító munkavégzés annak érdekében, hogy például a fogyasztók tudják, bizonyos problémáikkal a GVH-hoz, vagy más hatósághoz, esetleg bírósághoz forduljanak-e.

A GVH VKK idén két pályázati felhívást hirdetett meg. Ezek egyrészt meghatározott (azaz a GVH VKK által irányított), másrészt nyílt versenyjogi és versenypolitikai, piacelméleti, valamint a fogyasztói döntéshozattal és védelmével kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó kutatások támogatására adnak lehetőséget a sikeres pályázatot benyújtóknak. A beadási határidő 2010. szeptember 15. volt.

A GVH VKK korábbi pályázati felhívásai (2006-2007, 2008, illetve 2009) sikeresnek bizonyultak, amelyet egyrészt a benyújtott pályázatok egyre növekvő száma, másrészt a megvalósított programok színvonala bizonyít. A 2009 során kiírt pályázati felhívásoknak köszönhetően olyan pályázatok nyertek támogatást a GVH VKK részéről, mint például az ELSA-Budapest Egyesület nyári egyetemének megvalósítása; különböző fogyasztóvédelmi szervezetek, mint a FÉBÉSZ, illetve a FEOSZ fogyasztóvédelmi tájékoztató lapjainak, kiadványainak megjelentetése, aktív ismeretterjesztő munkája; vagy eddig kevésbé feltárt területek, mint például a tankönyvpiac vagy a gyógyszerpiac feltárásával foglalkozó kutatások.

A pályázatokkal kapcsolatos információk a www.versenykultura.hu oldalon érhetőek el.

Tanulmányi pályázat

„Versenyjog Magyarországon és az EU-ban”

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) idén tizenegyedik alkalommal, a Versenykultúra Központ (GVH VKK) gondozásában negyedszer hirdette meg „Versenyjog Magyarországon és az EU-ban” című tanulmányi pályázatát. Az ünnepélyes eredményhirdetésre 2010. július 15-én délután került sor a GVH Könyvtárában, a díjakat Nagy Márta egykori elnökhelyettes asszony adta át.

Az idén meghirdetett nagyszámú, összesen 24 témakörből tízre érkeztek pályamunkák, összesen 13 pályázat érkezett. A pályázók többsége most is a joghallgatók közül került ki, ugyanakkor idén három közgazdászhallgató is részt vett a versenyen. A részvételi szabályok alapján 2008 óta van arra lehetőség, hogy két pályázó közösen készítsen és nyújtson be dolgozatot, amelyre idén ismét sor került.

A pályázatokat az idén is két-két bíráló tekintette át, az általuk adott pontok összeadásával alakult ki a végső sorrend. A bírálók mind a tartalmi (téma ismertetése, önálló gondolatok, újszerűség, jogesetek és szakirodalom feldolgozása és a tartalmi szerkezetfelépítés), mind a formai (áttekinthetőség, szerkesztés, felhasznált forrásmunkák, jogesetek pontos hivatkozása) szempontokra figyelemmel voltak.

Az első helyezett 250 000 Ft-ot, a második helyezett 200 000 Ft-ot, míg a harmadik helyezett 150 000 Ft-ot nyert.

Az 1. helyezett *Uhrin Gábor*, a Budapesti Corvinus Egyetem III. évfolyamos hallgatójának „*A verseny intenzitásának mérhetősége*” című, a potenciális verseny mérésének közgazdasági eszközei témakörében benyújtott pályamunkája.

A dolgozat a verseny intenzitásának mérésére alkalmas mutatókat mutatja be és értékeli, a leggyakrabban használt koncentrációs mutatóktól (pl. HHI) indulva a Lerner-indexen át a relatív profiton alapuló mérőszámokig. A szerző célja bemutatni egy olyan mérőszámcsoporthoz, amelyről egyelőre nem nagyon van magyar

nyelvű irodalom, annak ellenére, hogy az a koncentrációs mutatóknál és az ár-költség résen alapuló mutatóknál jobban képes megragadni a verseny intenzitásában bekövetkező változásokat. A pályázó érthetően mutatja be az egyes mérőszám-típusokat, és megfelelő példákat is hoz, amelyek demonstrálják relatív teljesítményüket. A pályamunka struktúrája világos, és jól áttekinthető. A dolgozat egyetlen hátránya, hogy a szerző saját, önálló gondolatait nem vázolta fel.

A 2. helyezett *Fehér Bianca*, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának V. éves hallgatója, „*A versenyjog és az online kereskedelem kapcsolata*” című, hasonló elnevezéssel meghirdetett témakörre benyújtott pályamunkájával (lásd 33. oldalon).

A szerző a témaválasztásával nagyon aktuális, egyben vitatott problémakört érint, annak feldolgozását ugyanakkor alapvetően jól megoldotta. Megfelelően és alaposan mutatja be a vonatkozó szakirodalmat és egyéb forrásokat, valamint a releváns jogesetekre is hivatkozik. A dolgozat szerkezete és belső súlyozása megfelelő, irodalomjegyzéke pontos és részletes, egy-egy apróbb hiba előfordul. Bár a pályamunkában aránylag kevés az önálló gondolat, ugyanakkor kiemelkedő értéke, hogy szerzője bátran nyúlt hozzá egy olyan témához, amely komoly kihívások elé állítja a versenyjog alkotóit és alkalmazóit egyaránt.

A 3. helyezett *Stettner Miklós János*, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának V. éves hallgatója, „*A nélkülözhetetlen eszközök megítélésének bemutatása egy helyi közszolgáltatási piacon keresztül (például települési szilárd hulladékkal kapcsolatos közszolgáltatáson – lerakó/ártalmatlanító telep; vagy temetkezési szolgáltatások – ravatalozó)*” című, ugyanezen elnevezéssel meghirdetett témakörben benyújtott dolgozatával.

A szerző a hulladékgyűjtéssel kapcsolatos dolgozatában megfelelően dolgozta fel a releváns szakirodalmat, és a vonatkozó jogesetekre is támaszkodott munkája elkészítésekor. A dolgozat irodalomjegyzéke és a hivatkozások pontosak és részletesek. Néhány pontatlanságtól eltekintve a pályamunka jól szerkesztett, áttekinthető, alapos munka. A dolgozat kiemelendő pozitívumai között említeték a bírálók a szerző önálló gondolatait és a munka végén a problémakör megoldására tett javaslatát.

További sikeres pályamunkát nyújtott be Bera Krisztina, Dávid Csilla, Dömötörfy Borbála Tünde, Kovács Ilona Rita, Kókai Krisztián, Majoros Gábor Tibor, Mészáros Thomas Richard, Müller Zsófia, Nagyová Viktória, Szakács Bence, valamint Tóth Bence.

Gratulálunk a nyerteseknek!

A jutalmazott pályamunkák megtekinthetők a GVH VKK honlapján – www.versenykultura.hu.

Wallacher Lajos:

A GVH vizsgálati egységének főbb célkitűzései az elmúlt egy évben

Jelen írás célja az, hogy röviden, vázlatosan összefoglalja azokat a szándékokat és törekvéseket, melyeket az elmúlt egy évben a vizsgálók munkáját irányító, felügyelő elnökhelyettesként érvényre juttatni igyekeztem, s melyek megvalósításában munkatársaim támogattak és segítettek, így ezeket közös vízióként, illetve eredményként mutathatom be.

A vizsgálók leghangsúlyosabb és mennyiségileg is legmeghatározóbb feladatának a versenyfelügyeleti munka tekinthető, ezért elsőképpen ezen a téren tüztük ki feladatul a vizsgálói oldal teljesítményének továbbfejlesztését.

Az elsődleges cél az volt, hogy olyan egyértelmű vizsgálati sztenderdeket alakítsunk ki, melyekre támaszkodva a vizsgálói munka kiszámíthatóbb, tervezhetőbb és egyenletes minőségű lehet. E sztenderdek alkalmazásának belső, azaz GVH-n belüli hatása, következménye a vizsgálói feladatvégzés megkönnyítése („nem kell mindig mindent újból kitalálni”), melynek révén máshová fordítható erőforrások is felszabadulnak, továbbá a munka számonkérhetőségének, ellenőrizhetőségének javítása, ami segíti a teljesítménykövetelmények meghatározását, a teljesítmények értékelését, s ezen keresztül a vizsgálói képességek és tudás fejlesztését. A sztenderdek alkalmazásának külső hatása azonban talán még fontosabb: erősíti a jogbiztonságot. Ha ugyanis a vállalkozások, fogyasztók számára egyértelműen és világosan megfogalmazott jogokat és kötelezettségeket állapít meg a jogalkalmazás, akkor az számukra a magatartásuk tervezhetőségének elemi előnyét adja meg. Ez pedig a jognak, mint társadalomszervező eszköznek a legfontosabb feladata.

A sztenderdek között vannak formai és tartalmi jellegűek. Formai téren a következő fontosabb lépések történtek. Erősítettük a vizsgálatokat megelőző tervezést (konceptiókészítést). Kiterjesztettük a fogyasztókkal kapcsolatos ügyekre is ezt a munkamódot. A tervezés során törek-

szünk arra, hogy világos jogsértési hipotézist állítsunk föl, melynek minden egyes eleméhez hozzárendeljük a megállapíthatóság bizonyítási követelményeit, illetve az ehhez beszerzendő bizonyítékokat, a bizonyítás idő- és erőforrásigényét, eredményességének esélyeit. Formai apróság, de mint egyszerű munkamódszer, tartalmi hatással is bírhat, ha a versenytanács, bírósági gyakorlat hivatkozását nem egy helyre „ömlesztve” tartalmazza a vizsgálati jelentés, hanem minden egyes releváns jogi részletkérdésben a konkrét magatartás minősítésénél, mint kiindulópontot, a megítélés mércéjét.

Tartalmi komponense a sztenderdek felállításának az ügy elbírálásához megválaszolható anyagi-jogi kérdésekben a döntés. E téren arra törekedtünk, hogy azokban a témákban, melyekben a GVH gyakorlata nem volt teljesen egyértelmű, összegezzük az addigi álláspontokat és határozott döntési javaslatot tegyünk, természetesen megfelelő érvekkel alátámasztva. Példaként említhető a fúziós ügyekben a kapcsolódó versenykorlátozások megítélésének szükségessége és korlátai; az erőfölénnyel kapcsolatos ügyekben annak meghatározása, hogy a fogyasztói jóléti és/vagy versenyre gyakorolt negatív hatások tényleges bekövetkezte vagy ennek lehetősége bizonyítandó-e a jogsértés megállapításához, s ha igen, milyen tények bizonyítását jelenti a hatásgyakorlásra alkalmasság; vagy éppen – hogy eljárásjogi példákat is említek – az üzleti titokkénti minősítés kritériumainak egységesítése; az ügyfél általi kötelezettségvállalással zárult ügyekben a teljesítés utóvizsgálata során miként oszlik meg a bizonyítás terhe az ügyfél és a hatóság között. Az elemzést és a javaslatok kidolgozását olykor a konkrét ügyekhez kapcsolódva, máskor az ügyektől elszakítva, önálló hivatali projekt keretében végeztük el.

Értelemszerűen tartalmi kérdésként vetődik fel a jogalkalmazás jövőbeli irányának kijelölését jelentő döntések megho-

zatala akkor, amikor új típusú magatartásokat kell minősíteni, vagy új jogszabályok alkalmazása szükséges. (Természetesen e döntések meghozatalában a vizsgálat csak az első szereplő, a végső szót a Versenytanács, illetve a bíróságok mondják ki.) Legjellemzőbb példa e téren a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény (Fttv.) alkalmazása, mint új GVH feladat. (E fogyasztókkal kapcsolatos ügyekre azért is érdemes külön kitérni, mert a GVH munkaterhének legjelentősebb részét adják.) Az új törvény, noha sokban hasonlít a korábbi jogi szabályozásra, számos megoldandó problémát hozott felszínre. Céлом ezek kezelése során az volt, hogy törekedjünk a fölmerült problémák minél alaposabb kibontására, az összes fölmerülő kérdés megválaszolására, még hozzá elvi alapokra építve, és figyelve a konzisztenciára, összefüggésekre. Ugyanakkor be kell látni azt is, hogy a jogalkalmazás fejlődése egy lassú folyamat, mely apró lépésekkel halad előre, általában csak a mindenképpen szükséges döntések meghozatala révén, gyakran inkább kevesebbet, mint többet mondva. Sajátos módon ez a fontolva haladás éppúgy a jogbiztonságot szolgálja, mint a lehető legteljesebb, előremutató megoldásra törekvés.

Az említett, fogyasztókkal kapcsolatos ügyekben ilyen eldöntendő fontos elvi kérdésként azonosítható például az, hogy az átlagfogyasztói magatartás tényszerűen levezetendő és bizonyítandó jelenség, vagy inkább elvárás, elérendő, ideális magatartásformát tételező jogalkotói mérce, azaz pl. az-e a kérdés, hogy az átlagfogyasztó tényleg olvasatlanul fogad el szerződési feltételeket, vagy az, hogy helyes-e, ha ezt teszi. Mivel a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény (Fttv.) a fogyasztóra gyakorolt hatás (ügyleti döntés torzítása) függvényében minősíti a vállalkozások magatartását, igyekeztünk az egyes ügyekben feltárni és be-

mutatni azt, hogy ténylegesen és szükségszerűen milyen fogyasztói károk adódnak abból, ha a fogyasztó a reklámból tájékozódva jár el (pl. mikor szembe-sül szükségszerűen a reklámból esetleg előre nem látható valós helyzettel, mit tehet ekkor, milyen következményekkel.) Az egyes döntési irányok kiválasztásakor arra is igyekeztünk mindig súlyt fektetni, hogy felmérjük, a jövőbeli fogyasztói magatartásra, illetve vállalati tevékenységre milyen hatással járhat az adott irányban továbbhaladás (pl. indokolt-e a konkrét kérdésben a fogyasztói tudatosságot ösztönözni, vagy hogyan teljesíthetik a vállalkozások a fokozott tájékoztatási követelményeket, ki viseli ennek költségét stb.), azaz hova vezethet a választott út.

Könnyen belátható, a fent röviden bemutatott céljaink és tevékenységünk közül számos akként is minősíthető, mint tö-

rekvés a vizsgálatok hatékonyságának javítására, szélesebb értelemben a jog ki-kényszerítése hatásfokának, eredményességének erősítésére. E téren azonban számos egyéb lépést is tettünk. Szűkebb értelemben ide sorolható minden olyan intézkedés, amely az ésszerű erőforrás-beosztást szolgálja (pl. idejekorán lefolytatott belső egyeztetések, VT-döntések szisztematikus feldolgozása, összevetésük a vizs-

gálati jelentésekkel, ügyfélszolgálati munka átszervezése, panaszok kezelése stb.). Másfelől a tágabb körbe tartoznak azok a kezdeményezések, melyek a hatékonyabb jogérvényesítést szolgálják. Példaként említhető az ideiglenes intézkedések alkalmazásának elindítása, a GVH közérdeklő keresetindításának előkészítése, kartellügyekben a közvetett, nyilvánosan hozzáférhető bizonyítékok felhasználása a kartellgyanú megalapozásában, illetve megerősítésében a rajtaütés bírói engedélyezésének előkészítése során.

Zárásképpen, az elmúlt egy év mérlegét megvonva, csak azt rögzíthetjük, a jövő fogja megmutatni, hogy a bemutatott kezdeményezések, irányok, igyekezetek mennyiben nyernek megerősítést és támogatást a döntéshozók részéről, azaz a jogalkalmazási gyakorlatnak stabil tényvalóságává válhatnak-e?

Torjákné Amberger Teréz:

A patikapiaci nyitás következményei a versenyre (2007–2010)

A szerző a Versenytükrő 2006. decemberi számában adott áttekintést¹ az akkor frissen elfogadott gyógyszer-gazdaságossági törvényben² foglalt szabályozási változásokról. Jelen cikkében bemutatja az új szabályok hatását a patikapiaci alakulására, a gyógyszerhez jutás lehetőségeinek alakulását, a versenymagatartás változását.

A változtatások lényege az alábbi:

– a korábbi 5000 lakosonkénti patikaalapítás gyakorlatilag felszabadításra került azzal, hogy viszonylag kis többletkövetelmények teljesítése esetén lehetővé vált eltérni a főszabálytól,

– a 250 m-es legkisebb távolságra vonatkozó előírás helyébe az az előírás lépett, hogy egy épületen belül nem lehet két patika,

– megszűnt a gyógyszertárat működtető vállalkozások társasági formájára vonatkozó korlátozás (korábban csak egyéni vállalkozás és bt. lehetett),

– a kamara vétőjoga megszűnt az engedélyezési eljárásban,

– bár a gyógyszerészi tulajdon változatlanul követelmény, a gyógyszerészek minimális tulajdonosi részesedésére (korábban 25, illetve 50%) vonatkozó előírás megszűnt,

– a gyógyszerészi személyi jog általános, bármely gyógyszertárnál felhasználható – a gyógyszertár szakmai vezetésére vonatkozó követelményeknek való megfelelést elismerő – jogosítvánnyá vált, s nem egy adott gyógyszertárra, illetve földrajzi körzetre vonatkozó örökölhető jog,

– egyes gyógyszereket gyógyszertáron kívül is lehet értékesíteni, bár szigorú előfeltételeknek való megfelelés esetén (zárt szekrény, online kapcsolat a gyógyszerhatósággal stb.),

– a nem támogatott (nem vényköteles; vényköteles, de nem támogatott) gyógyszerek esetén megszűnt a patikai árres

szabályozása, szabadddá vált a kiskereskedelmi árképzés,

– a gyógyszertárak közötti árverseny mind a támogatott (támogatásmegállapítás alapjául szolgáló ár, mint maximum alatt), mind az egyéb gyógyszereknél lehetővé vált,

– a gyártók/importálók jogot kaptak maximált tovább-eladási ár meghatározására a nem támogatott gyógyszereknél is³,

– a nagyobb forgalmú gyógyszertárak szolidaritási díj fizetésére kötelezettek, amelyből azok a kisforgalmú gyógyszertárak kapnak támogatást, akik egyedül vannak az adott kistéleplésen,

– a szabályozás kifejezetten ösztönzött bizonyos többletszolgáltatásokra (a házhozszállítási szolgáltatások, illetve a webes gyógyszer-értékesítés elindítása, a nyitvatartási idő növelése) azzal, hogy a belépés feltételévé tette ezeket,

– külön összevásárlási szabályok kerültek a törvénybe azért, hogy a helyi földrajzi piacokon garantálható legyen a verseny fennmaradása (egy társaság a helyi piacon nem szerezheti meg a patikák több mint 25%-át).

2006-ban azzal zártam a cikket, hogy „... várhatóan új irányt vesz a gyógyszer-tári piac működése, nagy átalakulások indulnak be, megváltozik a piaci struktúra és a piaci szereplők viselkedése is.” Mivel a gyógyszer-támogatási rendszerben is lényeges változások következtek be, ezért „a tényleges változások több tényező, több lényeges állami beavatkozás és piaci

mozgás együttes hatására következnek majd be. Fontos időszak következik ezen a piacon, szakmailag is érdekes lesz figyelemmel kísérni az eseményeket.”

Az elmúlt három és fél év eseményeit a 2006 őszén kialakított – legtöbb elemében a GVH 2003-as gyógyszer-füzetében leírt modellel alapozott – szabályozás határozta meg. 2010-től néhány szabály –

nem a fogyasztók előnyére – változott (például a támogatott gyógyszereknél megszűnt az árverseny lehetősége, a kispáti támogatásokra szánt kiegészítő költségvetési támogatások csökkentek, illetve a gyártók kiskereskedelmi ármaximum meghatározásának lehetősége megszűnt). A változások összefoglalására a következőkben tesztek kísérletet.

Belépések a patikapiacra

1. táblázat: Gyógyszer-kiskereskedelem adatai⁴

	1990	1994 ⁵	1998	2002	2004	2005	2006	2007	2008
Egy gyógyszertárra jutó lakosok száma	7 014	5 235	5 032	4 961	4 894	4 878	4 837	4 512	4 147
Gyógyszertárak száma	1 479	1 963	2 010	2 047	2 067	2 070	2 083	2 231	2 422
Ebből: zártforgalmú intézeti		27	38	45	62	64	73	72	71
+ Fiókgyógyszertár			555	625	637	641	650	656	652
+ Kézigyógyszertár			342	313	293	286	278	261	253
Gyógyszerészek száma	3 390	3 306	4 789	5 070	5 156	5 313	5 364	5 483	5 773
Ebből: közforgalmúban				4 654	4 717	4 843	4 897	5 027	5 339
Gyt. asszisztensek száma	7 074		5 925		7 133	7 362	7 421	7 590	8 540
Ebből: közforgalmúban					6 329	6 534	6 624	6 816	7 741

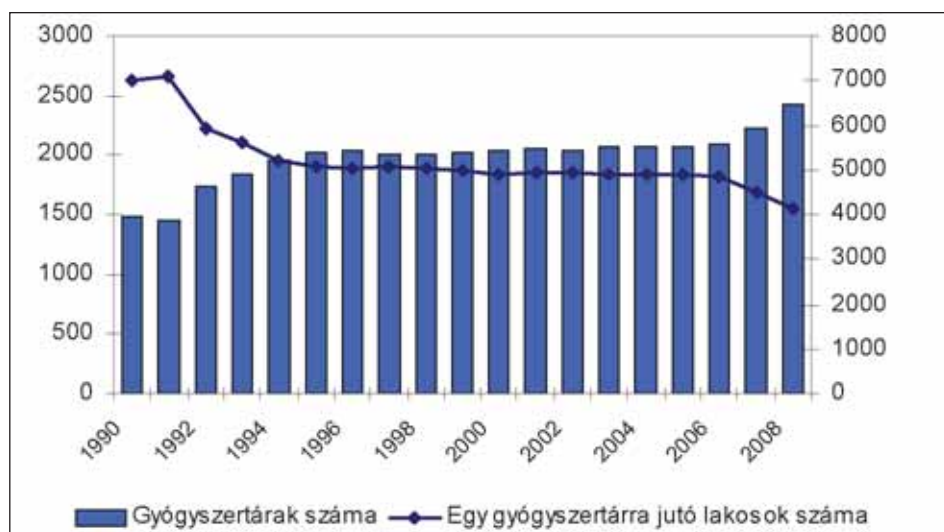
A gyógyszertári piac első megnyitására gyakorlatilag a rendszerváltozáskor, 1989 után került sor, amikor lehetővé vált a magángyógyszertárak alapítása. Ez a szabályozás 1994-ig tette lehetővé a piacra történő korábbiakhoz képest szabadabb belépést, amitől kezdve azonban az új gyógyszertári szabályozás merevebb belépési korlátokat teremtett (lakosság-szám, vállalási forma, gyógyszerész tulajdoni részesedés), s ezzel a kezdeti lendület hosszú időre leállt. E stagnálási állapot 2006-ig tartott, majd újra megélné a piac a 2007-től megváltozott szabályozási környezet hatására (gyakorlatilag minimálisra csökkentek a belépési korlátok). Mindkét időszakban mintegy 500-al nőtt/nő a gyógyszertárak száma.⁶ Míg azonban a 90-es években szinte csak új belépések történtek, addig 2007-től a nagyszámú belépés számos kilépéssel párhuzamosan történik (2010. március közepéig 494 új működési engedély mellett 126 került visszaadásra).

Érdekes különbség azonban, hogy míg 1990-94-es időszakot nem jellemezte a foglalkoztatottak létszámának érdemi bővülése, addig a 2006–2010-es időszakban lényeges foglalkoztatottság növekedés is kísérte patikák számának gyarapodását: csak az első két évben (erről

rendelkezünk KSH adatokkal) – az egyéb alkalmazottakon túl – 312-vel több gyógyszerésznek, illetve 1127 gyógyszer-tári asszisztensnek adnak munkát a közforgalmú gyógyszertárak. (A gyógy-

szerezészek iránt megnövekedett kereslet hatásának tudható be, hogy kifejezetten jó, az orvosi kezdőbérnél 70%-kal nagyobbra becsült a kezdő gyógyszerészek fizetése.⁷)

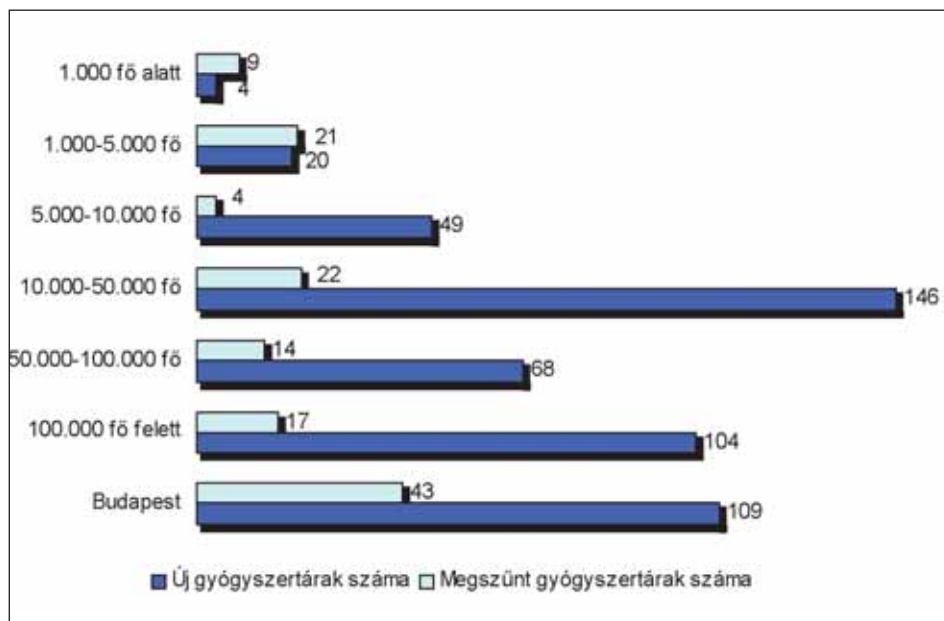
1. ábra: A közforgalmú gyógyszertárak száma és az egy lakosra jutó patikaellátottság kapcsolata Magyarországon 1990 és 2008 között⁸

Mint az a fenti grafikonon is egyértelműen látható, a két időszakban volt dinamikus a patikapiac bővülése: a rendszerváltáskor (1990-től 1994-ig), majd az újabb piacnyitást követően, 2007-

től. Az egy gyógyszertárra jutó lakosság-szám a korábbi szabályozásból következő 5000-es szintről a 2007-es piacnyitást követően 4000-es szintre csökkent.

2. ábra: Közforgalmú gyógyszertárak számának változása
2007. január 1. óta,
településméret szerinti bontásban⁹

A piacnyitás adta lehetőséggel az 5 000 lakos alatti településeken alig éltek a vállalkozók. E településeken összesen 6-tal kevesebb¹⁰ közforgalmú gyógyszertár van úgy, hogy 24 működési engedély került kiadásra, miközben 29-et visszaadtak. Ennek fő oka, hogy e települések korábban sem azért maradtak „ellátatlanok”, mert az effektív (lakosságszámhoz kötött) korlát akadályozta volna az alapítást, hanem mert a gazdaságos üzemméret szintje alatt volt az adott földrajzi piac, akár az elérési útvonalak hossza, akár a terület alacsony népsűrűsége okán. Az ilyen helyszíneken már a liberalizációt megelőző években is területi jellegű külön támogatások biztosították a gyógyszertárak fennmaradását.

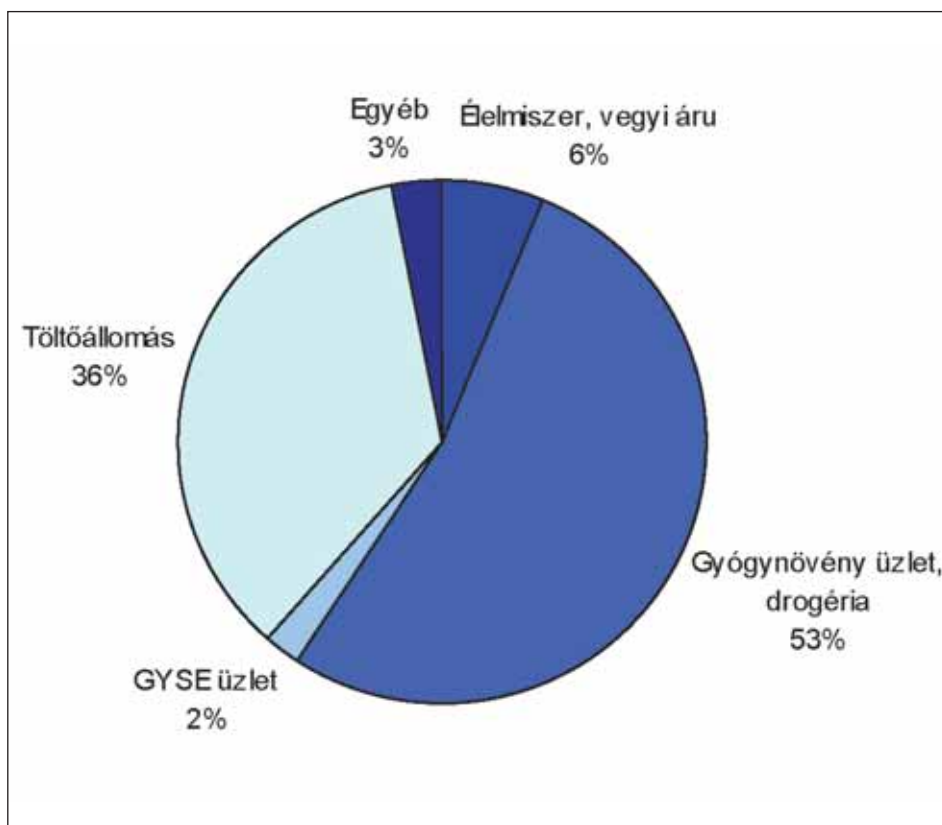
A piacnyitás adta lehetőséggel ellenben már az 5 000-es lélekszámot meghaladó településeken is meglepően sokan éltek (45-tel több a gyógyszertár), s kiugróan magas a közepes nagyságú városokban nyílt patikák száma is (144-gyel több a patika). Budapest mérsékelt mozgása (66 a többlet) jelzi, hogy itt korábban is jó volt az ellátottság, bár a helyezkedés folyamatosan zajlik. Ezek az adatok arról is informálnak, hogyha zárnak is be közben patikák, az azért van, mert a piac szelektálja az életképtelen helyszíneket választókat, és az olyanok maradnak fenn, amelyek megfelelő telephely választásával, nyitva tartásuk rugalmas alakításával, egyéb szolgáltatásaikkal, áraikkal meg tudnak felelni a fogyasztók elvárásainak.

Javultak a gyógyszerhez jutás gyógyszertáron kívüli hozzáféréseinek lehetőségei is.

Mintegy 614 helyszínen¹¹ lehet hozzáférni a mintegy 400-as listájú (a kü-

lönféle kiszerelési változatokat is tartalmazó) – jelentős részben vitaminokat, vagy más egyszerű készítményeket tartalmazó – gyógyszerkörhöz. Ezt azonban már akkor lehetett prognosztizálni, amikor közismertté váltak a piaci lépési feltételek (kijelölt gyógyszerek köre, egyéb üzletekre vonatkozó árusítási feltételek). Részben maga a törvény, részben a miniszeri rendelet megtérülési szempontból szigorú feltételeket szabott, illetve a kínálható gyógyszerkör szegényes maradt. Ebből következően a frekvenciált helyeken lévő, egyébként is folyamatosan nyitva tartású, nagy forgalmú helyek (pl. benzinkutak), vagy rokon termékeket (pl. drogéria, gyógynövény) kínáló kereskedelmi üzletek, inkább reklámozási, vagy választékbővítő, mintsem egyszerű megtérülési várakozások alapján terjesztették ki a tevékenységüket erre a termékkörre. Elriasztó hatásúak voltak ugyanakkor a meghirdetett feltételek a potenciálisan még érdeklődő, ámde alacsonyabb tőkeerővel rendelkező üzletkörökben (pl. falusi térségek kisebb boltjai). Ezért ezeken a helyszíneken nem tudott javítani a gyógyszerellátáson ez a lehetőség.

3. ábra: Az engedélyezett fogalmazó helyek megoszlása üzlettípusonként

A gyógyszer-kiskereskedelem struktúrájának változása

A gyógyszertárak számára 2006-ig működő modellben is megvolt a lehetőség a tulajdonosi alapú láncosodásra, azonban ez a piacnyitás megindulásáig jobbra rejtve maradt.

2. táblázat: A gyógyszertárak koncentrációja Magyarországon 2004-ben¹²

Irányító vállalatok száma	Az egy vállalathoz tartozó gyógyszertárak, bt.-k száma	Százalékos megoszlás	gyógyszertári bt., önálló gyógyszertár összesen
1	113	5	113
8	5–11	2,5	58
70	2–4	7,5	146
Összes hálózati: 79		15	317
Önálló	1	85	1720
Összesen		100	2037

2010 nyaráig a tulajdonosi alapú koncentrációs folyamatok, bár 2007-től valamelyest meggyorsultak, még viszonylag kis jelentőségű változásokat hoztak.

3. táblázat: Az ismert nagyobb gyógyszertári hálózatok Magyarországon 2010 közepén¹³

Jelentősebb ismert hálózatok	Az egy-egy hálózathoz tartozó gyógyszertárak száma	Százalékos megoszlás (a gyógyszertárak száma alapján)
Nova (Pharmanova)	140	5,5
Alma és egyéb (Hungaropharma)	69	2,7
Pláza Patika Invest	45	1,8
Drogery Med	41	1,6
Pingvin (Fekete Sas Pharma)	33	1,3
Eli patikák (Alba Pharma)	24	0,9
Csillag (Severinus)	14	0,5
Ispotály Holding (kórházakban)	9	0,4
Összesen:	375	14,7
Egyéb	2183	85,3
Összesen	2558	100

A korábbi vezető patikalánc¹⁴ piaci súlya kisebb összevásárlásokkal valamelyest növekedett az elmúlt években (113 helyett mintegy 140 gyógyszertár tartozik hozzá). Egyes piacralépők ugyancsak a – különösen forgalmas helyekre települő – hálózatok szervezésében láttak piaci, megtérülési lehetőséget (Hungaropharma Alma patikák, a bevásárlóközpontokat, hipermarketeket megcélzó plázacsoport, vagy a drogériadiszkont jellegű stratégiát alkalmazó Drogery Med csoport). Sok esetben a már korábban is létező, bár

a vásárlók/versenytársak felé rejtett érdekeltségek nyilvánossá válása, illetve e vállalkozók további terjeszkedése (Szeged székhelyű 33 Pingvin, vagy Veszprém székhelyű¹⁴ Csillag Patika hálózat) keltett olyan képzetet, mintha egyes földrajzi körzetekben alapvetően változott volna a piaci szerkezet. Szaporodott azon gyógyszertárak száma is, amelyeket korábban egy, vagy kevés gyógyszertár működtetésében érdekelt gyógyszerész(család)ok (Pécs és környéke: 7 SIPO patika), vagy vállalkozók hoztak létre.

Megbízható adatokkal azonban ezekről nem rendelkezünk, mert amikor új gyógyszertár alapításával történik a terjeszkedés, akkor ahhoz a GVH-tól nem kell engedélyt kérni, továbbá akkor sem, ha a felvásárolt gyógyszertár forgalma, vagy elhelyezkedése nem vált ki engedélykérsési kötelezettséget.

A gyógyszergyártók és nagykereskedők tulajdonosi szerepvállalása 2009-ig nyilvánosan nem jelent meg, de 2009 nyarat követően (Hungaropharma Alma patikáinak újraindításával) ez a folyamat is érzékelhetőbbé vált.

Mindezen folyamatok hatására a koncentrációs szint emelkedett (becslések szerint a tulajdonosi alapú „láncok” – korábban, 2004-es adatok szerinti 300-350 patikát érintő 15% körüli – aránya (nagyobb patikasám mellett) elérheti a 20%-ot (500 gyógyszertár) is. Ez azt is jelenti, hogy a független gyógyszertárak becsült száma (2000) és aránya (80%) változatlanul magas maradt.

Az éleződő verseny következtében az alkalmazkodásra képtelenebb gyógyszertárak nagykereskedelem felé bekövetkezett eladósodottsága, csődveszélybe kerülése növekedett. Ez egyrészt más kockázatkezelésre készteti a hitelező nagykereskedelmi vállalatokat (például zálogjogot jegyeztetnek be, ismeretlen új belépőknél nem biztosítanak lehetőséget a későbbi fizetésre), másrészt erősíti a nagykereskedelmi vállalatok tulajdonosi, irányítási befolyásra való ösztönözöttségét. Tekintettel arra, hogy már tíz évvel ezelőtt is jellemző volt az, hogy az első helyen beszállító nagykereskedőkre jutott a patikai beszerzések akár 80-90%-a is, s ez a tendencia azóta sem változott, valószínűsíthető, hogy a középtávon a nagy- és kiskereskedelmi szint közötti vertikális integráció tovább gyorsul, ha azt a szabályozási környezet megváltozása nem akadályozza meg.

A szerződésen alapuló stratégiai beszerzési társulások, koordinációs megállapodások súlya ehhez képest nagyságrendileg más eredményt mutat, köszönhetően a két – duopolista helyzetű – nagykereskedelmi csoport aktivitásának. A két szövetséghez csatlakozott patikák (Hungaropharma – közel 600 Gyöngy Patika, Phoenix Pharma – mintegy 400 Szimpatika) – a számuk alapján – a kiskereskedelmi piac negyedét-harmadát fedik le. A két versengő szövetség, mind az arculatépítésben, mind a kereskedelmi jellegű akciózásban úttörő szerepet töltött be, de a kisebb láncok is önálló mar-

ketingakciókkal tűnnek fel. E vertikális – részben versenykorlátozó elemeket is tartalmazó – megállapodásokat a GVH vizsgálta, de érdemi versenyaggályok – részben a szerződések tartalma, részben a csatlakozott gyógyszerárak száma alapján – nem voltak azonosíthatók¹⁵. Ezek a vertikálisan szerveződő láncok jelenlegi növekvő szakaszukban inkább az élénkülő verseny megtestesítőinek mutatkoznak.

A vertikális megállapodásokon alapuló beszerzési szövetségek, kisebb láncok kialakításában más – új – piaci szereplők is megjelentek amellet, hogy valamelyest megnőtt a gyógyszerészek, gyógyszerár tulajdonosok által már korábban létrehozott szervezetek piaci aktivitása is. Az alulról szerveződő szövetségek növekedése inkább lassúnak mutatkozik.¹⁶ Vélelmezhetően e területen mind a tudás, mind a tőke, esetleg az ösztönöztség is kevés ahhoz, hogy e folyamatok felgyorsulását lehesse várn. A nagykereskedelem ezirányú gyors reagálása, menedzsment ismerete, tőke- és információs előnye behozhatatlannak tűnik.

Nincsen megbízható információ arról, hogy a helyi szolgáltatási piacokon bekövetkező mozgások érdemi koncentrációnövekedéssel jártak volna. Ahol láthatóak ilyen folyamatok (pl. Szeged, Pécs), ott a helyi piacokon bekövetkező koncentráció növekedések inkább a már korábban is létező gyógyszerári hálózatok tulajdonosai által végrehajtott új gyógyszerárnyitások következményei. Vélelmezhető, hogy az e körben érvényesülő összevásárlási tilalommal a felvásárlásokkal történő területi koncentráció növekedésnek sikerült elejét venni: más felvásárlási célpontokat kerestek a befektetők.

Megjelentek a gyógyszerárak tulajdonosai között az orvosok is. A jelenség részben olyan helyszíneken jellemző, ahol több vagy közös rendelőt üzemeltető háziorvosi vagy szakorvosi praxisok működnek. A folyamat hosszú távon veszélyes, mert torzítja az orvosi érdekeltséget, háttérbe szoríthatja az orvosszakmai szempontokat a gyógyszerrendelési döntések során. (Az orvosok tulajdonosi, vagy egyéb anyagi érdekeltségi jellegű szerepvállalása, ösztönöztségének torzulása nem csupán a gyógyszerárak, de az egészségügyi szolgáltatásokhoz kapcsolódó más piacok – orvostechikai eszközök, laboratóriumi, más diagnosztikai szolgáltatások stb. – esetén kimutatható veszélyekkel jár¹⁷.)

A versenymagatartás változása

Az elmúlt időszakban a piaci szereplők versenymagatartása lényegesen megváltozott. Megjelentek mindazok, a kiskereskedelemre jellemző marketingeszközök, amelyek korábban nem voltak jellemzőek: reklámozás, árengedménnyel hirdetés, ráadásadás, visszatérítések, hűségprogramok, stb. Ugyancsak gazdagodott a kereskedelmi (az idősebb korosztálynak kedvező házhoz szállítás, s a fiatalabb korosztályok által használtabb webes rendelésfogadás) és az egészségügyi (vérnyomásmérés, vércukorszint-meghatározás, gondozási programban való részvétel) kiegészítő szolgáltatások kínálata.

Ezzel párhuzamosan érdemben hosszabbodtak meg a nyitvatartási idők is. Különösen szombat és vasárnap vált egyszerűbbé és olcsóbbá (nem kell készenléti díjat fizetni a rendes nyitvatartási időben) a gyógyszerbeszerzés különösen a forgalmas helyszíneken bevásárlóközpontokban, hiper- és szupermarketek mellett megnyílt patikákban. Ezekben a gyógyszerárakban az átlagos heti nyitvatartási idő eléri a 80-90 órát is, miközben a kisebb gyógyszerárak csupán 50-60 órában vannak nyitva. Budapesten vasárnapi nyitva tartású gyógyszerár szinte kizárólag ilyen helyen van, de vidéken is ez a jellemző gyakorlat, mert a vásárlói szokások alapján ez a racionális üzleti magatartás. Ez a megoldás persze óhatatlanul csökkent a készenléti kötelezettséget is, hiszen nem kell készenlétet szervezni akkor, amikor rendes nyitva tartással is van működő patika.

A szereplők versenymagatartásban bekövetkezett változásai nem adtak érdemi munkát a GVH-nak. Bár több bejelentés és panasz érkezett, elsősorban önmagában a versenyeszközök használata (pl. reklám, árengedmény, visszatérítés) volt a versenytiltási kifogás tárgya, nem pedig a magatartás milyensége.

2010 nyara

Mint köztudott, 2010 augusztusától az új parlament patikalétesítési moratóriumot léptetett életbe azzal a kiegészítéssel, hogy a Gazdasági Versenyhivatal nem adhat ki ez év december végéig fúziós engedélyeket.

A törvényhez fűzött indoklás a korábbi szabályozás hibájául rója, hogy „bárki,

bárhon létesíthet és üzemeltethet gyógyszerárát, így az állam joga megszűnik a patikalétesítés szabályozására”, illetve „gyógyszerár lényegében bármilyen társasági formában, bármilyen tulajdonosi szerkezetű gazdasági társaság működtethet. Így sem a gyógyszerpiaci szereplők, befektetők, sem a külföldi, illetve az offshore cégek szerepvállalása nem korlátozott.” Ezen felül a „Gyftv. elősegíti gyógyszerárláncok létesítését és működését”. További gondnak látszik, hogy „a jelenlegi szabályozás új tőketulajdonosok gyors és olcsó piacra lépését, piaci pozíciójuk stabilizálását segíti elő. Az új tőketulajdonosok között gyorsuló ütemben jelennek meg külföldi érdekeltségek, illetve más hazai ágazatokban lezajlott folyamatokhoz és külföldi gyógyszerészeti példákhoz hasonlóan a hazai befektetők között is megkezdődött a koncentráció. A gyógyszerárláncokban egyre meghatározóbb a nagykereskedők jelenléte, a gyógyszerárak és gyógyszerárláncok külföldi kézbe kerülése nem fékezett.” Továbbá, hogy a „jelenlegi szabályozás következtében az elmúlt években elsősorban nagyvárosokban – és nem a vidéki kistélepléseken – nyíltak új gyógyszerárak, ezen belül is frekventált helyeken. 2010 májusáig megszűnt 118 közforgalmú, 49 fiók- és 41 kézigyógyszerár.” Ennek következménye, hogy a városokban egyfajta „kapacitástöbblet” jött létre, aminek következményei például a kedvezőtlenebb fajlagos működési költségadatok, a szakmai színvonal romlása, a kistéleplési patikáknál forgalomelszívás. A gyógyszerárak készletezési és szolgáltatásminőségi problémákkal küzdenek, aminek romló ellátás a következménye. Megjelentek a szabálytalan gyógyszerár-működtetésre, és gyógyszerész szakmai tevékenységre vonatkozó utaló jelek. A patikák növekvő számban válnak veszteségesek (2008-ban mintegy 600 gyógyszerári vállalkozás veszteségesen működött, ez a szám azóta növekszik), folyamatos az eladósodás, a patikák nagykereskedők felé fennálló, határidőn túli tartozásai eléri a 13-15 milliárd forintot, ami miatt a gyógyszerárak növekvő hányada kerülhet nagykereskedői érdekkörbe, illetve bezárásra kényszerülhet.”

A gyógyszerár alapítási és összevásárlási moratórium veszélye 2010 nyarán lényegesen felgyorsította az eseményeket. Mind az alapítási kérelmek megszaporodása (sajtóhírek szerint 140 friss engedélykérelem áramlott az ÁNTSZ-ekhez), mind

a fúziós engedélykérelmek számának megugrása (öt engedélykérelem egy hónap alatt) jelzi, hogy a piaci folyamatokba való beavatkozás előrehozott bizonyos üzleti döntéseket. Ezen események hatására várhatóan a koncentráció némileg erősödni fog, mert a beadott kérelmek közül egy, a második legnagyobb nagykereskedő (Phoenix Pharma) és a legnagyobb kiskereskedelmi hálózat (Novopharma), egy másik a legnagyobb nagykereskedő (Hungaropharma) és a kórházi gyógyszertárak működtetésében érdekelt Ispotály Holding közötti fúzióra vonatkozik. További két kérelem nyomán pedig egy szlovák – eddig nálunk főként húsiparban érdekelt – befektetőcsoport (Penta Holding¹⁸) szervezésében jönne létre a második legnagyobb (közel 90 üzletből álló) patikahálózat.

Ezeket a kérelmeket a tranzakciók idején hatályos szabályok szerint kell elbírálnunk.

*

A jogalkotási programban 2010. decemberi elfogadással szerepel az egyes egészségügyi tárgyú törvények kormányprogramból adódó módosítása.

A kormányprogram a következőket tartalmazza a patikapiacot érintően:

„A szocialista kormányzat gyógyszer-gazdaságossági törvénye rontott a gyógyszerellátás biztonságán, a patikaalapítás liberalizációjának eredményeként pedig közel 600 kispatika ment csőd-

be. A törvény újragondolása, valamint a patikaalapítás újraszabályozása elengedhetetlen. A kispatikák megmaradása nemcsak egészségpolitikai cél, hanem nemzetpolitikai cél is. Működő kispatikák nélkül nincs élhető vidék.

Meg kell teremteni, hogy a közforgalmú gyógyszerellátásban megőrizhető legyen a gyógyszerész tudáson alapuló független működtetési kompetencia és az ehhez szorosan hozzátartozó többségi gyógyszerész tulajdonon alapuló gyógyszertár-működtetés. Ez a tervezett változás összhangban van az Európai Bíróság határozatával.”

A Versenykultúra Központ pályázatai nyomán októberben több pályázó is elkészül az e piacon végbement változásokat leíró, elemző munkájával.

Várjuk az eredményeket, és reménykedünk abban, hogy az egészségügyben hirdett, elfogadott és a jó orvosi gyakorlat részévé vált „bizonyítékokon alapuló orvoslás” („Evidenced Based Medicine”) mintájára a „bizonyítékokon alapuló szabályozás” is a jogalkotás mindennapi gyakorlatává válik.

JEGYZETEK

¹ Torjáné Amberger Teréz: Piacnyitás a patikapiacra 2007-től, Versenyképesség, II. évf. 4. szám, 2006. december

² 2006. évi XCVIII. törvény a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól

³ Ez utóbbi törvényi szabályok 2009. decemberéig éltek. 2010. januárjától a támogatott gyógyszerek árait újra rögzített árrá változtatták, illetve a tovább-eladási árak maximá-

lására vonatkozó szabály – annak fogyasztóvédelmi hatósági ellenőrzési lehetőségével együtt – eltörlésre került.

⁴ A KSH adatai alapján (gyógyszertár = közforgalmú gyógyszertár, illetve betegek számára is nyitott kórházi).

⁵ Az 1994–2006 közötti gyógyszerári működési modell, s a patikaprivatizációt megalapozó törvényhozás éve.

⁶ 2010. szeptember 3-i ÁNTSZ adatok szerint a 2436 közforgalmú, 122 intézeti (együtt 2558), illetve további 655 fiók-, és 250 kézi- (házi orvosok számára engedélyezett) gyógyszertárnak volt működési engedélye.

⁷ Ld. Hvg. hu 2010. június 3. „A leggyakrabban diplomát 2010-ben” „A pályakezdő gyógyszerészek bérét az első időkben átlagosan 256 ezer forintra becsülik, míg az orvosi területen elhelyezkedőket átlagosan havi 150 ezerre (kivéve a fogorvosok bérét, ami ennél magasabb).” A kezdő banki elemzők fizetését például 320 ezerre, kezdő gépészmérnökét 255 ezerre becsülik ugyanitt.

⁸ KSH, 2.5.1. sz. táblázat: Orvosi, házi orvosi, kórházi, gyógyszerári, fogászati ellátás (1990–). http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/tabl2_05_011.html

Az időnként némileg eltérő adatok mögött olyan okok állhatnak, hogy egyes esetekben a betegek számára is megnyitott intézeti gyógyszertárak besorolásra kerülnek a közforgalmú gyógyszertárak közé, máskor ezek külön szerepelnek.

⁹ 2010. áprilisban kapott ÁNTSZ adatok alapján

¹⁰ A falvakban összesen mintegy 700 patika működik.

¹¹ 2010. szeptember 3-án az ÁNTSZ adatai alapján.

¹² Az adatok a GVH által, 2004-ben a cégjegyzékből gyűjtött információkon alapulnak, s közéleti jellegűek.

¹³ Az adatok nem teljesen pontosak, mert néhol nem különíthető el a tulajdonosi irányításon, vagy együttműködési szerződéses alapú hálózathoz tartozás.

¹⁴ Az UTA Pharma német vállalkozás érdekeltségi körébe tartozó Novopharma csoport

¹⁵ Vj-57/2008/023. számú versenytanácsi határozat

¹⁶ Bár például Patikus Céh (az interneten 2010. szeptemberében elérhető adatok szerint) 168 csatlakozott gyógyszertárra utaló információt közöl, azonban ez a szűrőpróbaszerű visszaellenőrzések kevésbé erősítik meg. A tényleges közös marketing aktivitásnak e körben kevés jele tapasztalható.

¹⁷ Kimutatható, hogy azokban az államokban, ahol nincsenek szigorú összeférhetlenségi szabályok, sérül az orvosi integritás, az orvosi döntéseket torzítja az ilyen jellegű érdekelttség. Japánban, ahol az orvosok egyben gyógyszerár-tulajdonosok is, jellemzően több gyógyszertár irnak fel, s kimutathatóan nagyobb arányú az egészségügyi ráfordításokon belül a gyógyszerkiadás, mint szigorúbb összeférhetlenség alkalmazzó államok esetén.

¹⁸ A befektetőcsoport a környező országokban (Szlovákia, Csehország, Lengyelország) Dr. Max néven működtet – diszkont jellegű – gyógyszerári hálózatokat.

Fehér Bianca*:

A versenyjog és az online kereskedelem kapcsolata

Az online kereskedelem szabályozásának fontossága, pozitívumai

Az online kereskedelem az elmúlt években egyre nagyobb jelentőségre tett szert. Az internetes kereskedelem elterjedésének oka, hogy egyre többen ismerik fel az internet által nyújtott előnyöket, ezek például a nagyobb választék, pénzmegtakarítás, továbbá a földrajzi határok és korlátok eltűnése.¹

Az online kereskedelem által nyújtott előnyök ellenére az EU online belső piaca töredezett. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az egyes tagállamokban más-más lehetőségei vannak a fogyasztóknak arra, hogy egy másik tagállamból online rendelhessenek árut.²

A vállalatok közötti megállapodások

Az online kereskedelem körében is szerepet játszó vállalatok közötti megállapodásokra alapvetően az EUMSZ. 101. cikke³ vonatkozik, amennyiben a megállapodás alkalmas arra, hogy objektív jogi vagy ténybeli szempontok alapján a tagállami kereskedelmet befolyásolja.⁴ Az EUMSZ. 101. cikke alapján a további négy feltétel, hogy vállalatok közötti megállapodásról, vállalati társulások döntéséről vagy összehangolt magatartásáról legyen szó, továbbá, hogy az a versenyt kizáró, korlátozó,

torzító célú vagy hatású legyen⁵. Végül az ötödik kritérium az érzékelhetőség.⁶ A 101. cikk nemcsak horizontális, hanem vertikális megállapodásokra is vonatkozik, tehát azokra a megállapodásokra, melyek olyan versenytársak között jönnek létre, melyek a termelési és forgalmazási lánc különböző szintjein helyezkednek el.

Amennyiben az előzőekben felsorolt feltételek teljesülnek, a megállapodás a 101. cikk (1) bekezdés hatálya alá esik és az EUMSZ. 101. cikk (2) bekezdés értelmében semmis.

Ennek ellenére a megállapodások megítélése egy háromlépcsős folyamat, így a 101. cikk (3) bekezdésnek való megfelelést is vizsgálni kell. Amennyiben e bekezdés mind a négy feltétele teljesül, tehát a megállapodás az eladás, termelés, innováció javítását hozza magával, növeli a hatékonyságot, és a fogyasztók méltányosan részesülnek a haszonból, továbbá a korlátozás elengedhetetlen és a versenyt nem zárja ki, akkor mentesül.⁷ A mentesülésnek egyik lehetősége, hogy a megállapodás valamelyik csoportmentesítési rendelet körébe esik. Amennyiben a megállapodás nem esik a csoportmentesítés körébe, még nem automatikusan jogellenes, ilyenkor is lehetőség van az egyedi értékelésre a 101. cikk (3) bekezdés alapján.

Az alapvető kérdés az online forgalmazás szabályozásával kapcsolatosan, hogy a szállító számára megengedett-e, hogy a forgalmazók számára előírásokat tegyen az online értékesítéssel kapcsolatosan, továbbá a szabályozás modellje, hiszen az online forgalmazás korlátozása a vertikális megállapodások közé tartozik.

2010 májusában a 2790/1999/EK csoportmentesítési rendelet hatályát veszítette és felváltotta a 330/2010/EU⁸ rendelet. Az új rendelet és a hozzá tartozó iránymutatás⁹ 2010. június 1-jén lépett hatály-

ba, de azon megállapodások, melyek az új szabályozás feltételeit nem teljesítik, 2011. május 31-ig a régi szabályok szerint kerülnek megítélésre.¹⁰

Az online értékesítés szabályozásának problematikája a tervezethez fűzött észrevételek alapján

Az *European Competition Lawyers Forum* (ECLF) tagjainak többsége azt javasolta, hogy a szállítónak meg kell adni azt a szabadságot, hogy az üzleti modelljét úgy szervezze, ahogyan az véleménye szerint a leghatékonyabb, és azt a forgalmazási módot és csatornát válassza, amely ennek megfelel. Nem a jogalkotó feladata, hogy megszabja az internet használatát vagy bármely másik csatornát. Az ECLF tagjainak többsége szerint a tervezett szabályozás gazdasági bizonyíték, alapos meggyőző tanulmány hiányában tulajdonképpen arra ösztönzi a szállítókat, hogy meglévő csatornákat használjanak, ne az internetet, a fogyasztóknak kárt okoz és korlátozza a versenyt a különböző forgalmazási modellek és csatornák között.

Más ECLF-tagok viszont üdvözölték a Bizottság pontosításait az iránymutatásban és támogatták speciálisan az internetre vonatkozó intézkedések elfogadását, mivel az internetes korlátozások korlátozzák a fogyasztók képességét, hogy szabadon válasszanak és vásároljanak árut, továbbá gyakran az árelenőrzésnek vagy szegmentált piacok rögzítésének formái, és így ezekről nem feltételezhető, hogy ki-egyenlítő hasznokat hoznak a fogyasztók érdekében.¹¹

A francia versenyhivatal észrevétele szerint a gyakorlat azt mutatja, hogy azon

* A szerző a GVH idei „Versenyjog Magyarországon és az EU-ban” című tanulmányi pályázatának második helyezettje (lásd 25. oldalon)

vállalatok, amelyek alkalmazzák a szelektív és a kizárólagos forgalmazást, támogatják az online kereskedelmet, ha az úgy van kivitelezve, hogy összeegyeztethető az üzleti modelljükkel. Nyilván létezhetnek gazdasági okok, amelyek miatt ezt az értékesítési csatornát el lehet zárni, de ezek mérlegelést igényelnek.¹² A francia versenyhivatal szerint az online kereskedelem beültetése az Iránymutatásba megerősítheti az igazságos egyensúlyt a forgalmazási hálózatok egyes fajtái között, és ezzel elősegíti a fogyasztói jólétet. Az elmúlt évtizedben megjelenő online kereskedelem növeli a vásárlók szabadságát és erősíti az árversenyt.¹³

A holland versenyhivatal, reagálva az online kereskedelem szabályozásával kapcsolatos egyik legjelentősebb aggodalomra, az online kereskedelemmel kapcsolatban azt az álláspontot képviseli, hogy piaci erő hiányában ott, ahol elegendő márkák közötti verseny van, a szállítók számára elegendő szabadságot kell biztosítani ahhoz, hogy meghatározhassák, milyen körülmények között szeretnék, hogy áruikat forgalmazzák, mert semmiből nem lehet arra következtetni, hogy az online kereskedelem eltűnne, amennyiben a versenyhatóságok nem intézkednek.¹⁴

Az online kereskedelemmel kapcsolatban a német Gazdasági, Technológiai és Kartellügyi Minisztérium véleménye szerint az online kereskedelem diszkriminációja nem megengedhető, de nem szabad a gyártót megfosztani attól, hogy objektív kritériumok alapján azt korlátozza a forgalmazási hálózatában.¹⁵

A KONKRÉT VÁLTOZÁSOK

Aktív és passzív értékesítés

Alapvetően a szállító nem írhatja elő forgalmazójának, hogy milyen területen milyen vevőkör számára értékesíthet, néhány kivételtől eltekintve, így például „a szállító számára fenntartott, vagy a szállító által másik vevő részére kiosztott kizárólagos területre vagy kizárólagos vevőkör részére történő aktív eladás korlátozása megengedett, amennyiben ez a korlátozás nem korlátozza a vevő vevőköre általi eladásokat”.¹⁶

Az aktív és passzív értékesítés elhatárolása azért fontos, mert a szállító által az

aktív értékesítést korlátozhatja a rendelet értelmében, de a passzív értékesítést nem. Az iránymutatás tervezete úgy fogalmazott, hogy minden forgalmazó szabadon használhatja az internetet termékei hirdetésére vagy értékesítésére, de a szállító korlátozhatja az internetes értékesítést, amennyiben ez aktív értékesítést eredményezne más forgalmazók területén.

Az aktív értékesítés lényege, hogy olyan meghatározott vevőcsoportot céloz meg, akár látogatással, akár hirdetéssel, amely nem hozzá, hanem egy másik forgalmazóhoz tartozik. (Ilyen például a közvetlen levélmegkeresés, azon belül kéréses elektronikus levelek küldése vagy látogatások útján, de ide tartozik meghatározott vevőcsoport vagy meghatározott terület fogyasztóinak aktív megkeresése is olyan médiahirdetés vagy más promóció útján, amely kifejezetten az adott vevőcsoportot vagy az adott területen található vevőket célozza meg, illetve az adott területen raktár vagy forgalmazói kirendeltség létesítése).

Az új iránymutatás végleges változatában az aktív értékesítés meghatározásába a hirdetés a médiában vagy más promóció mellé az internet is bekerült, továbbá kiegészült azzal, hogy az a hirdetés vagy promóció, amely csak akkor vonzó a vevő számára, ha az vásárlók speciális csoportját vagy vásárlókat egy speciális területen (is) elér, aktív értékesítésnek számít ezen speciális vásárlócsoportok, illetve speciális területen lévő vásárlók felé.¹⁷

Az aktív értékesítéssel szemben a passzív értékesítés az olyan általános jellegű promóció vagy hirdetés, amely ésszerű eszköze az olyan fogyasztók elérésének, melyek nem egy forgalmazó területéhez tartoznak. Az interneten történő általános hirdetés vagy promóció passzív eladásnak minősül.¹⁸ Nem minősülhet aktív eladásnak, mivel ez a vásárlók összességének elérésének ésszerű eszköze és az iránymutatás is kiemeli, ha a fogyasztó keresi fel a forgalmazó honlapját és onnan rendel egy terméket, az passzív eladás.¹⁹

Az online forgalmazással kapcsolatban a Bizottság az egyik oldalról megpróbálja védeni a fogyasztók azon előnyét, hogy online határok nélkül tudjanak vásárolni, de az olyan eladáskorlátozások, melyeknek célja, hogy limitálják vagy megelőzzék, hogy a forgalmazók marketing- vagy márkaimidzsből fakadó, nem fair előnyöket szerezzenek más forgalmazók

befektetéseiből, megfosztják a fogyasztókat attól, hogy jobb szolgáltatásból profitáljanak. Az aktív és passzív eladás közötti különbségtétel ezt szolgálja, és meghatározó főleg a luxuscikkek gyártói számára a forgalmazási stratégia megválasztásában.²⁰

A *CRA paper* szerzői szerint a gazdasági analízis azt sugallja, hogy nem csak az aktív eladást, de a passzív eladást is korlátozhatják a szállítók. Az internet előtti időkben a passzív eladás nem volt veszélyes, hiszen ehhez mindig járult egy úgynevezett keresési költség a fogyasztók részéről. Az internet megjelenésével ez a keresési költség jóformán eltűnt, így tulajdonképpen lehetne aktív eladásnak is tekinteni. Hozzáfűzik, hogy attól függetlenül, hogy aktív vagy passzív eladásokként van kategorizálva az internetes forgalmazás, a szállítóknak lehetősége kellene hogy legyen arra, hogy a pusztán internetes forgalmazóktól védhesse rendszerét.²¹

A keresési költség eliminálódása miatt egyes ECLF-tagok szerint új kritérium alapján kellene az aktív és passzív eladást elhatárolni az internet kapcsán. A Bizottság álláspontja, hogy a weboldal és a kommunikáció nyelve nem játszik szerepet abban, hogy mi számít aktív eladáskezdeményezésnek, vitatható, továbbá a tervezetben az sem világos, hogy bizonyos eszközök, illetve szoftverek használata (például kereskedelmi linkek) aktív eladásnak számít-e, és ez a bizonytalanság csak fokozódni fog, ha az internettechnológia fejlődik.²²

A francia versenyhivatal szerint az aktív és passzív értékesítés közötti különbségtétel visszafogott és idejemenő, de összességében megerősíteni szándékozik az összes forgalmazási stratégiának az együttes hosszú távú fennállását, amely elősegíti a fogyasztói jólétet.²³

Az AmCham szerint a Bizottságnak az online értékesítést aktívnek kellene kategorizálnia, meghagyva kivételes eseteket.²⁴

A német Gazdasági Technológiai és Kartellügyi Minisztérium támogatja a passzív eladás megfogalmazásának pontosítását, de a minisztérium szerint a rendelettervezetet megelőző tervezet jobb megfogalmazást tartalmazott, amely alapján több forgalmazási rendszer egymás melletti fenntartása is lehetséges lett volna.²⁵

Az eddig az internetes forgalmazás alapvető szabályozását tartalmazó cikk átalakításra került a szabályozás végleges változatában. Az eddigi alapelv,

hogy minden forgalmazónak szabadnak kell lennie abban, hogy az internetet áruk hirdetésére és eladására használja, módosult. A végleges iránymutatás úgy fogalmaz, hogy elvben minden forgalmazó számára meg kell engedni, hogy használja az internetet arra, hogy árukat adjon el, továbbá, hogy elvben egy weboldal birtoklása passzív értékesítésnek számít, mert minden vevő elérésének ésszerű eszköze. A tervezet is tartalmazta már, hogy ha a vásárló látogatja meg a honlapot és lép érintkezésbe a forgalmazóval, az passzív eladásnak számít, de ez a végleges változatban kiegészül azzal, hogy ugyanez a helyzet áll fenn, ha a vásárló azt választja, hogy automatikusan értesítéseket kapjon a forgalmazótól, és ez végződik vásárlással. A nyelvvel kapcsolatban is másképp fogalmaz a Bizottság: eddig a nyelvi opciók nem bírtak jelentőséggel abban, hogy passzív eladásról van-e szó, de a végleges változat már úgy fogalmaz, hogy a weblapon vagy a kommunikációban használt nyelvi opciók önmagukban a passzív eladás részei.²⁶

Az, hogy általános szabályként a weboldal nem tekinthető bizonyos vevőknek történő aktív értékesítési formának, kivéve, ha kifejezetten ezeket célozza, például ha kifejezetten ezeknek a vevőknek címzett online hirdetésről van szó, is ki lett bővíve. Az új iránymutatás kimondja, hogy az internet használatának korlátozása a forgalmazó számára összeegyeztethető a csoportmentesítési rendelettel abban a mértékben, hogy az interneten történő promóció vagy az internet használata aktív értékesítést eredményezne, például más forgalmazók kizárólagos területére vagy vevőcsoportjai részére. A Bizottság az online hirdetést speciálisan bizonyos vásárlóknak címezve aktív értékesítésnek tekinti a vásárlók részére. Például harmadik felek weblapján elhelyezett területi alapú bannerek az aktív eladás egy fajtájának számítanak arra a területre, ahol ezek a bannerek láthatók. Általában olyan törekvések, melyek speciálisan egy bizonyos területen kerülnek alkalmazásra vagy vásárló csoportot céloznak, aktív eladásnak minősülnek azon a területen, vagy azon vásárló csoport részére. Például egy internetes keresőprogram vagy egy online hirdetészolgáltató fizetése egy hirdetés megjelenítésére speciálisan meghatározott terület felhasználói részére aktív értékesítésnek számít erre a területre.²⁷

Új alapvető korlátozások létrehozása

Az iránymutatás tervezetében a Bizottság példákat szolgáltatott arra, hogy mit tekint a passzív értékesítésre vonatkozó alapvető korlátozásnak. Ennek számít annak előírása valamely (kizárólagos) forgalmazó számára, hogy másik (kizárólagos) területen belüli vevőket megakadályozzon weboldalának megtekintésében, vagy a forgalmazó számára annak előírása, hogy a weboldalán helyezzen el a gyártó vagy más (kizárólagos) forgalmazók oldalaira mutató automatikus vevőátírást, annak előírása valamely (kizárólagos) forgalmazó számára, hogy szakítsa meg a vevők interneten keresztüli ügyleteit, amennyiben hitelkártyaadatok nem a forgalmazó (kizárólagos) területén belüli címet azonosítanak, továbbá annak előírása valamely forgalmazó számára, hogy korlátozza az interneten keresztüli értékesítés teljes értékesítésen belüli arányát, végül annak előírása valamely forgalmazó számára, hogy magasabb árat fizessen az interneten keresztül értékesíteni kívánt termékekért, mint azokért a termékekért, amelyeket hagyományos módon kíván értékesíteni.²⁸

Tehát az iránymutatás tervezetének 52. cikke meghatározta, hogy mely korlátozásokat kell hardcore korlátozásoknak tekinteni, az 57. pedig a szelektív forgalmazásra kijelentette, hogy hardcore korlátozásnak számít, ha a szállító a forgalmazói számára eltérő kritériumokat fogalmaz meg az internettel kapcsolatban, mint a hagyományos üzletekre.

A passzív értékesítéssel kapcsolatos új hardcore korlátozások felsorolásánál a Bizottság az Iránymutatás végleges verziójában hozzáfűzi, hogy hardcore korlátozásoknak tekinti ezeket, arra tekintettel, hogy ezek a korlátozások akadályozzák a forgalmazót abban, hogy több és különböző vásárlót érjen el.²⁹

Néhány ECLF-tag szerint az új hardcore korlátozások felsorolása nagyobb jogbiztonságot, jogi támaszt jelent azon forgalmazók számára, akik a fogyasztóknak nyújtani szeretnék az online vásárlás lehetőségét. Ennek ellenére az ECLF tagjainak nagy része úgy gondolja, hogy az európai uniós jog alapján az iránymutatásnak csak értelmeznie szabad a rendeletet, de nem változtathatja meg azt, tehát a hardcore korlátozások fogalma nem tágítható a rendelet megváltoztatása nélkül, mivel a rendelet 4. cikke meghatározott listát tar-

talmaz.³⁰ Néhány ECLF-tag véleménye az, hogy a feketelistás korlátozások szabályozása a tervezetben túl merev és egyoldalú. A legtöbb esetben a bíróságok és a versenyjogi hatóságuk kelletlenül fogadják a gazdasági igazolásokat és a korlátozásokat *per se*, vagyis már önmagukban is jogsértőként kezelik.³¹

Erre reagálva a Bizottság a szabályozás végleges változatába egy új alfejezetet iktatott be, amely eddig sem a jelenleg hatályos iránymutatásban, sem a tervezetben nem szerepelt. Az új alfejezet a hardcore értékesítési korlátozások azon egyedi eseteit írja le, amelyek, hogy a szerződés 101. cikk (1) bekezdésén kívül eshetnek, vagy teljesíthetik a 101. cikk (3) bekezdés feltételeit.³² Ezek közül néhány korlátozás már megtalálható volt a tervezetben is³³, mások teljesen újak.

Az új kategóriás korlátozások

Az első ilyen korlátozás kimondja, hogy hardcore korlátozások kivételesen objektíve szükségesek lehetnek bizonyos természetű vagy fajtájú megállapodások létezéséhez és a 101. cikk (1) bekezdés hatályán kívül esnek. Erre példa biztonsági és egészségügyi okokból általános tilalom alkalmazása veszélyes anyagok eladására bizonyos vásárlók részére. Ezen kívül a vállalatoknak lehetőségük van egyedi esetben a 101. cikk (3) bekezdés alapján hatékonyaságra hivatkozni.³⁴

Második pontként azok a passzív eladás-korlátozások esnek kívül a 101. cikk (1) bekezdésén, melyek szükségesek ahhoz, hogy a forgalmazó visszanyerje jelentős beruházásait, amelyeket az új piac létrehozása, fejlesztése céljából fektetett be. A Bizottság újítja, hogy kimondja, hogy ez akkor is így van, ha az a vélelem áll fenn, hogy ezek a korlátozások a 101. cikk (1) bekezdés hatálya alá esnek.³⁵

Harmadik pontként egy limitált területen való első tesztelés vagy egy limitált vásárló csoport és egy új áru lépcsőzetes bevezetése esetében, az új piacon való eladásra vagy a lépcsőzetes bevezetés első körében való részvételre kiválasztott forgalmazó korlátozható az aktív eladásában a teszt piacon kívüli, vagy azon a piacon, ahol a terméket először bevezetik, abban az időtartamban, amely a termék teszteléséhez, illetve bevezetéséhez szükséges.³⁶

Negyedik pontként, ha a különböző területeken elhelyezett, kiválasztott nagykereskedőknek a saját területükön be kell

fektetniük promóciós tevékenységekbe, azért hogy támogassák a kiválasztott forgalmazók eladásait, a nagykereskedők által a hatékony promóciós elvárások, aktív eladások korlátozása a kiválasztott forgalmazók részére más nagykereskedők területein található forgalmazók részére egyedi esetben teljesíthetik a 101. cikk (3) bekezdés feltételeit a *free-riding* megakadályozása céljából.³⁷

Végül az ötödik pont szerint az arról történő megállapodás, hogy egy forgalmazó fizessen magasabb árat a termékekért, amelyeket online tervez eladni, mint azokért, amelyeket offline hardcore általában korlátozásnak számít, de kivételes egyedi esetben, ahol a gyártó a forgalmazóival ilyen kettős árazásban megállapodik, nagyobb árat felszámítva az online eladások tételezéséért, a megállapodás teljesítheti a 101. cikk (3) bekezdés feltételeit.³⁸

Az új feketelistás korlátozások

Az első ilyen korlátozás, amely alapján passzív értékesítés alapvető korlátozásának számít, a szállító és forgalmazójának az abban való megállapodása, hogy a forgalmazó másik (kizárólagos) területen belüli vevőket megakadályozzon weboldalának megtekintésében, vagy hogy a weboldalán helyezzen el a gyártó vagy más (kizárólagos) forgalmazók oldalaira mutató automatikus vevőátírányítást, nem kizárva azt a megállapodást, hogy a forgalmazó weboldala emellett linkeket kínál más forgalmazók, illetve a szállító honlapjához.³⁹

A második korlátozás alapján alapvető korlátozás a szállító abban való megállapodása valamely (kizárólagos) forgalmazóval, hogy szakítsa meg a vevők interneten keresztüli ügyleteit, amennyiben hitelkártyaadataik nem a forgalmazó (kizárólagos) területén belüli címet azonosítanak.

Kiemelendő az iránymutatás-tervezet 29-es lábjegyzete, amely a harmadik alapvető korlátozáshoz kapcsolódott, amely az internetes értékesítés arányának a teljes értékesítésen belül korlátozását tekintti alapvető korlátozásnak. A lábjegyzet szerint a szállító abszolút mértékben előírhatja a hagyományos üzletben történő értékesítés minimális értékét, mennyiségét.⁴⁰

A tervezetben a 30-as lábjegyzet a negyedik alapvető korlátozáshoz kapcsolódott, amely alapján a szállító nem alkalmazhat kettős árat, de a lábjegyzet sze-

rint egy fix díjjal támogathatja az értékesítést.

A 30-as lábjegyzettel kapcsolatos fix díj esetében a német Gazdasági, Technológiai és Kartelljogi Minisztérium felhívta a figyelmet arra, hogy a lábjegyzetet ki kellene egészíteni azzal, hogy a díj fix, azaz előre meghatározott és nem fog kritériumoktól, mint például forgalom vagy mennyiség, mert ez visszaélésekhez vezethet, mint az online kereskedelem korlátozása vagy egy árajánlás beartatása.⁴¹

Mind a 29-es, mind a 30-as lábjegyzetet a Bizottság beemelte az Iránymutatás végleges szövegébe, de a tervezet 30-as lábjegyzeteként szereplő szabályt a Bizottság az észrevételek hatására kiegészítette azzal, hogy ez a díj változatlan akkor is, ha növekszik a hagyományos módon történő értékesítés, egyébként ez kettős árazást eredményezne.⁴²

Minőségi követelmények

A szállító a csoportmentességi rendelet keretében minőségi követelményeket támaszthat az áruinak a viszonteladását célzó internetes honlap tekintetében, hasonlóképpen ahhoz, ahogyan egy szállító általában minőségi követelményeket támaszthat egy üzlettel, reklámozással és hirdetéssel szemben, és az új iránymutatás szerint a katalógus útján történő értékesítéssel szemben is. A szabály, mely szerint a szállító a csoportmentesség körében megkövetelheti forgalmazóitól, hogy az online forgalmazás megkezdése előtt legyen hagyományos üzlethelyiségük vagy bemutatótermük, az új iránymutatásban már egy vagy több ilyen üzlet vagy bemutatóteremről szól és nem az online forgalmazás megkezdéséhez, hanem annak feltételeként, hogy a forgalmazó a szelektív hálózat tagja lehessen, és már nem mondja, hogy a katalógus útján történő értékesítésre ugyanez vonatkozna. Az új iránymutatás azt is írja, hogy későbbi változtatások e feltételek tekintetében lehetségesek, kivéve, ha e változtatás tárgya, hogy közvetlenül vagy közvetve korlátozza a forgalmazók online eladásait. A szállító előírhatja, hogy a forgalmazó csak azokkal a standardokkal és feltételekkel összhangban használja a harmadik fél platformját arra, hogy értékesítse a szerződéses árukat, melyekben a szállító és a forgalmazó megállapodtak a forgalmazó internethasználatát illetően. Például, ahol a forgalmazó weboldalának hostingját

egy harmadik fél látja el, ott a szállító megkövetelheti, hogy a vásárlók ne egy olyan honlapon keresztül látogassák a forgalmazó honlapját, mely a harmadik fél nevével vagy logóját hordozza.⁴³

A szelektív forgalmazási rendszerben működő kereskedők, a szállítók által működtetett szelektív forgalmazási rendszerek területén nem korlátozhatók abban, mely felhasználók vagy felhasználók nevében működő vásárlóügynökök felé értékesítenek. Az új iránymutatás megtoldja ezt azzal, hogy egy máshol működtetett szelektív forgalmazási hálózat védelme kivételt jelent. A Bizottság alapvető korlátozásnak tekint bármely olyan kötelezettséget, az új iránymutatásban kiegészítve azzal, hogy új és több vásárló elérése céljából, amely a felhatalmazott kereskedőket eltéríti az internet használatától, olyan feltételeket írva elő az online értékesítésre, amelyek nem egyenértékűek a hagyományos üzlet esetében előírtakkal, az új iránymutatásban ezt teljesen egyenértékűre pontosítva.⁴⁴

A tervezet 31-es lábjegyzeteként szereplő szabály szerint a szállító azért, hogy forgalmazási hálózatát megvédje, előírhatja forgalmazói számára az egyedi végző felvásárlók részére értékesítés maximális mennyiségét. Ez lehet szigorúbb vagy enyhébb is annak függvényében, hogy a nem felhatalmazott forgalmazó könnyebben vagy nehezebben tud hozzájutni az adott termékhez, mint a hagyományos értékesítési módon.⁴⁵

Mivel a gyakorlatban a szállítók olyan kritériumokat használnak, mellyel visszatartják az online értékesítést, fontos, hogy a tervezet kimondja, hogy a kiválasztási kritériumoknak diszkriminációmentesnek kell lenniük, ugyanazt a minőségi célt kell követniük, mint a hagyományos forgalmazás esetében. Vita esetén a bizonyítási terhet a szállítónak kell viselnie, meg kell világítania a célt az online kritérium mögött, az elért vagy elérendő eredményt, és ez hogyan kerül alkalmazásra egy hagyományos üzlet esetében.⁴⁶

A szelektív forgalmazás az új iránymutatásban kiegészül azzal, hogy azon a területen, ahol a szállító szelektív forgalmazási rendszert működtet, nem kapcsolható össze kizárólagos forgalmazással, amennyiben az aktív vagy passzív értékesítés kereskedők általi korlátozásához vezet, kivéve, ha korlátozások írhatók elő a kereskedő azon képességére, hogy meghatározza telephelyének helyszínét. E cikk a tervezetben még azt mondta, hogy ebben az összefüggésben az internet hasz-

nálata nem eshet ugyanolyan elbírálás alá, mint egy új üzlet eltérő helyen történő megnyitása, a végleges változatban az internet szó használata helyett a forgalmazó saját weboldalát írja.⁴⁷

A konkrét szabályozás értékelése

Ha elfogadtuk azt, hogy a vertikális megállapodások körében, ezek versenyre gyakorolt pozitív hatásai miatt, lehetséges van arra, hogy csoportmentesítési rendeletek által bizonyos megállapodások mentesüljenek, még mindig nem mindegy, hogy az ezekre vonatkozó rendeletben, illetve az iránymutatásban, az online értékesítéssel kapcsolatosan mely korlátozások kerülnek alapvető korlátozásként meghatározásra, illetve hogy az online kereskedelmet aktív vagy passzív értékesítésként tartják-e számon.

Az online kereskedelemre vonatkozó új szabályozás alapján elmondható, hogy a Bizottság továbbra is az iránymutatásban rendez bizonyos passzív értékesítésre vonatkozó alapvető korlátozásokat, ezeket nem helyezte át a rendeletbe a számos kritika ellenére sem. A Bizottság az iránymutatás végleges változatában egy új kategóriát is létrehozott a korlátozások körében, amelybe tartozó megállapodások lehet, hogy a csoportmentesítési rendeleten kívül esnek, illetve melyek teljesíthetők a 101. cikk (3) bekezdésben meghatározott mentesülési feltételeket. Ez az új kategória a hatékonyságra hivatkozás szempontjából kiemelten fontos.

Az, hogy a szelektív forgalmazás által biztosított minőségi szolgáltatás olyan jelentőséggel bír-e, hogy a vásárló kényszeríthető arra, hogy egy olyan szolgáltatásért fizessen, amelyre egyébként nem tart igényt, az új szabályozás fényében úgy válaszolható meg, hogy a forgalmazók általában szabadon használhatják az internetet, a szállító nem alkalmazhat például kettős árazást vagy automatikus átirányítást, csak a weblapra vonatkozó minőségi kritériumokat, így valószínű, hogy az internetet a forgalmazók továbbra is használni fogják, sőt, a szabályozás hatására jobban védve a szállító visszaéléseitől. Az új szabályozás mégis bizonyos lehetőségeket szabadon hagy a szállító számára, hogy az védhesse forgalmazási rendszerét, például az új hardcore korlátozás esetében fix díjjal való támogatást vagy internetes forgalmazás során maximális meny-

nyiségek meghatározását teszi lehetővé, nem is beszélve az új kategóriás korlátozásokról, ahol a szállítónak kiemelt lehetősége van a korlátozások hatékonyságára hivatkozni. Tény, hogy bizonyos szolgáltatások nem nyújthatók online, bizonyos áruk nem igénylik az online forgalmazást, és az online forgalmazás csak egy részt képvisel az egész forgalmazáson belül, és végül a szelektív forgalmazás megtiltása az online forgalmazás kapcsán közel sem biztos, hogy a fogyasztók jólétét növelné. A szabályozás modelljének lényeges megváltoztatása szükségtelen egészen addig, amíg a gazdasági bizonyíték ezt alá nem támasztja. Az, hogy ilyen bizonyíték lesz-e, a fogyasztók értékeitől és kívánalmaitól függ, mivel a versenyjog célja a fogyasztók jólétének maximalizálása.⁴⁸

JEGYZETEK

¹ A Bizottság közleménye az EU-ban a vállalkozások és a fogyasztók közötti, határokon átnyúló e-kereskedelemtől, Brüsszel, 2009. 10. 22., COM(2009)557 végleges (a továbbiakban: Közlemény az e-kereskedelemtől) 1. pont

² Közlemény az e-kereskedelemtől 12. pont.

³ Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata, HL C 115, 2008. május 9. (a továbbiakban: EUMSZ).

⁴ A Bizottság iránymutatása a kereskedelemre gyakorolt hatásokról a szerződés 81. és 82. cikk szerinti fogalmáról, HL 2004. C 101/07, 24. cikk.

⁵ Tóth Tihámér: Az Európai Unió versenyjoga, Complex Kiadó, Budapest, 2007, 95–115. o.

⁶ A Bizottság közleménye az Európai Közösséget létrehozó szerződés 81. cikke (1) bekezdése szerint a versenyt érzékelhetően nem korlátozó, csekély jelentőségű (de minimis) megállapodásokról, HL C 368/07, 2001.

⁷ Tóth im. 140–149. o., A Bizottság iránymutatása a 81. cikk (3) bekezdés alkalmazásáról, HL C 2004 101/08.

⁸ A Bizottság 330/2010/EU rendelete az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikk (3) bekezdésének vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról, Official Journal L 142, 23.4. 2010, p.1 (továbbiakban: Új rendelet).

⁹ Guidelines on vertical restraints, http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/guidelines_vertical_en.pdf

(letöltés ideje: 2010. 04. 27.) (a továbbiakban: Új iránymutatás).

¹⁰ Christian Duvernoy, Frédéric Louis, John Ratliff, Gabriele Accardo: The Internet and EU antitrust rules on distribution practices: New Commission rules on Vertical Restraints attempt to strike a balance, April 26, 2010 <http://www.wilmerhale.com/publications/whPubsDetail.aspx?publication=9487> (letöltés ideje: 2010. 04. 28.)

¹¹ European Competition Lawyers Forum – ECLF: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/europeancompetitionlawyersforum_en.pdf (letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

¹² Autorité de la concurrence – France: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/autoriteconcurrencefrance_en.pdf (letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

¹³ Autorité de la concurrence – France: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/autoriteconcurrencefrance_en.pdf (letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

¹⁴ Netherlands Competition Authority: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/netherlandscompetitionauthority_en.pdf (Letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

¹⁵ Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie und des Bundeskartellamtes:

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/bundeministeriumswirtschaftstechno_de.pdf (Letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

¹⁶ 2790/1999/EK Rendelet 4. cikk b) pont, első kivétel, továbbá Új rendelet 4. cikk b) pont, első kivétel.

¹⁷ Új Iránymutatás 51.

¹⁸ A vertikális korlátozásokról szóló Iránymutatás, HL C 291, 2000. 10. 13. 1–44., (a továbbiakban: Im.) 50.

¹⁹ Im 51.

²⁰ Rohan Massey: Vertical restraints: online sales and selective distribution, CLR, 2010, 16 (2), 37–38. o.

²¹ Thomas Buettner, Andrea Coscelli, Thibaud Verge, Ralph a. Winter: Selective distribution by luxury goods suppliers (a továbbiakban: CRA paper) 223–224. o.

²² European Competition Lawyers Forum – ECLF: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/europeancompetitionlawyersforum_en.pdf (letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

²³ Autorité de la concurrence – France: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/autoriteconcurrencefrance_en.pdf (letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

²⁴ American Chamber of Commerce to the European Union:

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/americanchambercommercetoeu_en.pdf (Letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

²⁵ Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie und des Bundeskartellamtes:

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/bundeministeriumswirtschaftstechno_de.pdf (Letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

²⁶ Új Iránymutatás 52.

²⁷ Új iránymutatás 53.

²⁸ Új iránymutatás 52.

²⁹ Új iránymutatás 52.

³⁰ European Competition Lawyers Forum – ECLF: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/europeancompetitionlawyersforum_en.pdf (Letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

³¹ European Competition Lawyers Forum – ECLF: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/europeancompetitionlawyersforum_en.pdf (Letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

³² Új iránymutatás 60–64.

³³ Draft Commission Notice - Guidelines on Vertical Restraints:

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/draft_notice_hu.pdf (a továbbiakban: az Új Iránymutatás tervezete)

(letöltés ideje: 2010. 04. 19.) 50. és 56.

³⁴ Új iránymutatás 60.

³⁵ Új iránymutatás 61.

³⁶ Új iránymutatás 62.

³⁷ Új iránymutatás 63.

³⁸ Új iránymutatás 64.

³⁹ Új iránymutatás 52.

⁴⁰ Új iránymutatás 52.

⁴¹ Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie und des Bundeskartellamtes:

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/bundeministeriumswirtschaftstechno_de.pdf (Letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

⁴² Új iránymutatás 52.

⁴³ Új iránymutatás 54.

⁴⁴ Új iránymutatás 56.

⁴⁵ Új iránymutatás 56.

⁴⁶ European Competition Lawyers Forum – ECLF: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_vertical_agreements/europeancompetitionlawyersforum_en.pdf (letöltés ideje: 2010. 03. 11.).

⁴⁷ Új iránymutatás 57.

⁴⁸ Philip Marshden, Peter Whelan: Selective distribution in the age of online retail, E.C.L.R. 2010. 31. (1), 26–37. o.

Versenyjogi fejlemények*

Az **Európai Bizottság** mintegy 622 millió eurós bírságot szabott ki 17 fürdőszobafelszerelés-gyártóra árrögzítő kartellben való részvétel miatt. A vállalkozások 12 évig működtek a kartell 6 uniós tagállamban. Az érintett termékek között voltak például: mosdókagylók, kádak, csaptelepek, szerelvények. Az egyik vállalkozás teljes bírságelengedésben részesült az engedékenységi program keretében, míg 5 másiknak csökkentették a büntetését, mivel valószínűleg nem tudták volna megfizetni a bírságot.

Összesen több mint 518 millió euró bírságot szabott ki az **Európai Bizottság** az előfeszített acéltermékek piacán működtetett csaknem két évtizedig tartó kartell miatt, amely három ország kivételével az unió összes tagállamában működött. A Bizottság 2010-ben négy kartellügyben már csaknem másfél milliárd euró bírságot szabott ki.

Egy **bizottsági jelentés** szerint az újautók árai némiképp csökkentek 2009-ben, ugyanakkor a javítási-fenntartási, valamint az alkatrészkiadások árai tovább emelkedtek (az infláció feletti mértékben).

Az **Európai Bizottság** júniusban közzétette 2009. évi jelentését a versenypolitikáról. A dokumentum az alábbi címen érhető el (magyarul): http://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2009/hu.pdf

Az **Európai Bíróság** C-203/08. és C-258/08. sz. ügyekben hozott ítélete szerint bizonyos körülmények között a tagállamok megtilthatják a szerencsejátékok interneten történő kínálását. A Bíróság szerint ez a tilalom a szerencsejátékok internetes kínálatához kapcsolódó sajtóosságok miatt a csalás és a bűncselekmények elleni küzdelem célja által igazoltnak tekinthető.

A **Törvényszék** (korábbi nevén: Elsőfokú Bíróság) a T-342/07. és T-411/07. sz.

ügyekben hozott ítéletének értelmében jogszerű volt az Aer Lingus Ryanair általi felvásárlásának megtiltása. A Törvényszék a Bizottság azon 2007-es határozatát is helybenhagyta, amely megtagadta, hogy a Ryanairt az Aer Lingus tőkéjében fennálló kisebbségi részesedésétől való megváltásra kötelezze.

Az **Európai Bizottság** úgy döntött, hogy 20 tagállamnak (köztük Magyarországnak) összesen 35 indokolással ellátott véleményt küld a földgáz és a villamos energia egységes piacának létrehozását célzó európai uniós jogszabályok különböző elemeinek teljes körű végrehajtására és alkalmazására vonatkozóan. E jogszabályok célja a földgázpiac és a villamosenergia-piac kapacitásának és átláthatóságának növelése.

13 tagállammal (köztük Magyarországgal) szemben eljárást kezdeményez a **Bizottság** az Európai Bíróságon az EU vasúti piaca verseny előtti megnyitásának alapjául szolgáló uniós jogszabály, az első vasúti csomag (a módosított 91/440/EGK és a 2001/14/EK irányelv) különböző részeinek megfelelő végrehajtásának elmulasztása miatt. A tagállamoknak 2003. március 15-ig kellett végrehajtaniuk ezeket az irányelveket. A vasúti piac liberalizálására vonatkozó intézkedések végrehajtásának elmulasztása következtében a vasúttársaságok nem tudnak más tagállamokban szolgáltatást nyújtani, így a vevők számára kevesebb versenyképes vasúti szolgáltatás áll rendelkezésre.

Az **Európai Bizottság** június 1-jén közzétett jelentése szerint az uniós távközlési piacok versenyképesebbé váltak a 7. cikk szerinti eljárásról is ismert konzultációs és felülvizsgálati eljárás keretében nyújtott útmutatásnak köszönhetően (ez az eljárás, amellyel a nemzeti távközlési szabályozó hatóságok előzetesen értesítik a Bizottságot a nemzeti távközlési piacok részleges szabályozására vonatkozó terveikről). Ez a szolgáltatások választékának bővülését és az árak csökkenését eredményezte. A jelentés szerint azonban az Európai Unió egységes távközlési piaca egyelőre mégis távol áll a megvalósulástól,

ezért a Bizottság megfelelő lépéseket kíván javasolni a távközlési szolgáltatások egységes piacának hiányából adódó költségek visszaszorítására. Probléma például, hogy a versenyt – például az optikai szál hálózatokhoz való hozzáférés szabályozását – érintő kérdésekben többféle nemzeti szabályozási közelítésmód érvényesül.

A **Bizottság** megállapította, hogy a magyar kormány által a MOL-lal kötött 2005. évi megállapodás, valamint a magyar bányászati törvény 2008. évi módosítása olyan pénzügyi előnyt jelentett a MOL számára, amely az uniós állami támogatási szabályok értelmében nem élvezhet mentességet. A Bizottság ezért határozatában a – magyar adatok szerint 30,3 milliárd forint (kb. 112 millió euró) összegű – támogatás visszakövetelésére utasította a magyar kormányt.

Az **Európai Bizottság** eljárást indított a Suez Environnement ellen azzal a gyanúval, hogy a francia vállalkozás leánycégnél, a Lyonnaise des Eaux-nél végzett bizottsági rajtaütés során az ott elhelyezett pecsétet megsértették. A rajtaütés április 13–16. között zajlott Franciaország-szerte különböző vállalkozásoknál, melyek a víz- és a szennyvízszektorban tevékenykednek. A Lyonnaise des Eaux-nál (mely a Suez kizárólagos tulajdonában áll) végzett kutatás során a bizottsági tisztviselők lezártak és lepecsételték egy helyiséget, azonban az általuk elhelyezett pecsétet nyilvánvalóan feltörték. Az uniós versenyhatóság eljárását szabályozó 1/2003-as tanácsi rendelet 23. cikke (1) bekezdésének e) pontja szerint a pecsét – szándékos vagy gondatlan – megsértése esetén a vállalkozás a megelőző üzleti év teljes forgalmának 1%-ig terjedő bírsággal sújtható.

A British Airways, az American Airlines és az Iberia közös vállalatot hozott létre, melyet azonban a **Bizottság** csak kötelezettségvállalások mellett hagyott jóvá. A Bizottság aggályait elsősorban a transzatlanti utak kapcsán kellett eloszlatni: a felek a londoni Heathrow repülőtérrel kapcsolatban le- és felszállási résidők felszabadítását ajánlották fel annak érdekében,

* Szerkesztették a Versenyjogi Kutatóközpont közreműködésével: Szilágyi Pál és Hajós Ádám.

hogy elősegítsék a London és New York, Boston, Dallas, valamint Miami közötti útvonalakra való belépést, illetve terjeszkedést.

Egyszerre két **bizottsági eljárás** is indult az IBM ellen az EUMSZ. 102. cikkének (korábban EK Sz. 82. cikk) feltételezett megsértése miatt. Mindkét erőfőlényes eljárás a cég nagyteljesítményű számítógépek piacán tanúsított magatartását érinti. Az egyik eljárás a T3 és Turbo Hercules emulátorprogram-értékesítő vállalkozások panaszára indult, és azt vizsgálja, hogy az IBM valóban

árúkapcsolást alkalmazott-e a nagyteljesítményű számítógépek és azok operációs rendszere tekintetében. (Az emulátorprogramok lehetővé teszik, hogy a felhasználók kritikus programokat nem IBM hardware-en futtassanak.) A másik ügy, amelyet a Bizottság hivatalból indított, azzal foglalkozik, hogy az IBM vajon kizáró magatartást tanúsított-e versenytársaival szemben a nagyteljesítményű számítógépek karbantartásának piacán (például a kizárólag az IBM-től beszerezhető alkatrészek hozzáféréseinek korlátozásával, késleltetésével).

A **Bíróság** ítéletével (C-441/07 P. sz. ügy) hatályon kívül helyezte a Törvényszék korábbi ítéletét (T-170/06. sz. ügy) és így megerősítette a bizottsági döntést, mely kötelezővé tette a De Beers által ajánlott kötelezettségvállalást, mely szerint felhagy minden, az Alrosától történő nyersgyémántvásárlással. Az ügy kimenetele meghatározó befolyást gyakorolhat a kötelezettségvállalások jövőbeni alkalmazására az unióban (az üggyel kapcsolatban lásd *Az arányosság elvének érvényesülése a kötelezettségvállaláskor* című korábbi cikkünket, Versenytükrök 2007. 3. szám, 27. o.).

Ismét egy első – az Európai Bizottság első „hibrid ügye”

Az Európai Bizottság 2010 júliusában döntést hozott az első „hibrid ügyében”, melyben mind vitarendezési eljárásra (settlement procedure), mind hagyományos ügymenetre sor került. A Bizottság az ügyben 175 millió eurós bírságot szabott ki a kartellben résztvevő állatitakarmány-foszfát gyártókra¹. Egy kivételével az összes érintett cég „megállapodott” a Bizottsággal a vitarendezési eljárás keretében, így az azokra kiszabott bírságot 10%-al csökkentették.

2010. májusi határozata után másodszor alkalmazta a Bizottság a vitarendezési eljárást (az eljárással és az első határozattal kapcsolatban lásd a Versenytükrök 2010. január–júniusi számának 40. oldalát). Ezúttal azonban nem „tisztá” vitarendezésről volt szó, mivel két határozat került elfogadásra egyazon ügyben: egy „egyszerűsített”, melynek címzettjei a vitarendezés keretében elismerték a jogsértést és egy „hagyományos”, azon vállalkozás tekintetében, mely nem kívánt részt venni a vitarendezési eljárásban. A vita-

rendezési határozat címzettjei egységesen 10%-os bírságelengedésben részesültek. Összesen 13 vállalkozás volt érintett az eljárásban.

A Bizottság 2003-ban szerzett tudomást a takarmányfoszfát-kartellről a Kemira által benyújtott engedékenységi kérelemből. Az állati takarmányfoszfátok olyan vegyületek, melyek állati (pl. szarvasmarha, sertés, szárnyas, halak, háziállatok) eledelek gyártásához használnak. A piacfelosztó- és árrögítőkartell az EU ill. az Európai Gazdasági Térség (EGT) nagy részét lefedte. A jogsértés több mint három évtizeden át tartott (1969–2004). A magatartás keretében a vállalkozások megállapodtak piaci részesedéseikben, a takarmányfoszfátok eladási kvótáiban és felosztották a vevőket egymás között. Emellett, amennyiben szükségesnek mutatkozott, árakat és értékesítési feltételeket egyeztettek. Mindezen magatartásuk az Európai Unió működéséről szóló szer-

ződés (EUMSZ.) 101. cikkének súlyos megsértését jelentik.

A kartell fennállásának rendkívüli hossza miatt néhány vállalkozás esetében a bírság meghaladta volna a jogszabályban rögzített maximumot (az – jelen esetben 2009-es – előző üzleti év forgalmának 10%-a), ezért ezen esetekben a bírságösszeget a határértékre csökkentték.

Két vállalkozás fizetéseképtelenségre hivatkozott a 2006-os uniós bírságközlemény 35. pontja² alapján. A Bizottság végül az egyik vállalkozás kérelmét elfogadta, és bírságát 70%-kal csökkentette.

JEGYZETEK

¹ Az állati takarmányfoszfátok olyan vegyületek, melyek állati (pl. szarvasmarha, sertés, szárnyas, halak, háziállatok) eledelek gyártásához használnak.

² „Különleges körülmények fennállása esetén a Bizottság, kérelemre, figyelembe veheti a vállalkozás adott szociális és közgazdasági környezetben fennálló fizetési képességének hiányát. Ezen a címen a Bizottság nem csökkenti a bírságot csupán a vállalkozás kedvezőtlen vagy veszteséges pénzügyi helyzetének megállapítása miatt. A bírság csak abban az esetben csökkenthető, ha objektív bizonyíték szolgál arra, hogy a bírság kiszabása – a jelen Iránymutatásban meghatározott feltételek mellett – visszavonhatatlanul veszélybe sodorná a vállalkozás gazdasági életképességét, és aktív eszközeit értéküktől megfosztaná.”

Új uniós versenyszabályok a gépjárműpiac szereplőiről*

Az Európai Bizottság 2010. május 27-én közzétette a gépjárműágazatot érintő új csoportmentességi rendeletét és a hozzá tartozó iránymutatást. Az új szabályok a verseny fokozását célozzák a gépjárműjavítás és -karbantartás piacán azáltal, hogy elősegítik a javításokhoz szükséges technikai információkhoz való hozzáférést és megkönnyítik az alternatív pótalkatrészek felhasználását. Emellett lehetővé teszik a Bizottságnak, hogy az fellépjen a gépjárműgyártók garanciával (jótállással) kapcsolatos visszaélései ellen, mivel gyakran előfordul, hogy a gyártók csak a hivatalos szervizekben való javíttatást fogadják el. A túlzott mértékben korlátozó szabályok megszüntetésével az új autók forgalmazásával kapcsolatos költségek csökkenése is várható.

Az új szabályok értelmében bevezetésre kerül a 30%-os piaci részesedési küszöb, amely felett a gépjárműgyártók és hivatalos márkaszervizek, illetve alkatrészellátók megállapodásai nem esnek a csoportmentesség alá, vagyis nem mentesülnek automatikusan a versenyszabályok hatá-

lya alól. Ez azért lényeges, mert az eladás utáni szolgáltatások piacán (javítás, karbantartás stb.) a hivatalos szervizek és az alkatrészellátók piaci részesedése jellemzően jóval 30% felett van. Az új szabályoknak köszönhetően a Bizottság eljárhat olyan esetekben, amikor a független szervizektől megtagadják a szükséges technikai információk átadását. Így a márkaszervizek és a független szervizek közötti verseny erősödni fog.

A Bizottság gépjárműágazatra vonatkozó egyik versenypolitikai célkitűzése, hogy megvédje a pótalkatrészgyártók hozzáférést a gépjármű-értékesítés utópiacához, biztosítva ezzel a versengő pótalkatrészmárkák folyamatos elérhetőségét mind a független és a szerződéses javítóműhelyek, mind pedig az alkatrész-nagykereskedők számára. Az ilyen alkatrészekhez való hozzáférés figyelemreméltó előnyökkel jár a fogyasztók számára, különös tekintettel arra, hogy gyakran nagy különbség van a gyártó által értékesített vagy viszonteladott és az alternatív alkatrészek ára között. A gépjármű gyártójának védjegyét viselő alkatrészek alternatívái az eredeti berendezésszállítók által gyártott és forgalmazott eredeti alkatrészek, míg más, az eredeti alkatrésszel azonos minőségű alkatrészeket pedig – azonos minőségű – alkatrészeket gyártók állítják elő.

Mivel az alkatrészek a javítási költségek jelentős részét képezik, az új szabályok erősítik a szervizek hozzáférési lehetőségét az alternatív pótalkatrészekhez. Az autógyártók a jövőben nem tehetik az autókhoz kapcsolódó garanciát függővé attól, hogy a garanciaidő alatt végzett, nem garanciális körbe tartozó, például olajcserét és egyéb karbantartási és javítási munkákat hivatalos márkaszervizek végezték-e. Ez nem érinti a gépjárműgyártók azon jogát, hogy a garanciális körben elvégzendő – és így a gyártó által térített – javítások elvégzésére hivatalos márkaszervizek igénybevételét követeljék meg. Mindezen szabályok jelentősége abban rejlik a fogyasztók számára, hogy a gépjárműtar-

tás (vásárlás, használat és fenntartás) költségeinek a becslések szerint mintegy 40%-át a karbantartási és javítási munkák teszik ki.

Az új autókkal kapcsolatban lefolytatott bizottsági elemzés szerint az autóértékesítés piacán éles a verseny, ugyanakkor a fennálló szabályok túlzottan bonyolultak és korlátozóak. Ennek következményeképpen növekednek a forgalmazási költségek, amelyek átlagosan akár az új autók árának 30%-áig terjedhetnek. Éppen ezért a Bizottság egyszerűsíti a szabályokat, és – az átmenethez szükséges 3 éves időszak biztosításával – a gépjárműkereskedelemre is a többi iparágra érvényes általános szabályok lesznek érvényesek. A jelenlegi kereskedési modell a jövőben is mentesülni fog a legtöbb esetben, egyes nem hatékony vagy kontraproduktív sektorspecifikus rendelkezések nem lesznek alkalmazandók a jövőben. Az új rendszer több rugalmasságot biztosít a több márkát forgalmazó és a kizárólag egy márkát forgalmazó kereskedőkből álló egyes értékesítési hálózat szervezését illetően. Az új rendelet ezért az új gépjárművek forgalmazását illetően egy átmeneti időszakban – 2013. május 31-ig – hatályban tartja a vonatkozó korábbi (1400/2002/EK) csoportmentességi rendeletet, 2013. június 1-jétől viszont – a közelmúltban szintén felülvizsgált – vertikális megállapodásokra vonatkozó általános csoportmentességi rendelet (330/2010/EU) lesz alkalmazandó az új gépjárművek forgalmazására is, a többi iparághoz hasonlóan. Az új rendelkezések tehát különbséget tesznek egyrészt az új gépjárművek vásárlására, értékesítésére és viszonteladására, másrészt a gépjármű-utópiacra (gépjármű-pótalkatrészek vásárlása, -értékesítése és -viszonteladása, illetve gépjárművekkel kapcsolatos javítási és karbantartási szolgáltatások) vonatkozó vertikális megállapodások között. Az utóbbiak vonatkozásában az új szabályozás 2010. június 1-jén lép hatályba. Az új csoportmentességi rendelet 2023. május 31-ig hatályos.

* A Bizottság 461/2010/EU rendelete (2010. május 27.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a gépjárműágazat-beli vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról (HLL129., 2010. 5. 28., 52. o.)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:129:0052:0057:HU:PDF>

Iránymutató uniós bírósági ítélet a „védett iratok”-ra

2010. szeptember 14-én az Európai Bíróság (Bíróság) ítéletet hozott az Akzo Nobel és Akcros kontra Európai Bizottság ügyben. Az ítélet szerint a versenyjog területét illetően az iratok védettsége nem terjed ki az egyes vállalkozásoknál alkalmazott jogászokkal, jogtanácsosokkal folytatott belső kommunikációra.

Az iratok védettsége, az úgynevezett legal professional privilege (LPP) a magyar szaknyelvben is bevett kifejezés, röviden az ügyfél és az ügyvédje közötti, az ügyfél védekezéséhez való jogának gyakorlása kapcsán létrejövő kommunikáció és az ehhez kapcsolódó iratok védelmét, lefoglalás alóli mentességét jelenti.

Az ügy előzménye, hogy 2003 februárjában az Európai Bizottság (Bizottság), az Egyesült Királyság versenyhatóságának (*Office of Fair Trading* – OFT) segítségével előzetes értesítés nélküli helyszíni vizsgálatokat (úgynevezett hajnali rajtaütéseket) végzett az Akzónál és annak leányvállalatánál, az Akcrosnál az Egyesült Királyságban, feltételezett versenykorlátozó magatartások bizonyítékai után kutatva. A rajtaütés folyamán a lefoglalt bizonyítékok vizsgálatának egy része kapcsán vita alakult ki, különösen két e-mail másolatát illetően, mely levelezések az Akzo Nobel versenyjogi koordinátora és az ügyvezető igazgató, valamint a Holland Ügyvédi Kamara egyik ügyvédje és az Akzo Nobel jogi részlegének egyik – a cég által foglalkoztatott – tagja (úgynevezett in-house lawyer) között folyt. Ezen dokumentumok vizsgálata után a Bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy azok nem esnek az LPP alá. A Bizottság 2003. május 8-ai határozatában elutasította a két érintett vállalkozás azon kérését, melynek értelmében a szóban forgó dokumentumokat az LPP általi védelemben kellene részesíteni.

kat az LPP általi védelemben kellene részesíteni.

Az Akzo Nobel és az Akcros megtámadta a Bizottság mindkét említett határozatát a törvényszék (korábban elsőfokú bíróság) előtt, amely azonban 2007. szeptember 17-ei ítéletében elutasította a kereseteket³. Az ítéletet azonban a két vállalkozás megfellebbezte a Bíróság előtt. Az Akzo Nobel és az Akcros fellebbezésük alátámasztására lényegében azt hozták fel, hogy a törvényszék ítéletében tévedett, amikor visszautasította, hogy a cégek jogtanácsosokkal folytatott elektronikus levelezését az LPP általi védelemben részesítse.

A Bíróság korábban, az AM & S Europe kontra Európai Közösségek Bizottsága ügyben⁴ már kifejtette az LPP terjedelmére vonatkozó nézetét. Eszerint két feltételnek kell eleget tenni ebben a tekintetben. Egyrészt az ügyvéddel folytatott információcserének az ügyfél védekezési jogához kell kapcsolódnia, másrészt az információcserének független ügyvédtől kell erednie, vagyis olyan jogásztól, aki nem áll alkalmazotti viszonyban az ügyféllel.

A második feltétel tekintetében a Bíróság az ítéletében kifejtette, hogy az a követelmény, miszerint az ügyvédnek függetlennek kell lennie, az ügyvéd igazságszolgáltatásban betöltött együttműködő szerepére vonatkozó koncepción alapul, amely szerint az ügyvédnek az ügyfél számára – teljes függetlenségben és a megbízó érdekeinek lehető legteljesebb szem előtt tartásával – olyan jogi segítséget kell nyújtania, amelyre annak szüksége van. Ebből következik, hogy a függetlenség követelménye az ügyvéd és ügyfele közötti mindennemű munkajogi jogviszony hiányát jelenti, ezért az LPP nem terjed ki a vállalat és a jogtanácsosok közötti információcserére.

A Bíróság szerint egy jogtanácsos a kamarában vagy jogászi társaságban fennálló tagsága ellenére, valamint szakmai etikai kötelezettségeknél való alávétettsége dacára nem élvez olyan fokú függetlenséget a munkáltatójától, mint amelyet

egy külső jogi irodában dolgozó ügyvéd az ügyfelével szemben. A jelen ügyben érvényesülő szakmai etikai kötelezettségek ellenére egy jogtanácsos nem kezelhető egy külső ügyvéddel megegyezően (akármilyen garanciákat élvez is hivatása gyakorlása során), mivel a munkavállalónak megfelelő státusban van, amely természetéből fakadóan nem teszi lehetővé számára, hogy eltekintsen a munkáltatója által követett üzleti stratégiától, így befolyásolva azon képességét, hogy szakmai függetlenségét gyakorolja. Továbbá egy jogtanácsos más feladatok elvégzésére is kötelezve lehet, nevesül, mint jelen esetben, a versenyjogi koordinátor feladatkörre volt, amely hatást gyakorolhat a vállalkozás üzletpolitikájára. Ezek a funkciók éppen hogy megerősítik a jogász és a munkáltatója közötti szoros kapcsolatot.

Ilyen körülmények között a Bíróság úgy találta, hogy a jogtanácsos munkáltatójával szemben fennálló gazdasági függése és szoros kapcsolata eredményeképpen nem élvez olyan szakmai függetlenséget, mint amelyet egy külső ügyvéd. Ebből következően a törvényszék nem vétett jogi hibát az LPP – AM&S Europe kontra Bizottság ítéletben lefektetett – második feltételnek megítélésében.

Továbbá a Bíróság szerint ez az értelmezés nem sérti az egyenlő bánásmód elvét, amennyiben a jogtanácsos alapvetően eltérő helyzetben van a külső ügyvédekhez képest.

Ezenfelül, a Bíróság reagálva az Akzo Nobel és az Akcros által a nemzeti jogok időközbeni fejlődésével kapcsolatban felhozott érvre, úgy ítéli meg, hogy nincs túlsúlyban a tagállamok jogában az a megközelítés, amely az LPP alapján védelemben részesíti a vállalat vagy vállalkozáscsoport és a jogtanácsos közötti levelezést. Ennek megfelelően a Bíróság szerint a tagállamok jelenlegi jogi felfogása nem indokolja az esetjoggal való szembefordulást, vagyis hogy a jogtanácsosok a jövőben részesüljenek az LPP kedvezményében. Ehhez hasonlóan, az Európai Unió jogrendszerének fejlődése és a ver-

senyjogi eljárási szabályok⁵ módosítása sem indokolja az AM&S Europe kontra Bizottság ítéletben lefektetett esetjog megváltoztatását.

Az Akzo Nobel és az Ackros azzal is érvelt, hogy a törvényszék értelmezése csökkenti a vállalkozások védekezési jogának szintjét. Azonban a Bíróság kifejtette, hogy bármely egyének, aki ügyvédet vesz igénybe, el kell fogadnia az ügyvédi szakma gyakorlására vonatkozó korlátozásokat és feltételeket. Az LPP-re vonatkozó szabályok részét képezik ezen korlátozásoknak és feltételeknek.

Végül az Akzo Nobel és Ackros arra hivatkozott, hogy a jogbiztonság elvének sérelmét jelenti, hogy az uniós és a tagállami szabályozás nem teljesen fedi egymást. A Bíróság megítélése szerint a jogbiztonság elve az LPP-vel kapcsolatban nem igényli azonos követelmények alkalmazását. Ugyanis azoknak a vállalkozásoknak, amelyek helyiségeiben versenyjogi vizsgálat keretében rajtaütést tartanak, módjukban áll megállapítani jogait és kötelezettségeiket az illetékes hatóságokkal szemben, és e vállalkozások képesek meghatározni az alkalmazandó

jogot például az ilyen vizsgálat során lefoglalható okiratok kezelése, és azon kérdés tekintetében is, hogy jogosan hivatkozhatnak-e a jogtanácsossal folytatott konzultáció bizalmas jellegének védelmére, vagy sem. A vállalkozások tehát megfelelően tájékozódhatnak a hatóságok jogköréről és a dokumentumok lefoglalására vonatkozó konkrét hatásköréről. Következésképpen az a tény, miszerint egy bizottsági vizsgálatban az LPP a külső ügyvédekkel való információcserére korlátozott, nem ássa alá a jogbiztonság elvét.

Röviden a szerb versenyhatóságról

Szerbia 2009. december 22-én hivatalosan is benyújtotta csatlakozási kérelmét az Európai Unióhoz, így potenciális tagjelölt orszaggá lépett elő. E státusából adódóan is létfontosságú az ország számára az Európai Unió joggyakorlat átvétele, ami természetesen a versenyjog területén is jelentős erőfeszítéseket igényel a volt jugoszláv tagköztársaságtól.

A szerb versenyvédelem hosszú fejlődési folyamatra tekint vissza, hiszen Szerbia gazdasági rendszerét a XX. század második felében – Magyarország gazdasági rendszeréhez hasonlóan – főképp tervgazdaság jellemezte, így a hatékony versenyvédelem első csirái csak a fokozatos politikai függetlenedés eredményeképpen, az 1990-es évek során jelentek meg déli szomszédunknál. Bár a hatóság munkájának igazán a 2005-ös versenytörvényük¹ adott lendületet, nem ez volt az első szabályozási kísérlet a versenyjog területéről. A korábbi szerb versenytörvény (*Antimonopoly Law*) 1996 és 2005 között volt hatályban. A versenyszabályozás kezdeti nehézségeire utal, hogy ezt a korai versenytörvényt egészen 1999-ig, a Monopóliumellenes Bizottság (*Antimo-*

nopoly Commission) létrehozásáig nem alkalmazták. A Monopóliumellenes Bizottság a korábbi Jugoszláv Szövetségi Köztársaság Belkereskedelmi Minisztériumában működő kollektív közigazgatási szerv volt, mely elnökből és hat tagból állt, akiket a Kormány nevezett ki. Bár a Monopóliumellenes Bizottság tevékenysége 2003-ban megszűnt, a korábban a Bizottság égisze alatt működő, úgynevezett Szakmai Szolgálat a Kereskedelmi, Turisztikai és Szolgáltatási Minisztérium felügyelete alatt folytatta tevékenységét immár Monopóliumellenes Részlegként (*Antimonopoly Department*). E részleg munkáját a már említett 2005-ös szerb versenytörvény szabályozta, amely 2006. szeptember 23-án lépett hatályba, egyértelműen teret nyitva a szerb versenypolitika és versenyjog dinamikus fejlődésének. A jelenlegi versenyhatóságot (Versenyvédelmi Bizottság – *Commission for Protection of Competition*)² a Versenyvédelmi Bizottság Tanácsa Elnökének és Elnökhelyettesének a megválasztásával alapították 2006 áprilisában. A hatóság tevékenységét egészen 2009. július 14-ig a korszakalkotó jelentőségű 2005-ös versenytörvény alapján végezte, mikor azonban – jelentős újításokat bevezetve – megszületett a hatályos versenytörvény (*Law on Protection of Competition*)³. A 2009. november 1-jén hatályba lépő új versenytörvény elsősorban az európai uniós szabályokkal való harmonizációs tö-

rekvések eredményeképpen született meg. E törekvéseknek megfelelően bevezetésre került a szerb versenyszabályozásba a *de minimis* szabály, illetve az erőfölény, közös erőfölény fogalma is, valamint az egyéni mentesülés lehetősége a versenykorlátozó megállapodások esetében (8 éves időtartamig).

A belgrádi székhelyű szerb versenyhatóság autonóm, jogi személyiséggel rendelkező hatóság, mely tevékenységét a versenytörvénynek és más jogszabályoknak alárendelten végzi. Így a szerb versenyjogi szabályozás szempontjából meghatározó jelentőséggel bírnak a hatályos versenytörvény mellett: a Szerb Köztársaság Alkotmánya⁴, Ideiglenes Kereskedelmi Megállapodás az Európai Unióval⁵, illetve a Szerb Büntető Törvénykönyv.⁶ Mivel olyan autonóm, jogi személyiséggel rendelkező szervről van szó, aminek főbb tisztségviselőit a szerb parlament nevezi ki, a hatóság tevékenységéről a parlamentnek köteles évente beszámolni. A legutóbbi – 2009-re vonatkozó – éves beszámolót a hatóság 2010. március 8-án tette közzé. S bár beszámolási kötelezettséggel a parlament felé tartozik, költségvetési tervét mégis a Szerb Köztársaság Kormánya hagyja jóvá.⁷

A hatályos versenytörvény 22. §-a határozza meg a Bizottság főbb testületeit, a Bizottság Tanácsát és az elnököt. A Tanács négy tagból és a Bizottság elnökéből áll, akiket a szerb parlament választ meg kü-

lőnböző jelölőszervezetek ajánlása alapján⁸. A tagok mandátumukat öt évre kapják meg, tagságuk egy ízben megújítható. Mivel a hatóság döntéshozó szerve a Tanács, a leendő tagokkal szemben magas szakmai követelményeket állít a szerb versenytörvény: olyan elismert, legalább 10 éves szakmai tapasztalattal rendelkező jogászok, közgazdászok közül kerülhetnek kinevezésre a Tanács tagjai, akik mind a versenyjog, mind pedig a közösségi vívmányok tekintetében kellő tapasztalattal rendelkeznek. Az így megalakuló Tanács vezetője a Bizottság elnöke, aki szervező-irányító tevékenysége (az ügyek szignálása a Tanács tagjaira, eljáró tanács tag kijelölése) mellett képviseli a hatóságot, illetve eljár a hatóság nevében a különböző szervek előtt. Az elnök írja alá a Tanács döntéseit, ellenőrzi azok végrehajtását, valamint fontos jogszabályait, hogy dönthet elsőfázisú fúziók engedélyezéséről, illetve különböző eljárási kérdésekről a vizsgálati szakban. A jelenleg megválasztott elnökasszony prof. Dijana Markovic-Bajalovic, PhD. A komoly szakmai elismerésnek örvendő jogászt 2006-ban nevezték ki erre a tisztségre az általános szabályoknak megfelelően ötéves időtartamra.

A szakmai tevékenység mozgatórugója a hatóságon belül a Tanácsnak alárendelt Szakmai Szolgálat, melynek vezetőjét a Szolgálat tagjai közül többségi szavazással a Tanács nevezi ki. A Szolgálat vezetőjével szemben támasztott követelmények hasonlóak a Tanács tagjaival szemben támasztottakhoz: olyan jogi vagy közgazdasági diplomával rendelkező személy nevezhető ki erre a tisztségre, aki legalább 10 éves szakmai tapasztalattal rendelkezik a versenyvédelem területén. A Szakmai Szolgálat nem szektorális alapon, hanem ügytípusonként szerveződik, ennek megfelelően versenykorlátozó magatartásokkal, erőfölényes pozícióval való visszaélésekkel, összefonódásokkal, nemzetközi együttműködéssel, költségvetéssel és jogi kérdésekkel foglalkozó részlegek egyaránt működnek a Szolgálaton belül. E meghatározó területeken kívül a hatóság ágazati vizsgálatokat is végezhet, példaként említhető az úgynevezett LPG (Liquefied Petroleum Gas, cseppfolyós gáz) piacon a közelmúltban végzett vizsgálat.

A hatóság előtti eljárás mind kérelemre, mind pedig hivatalból indulhat. Érdekes adalék továbbá a hatósági eljárással kapcsolatban, hogy a KZK nem jogosult közvetlenül közigazgatási bíróság kiszabására, így bírósághoz kell fordulnia a jogsértőnek talált vállalkozások megbírságo-

lása érdekében. 2009-ben több bíróság előtti eljárás is indult, ilyen volt például a Szerb Állatorvosi Kamara, a Szerb Biztosítók Szövetsége, illetve a Szerb Karate Szövetség elleni eljárás.

A hatóság a 2009-re vonatkozó éves jelentése alapján az alábbi eljárásokat folytatta le: versenykorlátozó megállapodások közül 15-öt vizsgált, melyből 7-et megtiltott, 5-öt mentesített, 3 esetben pedig nem találta aggályosnak a megállapodást. Az erőfölényes ügyek közül 19 került lezárásra, fúziós kérelmekből pedig 149 érkezett a KZK-hoz. A versenypártolás területén 59 vélemény került kibocsátásra a versenyjog alkalmazásával kapcsolatban,

továbbá véleményezett a hatóság 5 jogszabályt és 9 törvénytervezetet is.

JEGYZETEK

¹ Official Gazette RS' no. 79/05.

² KZK – Komisija za zastitu konkurencije.

³ Official Gazette RS' no. 51/09.

⁴ A Szerb Köztársaság Alkotmányának 84. cikkének (2) bekezdése.

⁵ Az EK és a Szerb Köztársaság Közötti Ideiglenes Kereskedelmi Megállapodás 38. cikke.

⁶ A szerb büntetőtörvénykönyv 232. cikke (Erőfölénnyel való visszaélés).

⁷ Az adott évben a következő évre vonatkozó költségvetési tervet a hatóságnak legkésőbb november 1-jéig kell a Kormány elé terjesztenie.

⁸ A szerb parlament Kereskedelmi és Szolgáltatási Bizottsága vezető szerepet játszik a jelölési procedúrában.

Versenykorlátozó megállapodást tiltott meg a KZK

A Szerb Karate Szövetséggel (KFS) kapcsolatos eljárást az Ipon d.o.o. (Ipon) vállalkozás kezdeményezte a hatóságnak benyújtott panaszával. Az Ipon sérelmesnek találta, hogy a KFS és a BMA Trading d.o.o. (BMA) közötti megállapodás olyan kikötést tartalmazott, miszerint a KFS, illetve annak regionális szervei által szervezett versenyek résztvevőinek védőfelszerelése kizárólag Adidas márkájú lehet. Azokra a versenyzőkre, akik nem tettek eleget ennek a követelménynek, a versenyekről való kizárás várt. Az Ipon véleménye szerint ezzel a kikötéssel nemcsak BMA versenytársait lehetetlenítették el – hiszen az Adidas termékek szállítója a BMA vállalkozás – de megkárosították a fogyasztókat is azzal, hogy megfosztották őket a márkák közötti választás lehetőségétől. A BMA védekezésében azzal érvelt, hogy egyrészt kényszerítésről nem beszélhetünk, hiszen nem volt olyan konkrét eset, melynek kapcsán egy versenyzőt az előírtól eltérő védőfelszerelés viselése miatt zártak volna ki a versenyből. Másrészt, a KFS egyértelműen azzal a céllal kötött megállapodást, hogy a verseny fair szellemét fenntartsa: ne engedjen versenyzőket eltérő súlyú, méretű és minőségű védőfelszereléssel versenyezni, hanem kizárólag a BMA által garantált, minőségileg magas színvonalú Adidas termékekkel. Mindezt azzal egészítették ki, hogy a BMA által szállított Adidas termékek árai a régióban Adidas termékeket szállító vállalkozások által alkalmazott áraknál – így az átlagárnál – alacsonyabbak voltak. Az eljárás sarkalatos pontja volt továbbá, hogy a megállapodásban részt vevő felek arra hivatkoztak, hogy a kikötés azért sem volt jogsértő, mert megfelelt a Nemzetközi Karate Szövetség (WKF) iránymutatásainak, miszerint a nemzeti karate szövetségek a „WKF által megerősített” márkákkal kell hogy ellássák a versenyzőiket.

A hatóság vizsgálódásainak kezdetén megállapította, hogy a „WKF által megerősített” termékek nem helyettesíthetőek a „WKF által meg nem erősített” termékekkel, így a releváns piacot az előbbi termékek alkotják. Erre a piacra egyértelműen versenykorlátozó hatást gyakorolt a felek megállapodása, hiszen a fogyasztók választási lehetőségét egyetlen a WKF által is megerősített márkára szűkítette le. A hatóság az ügy során a nemzetközi gyakorlatot is mérlegelve megállapította, hogy több más nemzeti karate szövetség használ WKF által megerősített termékeket (például a francia, szlovén, illetve montenegrói karate szövetségek is), de ez egyik országban sem jelenti a piacnak egyetlen márkára való szűkítését. Az előzőek alapján a hatóság megállapította, hogy a megállapodás versenykorlátozó volt. A megállapodás versenykorlátozó kikötését semmisnek nyilvánította, és arra kötelezte a KFS-t, hogy a döntés kézhezvételétől számított 30 napon belül tegye közzé a honlapján és legalább egy országos terjesztésű újságban, hogy a versenyzők szabadon választhatnak bármilyen, a „WKF által megerősített” márkát, nem kötelesek az Adidas termékekhez ragaszkodni.

Forrás: Alexandr Svetlicinii (e-Competitions, N° 26446)

An Englishman in Budapest

Megjelent Richard Whish Versenyjog című kommentárjának magyar nyelvű fordítása

2010 júliusában jelent meg a HVG-Orac Könyvkiadó gondozásában – a GVH Versenykultúra Központjának támogatásával – Richard Whish Professor Versenyjog c. könyve hatodik kiadásának magyar fordítása. A Versenykultúra Központ ezzel folytatta a Massimo Motta Professor Versenypolitika című műve által megnyitott sort. Ezúttal azonban, a méltányos és a jó művészei számára örvendetes módon, egy jogi (bár távolról sem jogászokdó) műre esett a választás. Ez az első angol nyelvű versenyjogi nagykommentár, amely betörhetett a magyar nyelvi térbe és hozzájárulhat a versenykultúra és versenytudatosság előmozdításához. Bizton állítható: a magyar nyelvű versenyjogi kiadványok igencsak szűk és belépési korlátok miatt nehezen megtámadható piacán ez az első olyan mű, amely a vállalkozásokra vonatkozó versenyszabályok vonatkozásában, a teljesség felé törekedve, egy lexikon átfogó erejével összesíti az európai (és az egyesült királysági) versenyjogi gyakorlatot.

A könyv mintegy 1,5 éves fordítói, lektori és szerkesztői munka eredménye. A

minőség egyik garanciája pedig, hogy bár három fordító munkáját dicséri, még ennél is több lektora volt.

Whish Professor kommentárja az európai angol nyelvű szakirodalom alapműve. A könyv egyik érdeme, hogy külön ismerteti a jogszabályi – vagy ha úgy tetszik, dogmatikai – kereteket, és külön az egyes magatartások, illetve megállapodások vonatkozásában érvényesülő gyakorlatot. Örök dilemmája a kézikönyvet író versenyjogásznak, hogy miként mutassa be a versenyszabályok szerkezetét, anélkül, hogy elveszne az egyes magatartások és megállapodások jogi megítélésének erejében. A szerző kiválóan oldja fel az általános és különös rész antagonisztikus ellentétét: első lépésben ismerteti a versenyjogi alapfogalmakat, majd ezt köve-

tően elemzi az egyes tipikus tartalmi kérdéseket.

A 2. fejezet áttekinti az Európai Közösség és az Egyesült Királyság versenyjogát, a 3. fejezet foglalkozik az EK Szerződés 81. cikk (1) bekezdésében [(jelenlegi EUMSZ. 101. cikk (1) bekezdése)] található általános kartelltilalommal, a 4. fejezet pedig a 81. cikk (3) bekezdésében [(jelenlegi EUMSZ. 101. cikk (3) bekezdése)] szabályozott egyedi mentességgel. Az 5. fejezet tartalmazza az erőfölénnyel való visszaélést szabályozó 82. cikk (jelenlegi 102. cikk) általános elemzését. Külön érdeme a könyvnek, hogy önálló fejezetben (8. fejezet) foglalkozik a versenyjog magánjogi érvényesítésének kérdésével.

Az egyes megállapodás-, illetve magatartástípusok önálló fejezetben kerülnek elemzésre. A 13. fejezet foglalkozik a durva – a fordítás által intézményesített szóhasználatban: kökemény – kartellekkel, a 14. fejezet tárgyát a hallgatólagos összjátékos és a közös erőfölény sejtelmes és tűnőkény fogalmak képezik. A 15. fejezet a versenytársak közötti együttműködési megállapodásokkal, a 16. fejezet pedig a vertikális megállapodásokkal foglalkozik. A 17. és a 18. fejezet az erőfölénnyel való visszaélés körében külön-külön ismerteti a nem árra és az árra irányuló magatartásokat. A könyv külön fejezetet (19. fejezet) szentel a szellemi tulajdonjogok (hagyományos magyar szóhasználat: szellemi alkotások joga) és a versenyszabályok kollíziójának. A 20-21. fejezetek foglalkoznak az európai fúzióellenőrzéssel. A könyv utolsó, 23. fejezete egyes ágazatokra lebontva ismerteti a versenyszabályok alkalmazását.

Nem maradtak ki az Egyesült Királyság jogával foglalkozó részek sem. A 2. fejezet az Európai Közösség és az Egyesült Királyság versenyjogának együttes áttekintését adja, majd a szerző külön fejezetek-

ben foglalkozik az 1998-as Competition Act-tel és a 2002-es Enterprise Act-tel (9–11. fejezetek). Az egyes tematikus fejezeteket többnyire az Egyesült Királyság versenyjogára, illetve joggyakorlatára vonatkozó kitekintések zárják, azonban például a 22. fejezet kifejezetten az Egyesült Királyság fúzióellenőrzési szabályait ismerteti.

Mivel a kézikönyv átfogja a vállalkozásokra vonatkozó szabályok egészét, a magyar nyelvű szakmai szókészlet kialakítása és rögzítése komoly szellemi feladatot jelentett. A munka során a fordítók – vagy ha ők nem, akkor a lektorok mindenképpen – konzekvensen követték a Gazdasági Versenyhivatal gyakorlatában kialakult terminológiát, ilyen módon biztosítva a szöveg egységességét. A fogalmi egységesség tette lehetővé, hogy az eredeti angol mű rendkívül pontos és kiterjedt tárgymutatója áttemelhető legyen a magyar változatba, és biztos iránytűt adjon a célirányzottan kereső olvasó számára.

Whish professzor kézikönyve egyike a legkedveltebb versenyjogi nagykommentároknak. A szerző a versenyjogi szabályok és elvek igazi elemző bemutatását adja, valódi irodalmi stílusban, amelynek magyar nyelvre történő átültetése gyakran többet kívánt meg az egyszerű magyarra fordításnál: magyarításra kellett vállalkoznia annak, aki nemcsak a versenyjogászok szűk köre számára használható szöveggel szeretett volna hozzájárulni a honi versenyjogtudomány fejlődéséhez. A fordítók és a lektorok nem elégedtek meg azzal, hogy a szerző által megalkotott értéket a nyelvtan rideg szabályaival beemeljék a magyar nyelvi térbe: prioritás volt az eredeti nyelvezet olvasmányos, gördülékeny stílusának megőrzése és megmentése a magyar olvasó számára.

A magyar nyelvezet megőrzése, és több tekintetben kialakítása, nem tekinthető könnyű feladatnak. Ezzel természetesen nem vagyunk egyedül: általános jelenség, hogy a versenyjogi közéletben angol nyelvű túlsúly érvényesül. Még az önálló és kifejezetten iskolateremtő német versenyjogban, illetve szakirodalomban is szép számmal találunk példát angol eredetiben használt terminusokra. Az idegen szókészlet használata semmiképpen sem tekinthető üdvözlendőnek, és a versenyjoggal napi szinten nem foglalkozó jogász és közgazdász kollégák számára könnyen a szektásodás benyomását keltheti. Minden bizonnyal nem is kell

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja és a HVG ORAC Lap-és Könyvkiadó 2010. szeptember 20-i könyvbemutatóján a szerző jelenlétében mutatta be az egyik legkedveltebb versenyjogi nagykommentár magyar nyelvű fordítását.

megelégednünk a „Minden nemzet a maga nyelvén lett tudós, idegenen sohasem” (Bessenyei György) közhellyel, és talán lehetne szangvinikusabban is reagálni a szinergiákból, szektor inkvájerekből, rivjúból, stét éjdeből és kommitmentekből felépülő Hunglish-re: „a magyarok egymás közt beszéljenek magyarul!” Bár nem egy esetben igényel kreativitást a magyar kifejezés megtalálása, Whish professzor Versenyjog című kommentárjának fordítása során ez kiemelt szempont volt.

Egy könyv megírásának befejezésekor a szerző, akár ha származékos művet is hozott létre, bár a Gutenberg-galaxis értéklésére nem vállalkozhat, óhatatlanul felteszi magának a kérdést: meg kell-e elégednie a szerzői honoráriummal, vagy bízhat-e abban, hogy valódi értéket teremtett; más szóval: ezen könyv által ment-e a világ előbbre? Nos, a kérdés megválaszolását a nyájas olvasóra bízom, magam részéről bízom benne, hogy igen.

NAGY CSONGOR ISTVÁN

„Növekvő állami szabályozás, növekvő politikai szabadsággal karöltve: ez a fejlődés iránya”

Somló Bódog több mint száz évvel ezelőtt született, „Állami beavatkozás és individualizmus” című műve – az állami szabályozás kérdésköre kapcsán ma is elgondolkodtató megállapításokat tartalmaz. (Grill Károly Könyv-kiadóvállalata, Budapest, 1907., 2. kiadás).

Somló arra a következtetésre jut, hogy az állami szabályozás, mint egyfajta mesterséges beavatkozás, a természetes fejlődés eredménye, annak szükséges velejárója, azaz ebben az értelemben maga is természetes, s miközben az állam beavatkozása egyre nagyobb körre terjed ki, az egyének egyre nagyobb szabadsággal bírnak a mindenkori állami beavatkozás megváltoztatására.

A szerző kiemeli, „minden idők tudományos és gyakorlati politikájának legtöbbet hánytorgatott, százféléképpen megoldott és mindegyre megoldásra váró nagy kérdése napjainkban ismét az érdeklődés középpontjába került. A legaktuálisabb politikai és közgazdasági kérdések jó része az állami beavatkozás problémája köré kristályosodott. E kérdésnek minduntalan újabb meg újabb előtérbe lépése igen természetes is, ha meggondoljuk, hogy akárminek akárminő szabályozása kerüljön is szóba, mindig az az előbbrevaló, a prejudikáló kérdés, hogy egyáltalában avatkozzunk-e be szabályllyal, vagy sem. Laissez-faire vagy protekcionizmus? – ez a politikai és államfilozófiai kérdések kérdése.”

A kötetben több vonatkozásban is tárgyalt történelmi materializmus kapcsán a szerző hangsúlyozza, „a gazdaságnak ... egyáltalán nincsen meg az az elsődleges és központi helyzete a társadalomban, a melylyel szemben minden más tünemény csak másodlagos és mellékes volna és így a jog és a gazdaság közti viszony a történelmi materializmus szerint egészen ferdén van megvonva. A jog függ ugyan a gazdaságtól is, de függ sok más egyébtől is, viszont a gazdaság éppen úgy függ a jogtól is.... A történelmi materializmus éppen olyan egyoldalú társadalomból-

cselet, mint a többi elődje, a mely csödöt mondott. A gazdaságból akarja megmagyarázni a társadalom többi intézményét, nem pedig az emberből a gazdaságot és a többit egyaránt.” Mindazonáltal Somló azt is elismeri, „egyedül a történelmi materializmus iskolája az, a mely tisztán fel fogta, hogy a jog és az állam nem áll felette a társadalom érdekharcainak, hanem hogy az maga is csak ezeknek a harcoknak eszköze, és eredménye.”

„Az állambölcseletnek éppen úgy, miként az állam laikus felfogásának közös hibájuk, hogy az államban a küzdő érdekek felett álló intézményt látnak, a melynek feladata az ellenkező érdekek között igazságot tenni.” A szerző álláspontja szerint „teljesen hibás úgy felfogni az államot, mint valami békés kompromisszumot és azt hinni, hogy tényleg a lehető legnagyobb szám lehető legnagyobb boldogságáról van szó, azt hinni, hogy csak eléggé kiterjedt és elég rendszeres ismeretünk kellene hozzá, hogy ezt a közös feladatot a tudomány segítségével helyesen megoldjuk. Még ha ismereteink meg is volnának, akkor sem volna a jogalkotás tisztán tudományos feladat, mert az egyszersmind ellenkező szükségletek kiküzdése, nem pedig csak közös érdekek békés kielégítése.”

A tanulmányban több oldalról is bírált „individualisztikus iskola” Somló Bódog szerint „azon a tévedésén alapszik, hogy csak az állami szabályozásban lát kényszert és hogy minden más összeműködést és szervezetet épp úgy, mint összes többi cselekvésünket kényszermentesnek, szabadnak tekinti. Ez a tévedése tükröződik vissza már abban a kifejezésben is, a melylyel az állami szabályozást állami beavatkozásnak nevezte el, olyképpen akarván ez által a dolgot feltüntetni, mintha az állami szabályozás természetellenes, idegenszerű, külső elemképpen zavarólag nyulna bele valami kényszermentes, természetes fejlődési folyamatba. Holott az állami szabályozás csak egyik megjelenési formája annak az általános kényszernek, a mely már az emberek pusztá egymás mellett való éléséből is szükségképpen folyik és a mely lényegileg semmiben sem különbözik az állami kényszertől.”

A szerző arra következtetésre jut, hogy „ha bizonyos meghatározott tulajdonsá-

gokat akarunk kiválasztani a környezet által, ha bizonyos irányba akarjuk terelni a kiválasztást, akkor erre az individualisztikus laissez faire, laissez passer a legalkalmatlanabb módszer. Ha azt akarom, hogy a kiválasztás mindig azt az eredményt hozza létre, a melyet a szabad verseny egy bizonyos adott környezetben létrehoz, akkor a versenyt éppen nem szabad szabadjára hagyynom.”

A tanulmány végkövetkeztetése szerint „az állam beavatkozása egyre nagyobb körre terjed, de az emberek szabadsága ennek a mindenkori beavatkozásnak megváltoztatására is egyre nagyobb lesz. Növekvő állami szabályozás, növekvő politikai szabadsággal karöltve: ez a fejlődés iránya, – mindenre kiterjedő állami szabályozás és tökéletes szabadság ennek a szabályozásnak megállapítására vagy megváltoztatására: ez a fejlődés ideálja.”

ZAVODNYIK JÓZSEF

Somló Bódog (1873–1920)

Jogász, egyetemi tanár, a magyar szociológia korai alakja. Pozsonyban született. Egyetemi tanulmányait Budapesten kezdte, Kolozsvárott fejezte be. Itt szerzett 1895-ben jogi, 1896-ban államtudományi doktorátust. Közben állami ösztöndíjjal Lipcse és Heidelberg egyetemén is folytatott tanulmányokat. 1899-ben jogbölcseletből, 1903-ban politikából szerezte meg a magántanári képesítést a kolozsvári egyetemen, egyben 1899-től 1905-ig a nagyváradi jogakadémia professzora. 1905-ben került Kolozsvárra a Jogbölcselet és Nemzetközi Jog Tanszékre rendkívüli egyetemi tanári kinevezéssel, majd 1908-tól 1918-ig rendes tanár. 1918-tól a budapesti egyetem tanára volt politikából és nemzetközi jogból. Számos magyar és német nyelvű jogbölcseleti és szociológiai dolgozatot írt, iskolát teremtett maga körül. Somló volt az első magyar jogfilozófus, akinek munkásságát Európa-szerte ismerték.

(Forrás: <http://www.juris.u-szeged.hu>)

Előzetes statisztikai adatok a Gazdasági Versenyhivatal versenyfelügyeleti tevékenységéről

A 2009-ről áthúzódott és a 2010-ben kezdődött bejelentésekről, panaszokról és a versenyfelügyeleti eljárásokról

Az összeállítás időpontja: 2010. szeptember 30.

I. Bejelentések és panaszok

Megnevezés	Száma
2009-ről áthúzódott	247
2010-ben érkezett	841
Ebből: jogerősen elutasított	626
Versenyfelügyeleti eljárás indult	63
Elbírálás alatt, folyamatban lévő	399

Elbírált jogorvoslati kérelmek száma

Megnevezés	A jogorvoslati kérelmet	
	elfogadta	elutasította
Fővárosi Bíróság	0	7

II. Versenyfelügyeleti eljárások

Megnevezés	Száma
2009-ről vagy korábbi évekről áthúzódott	109
2010-ben indult	92
Együtt	201
Ebből: versenyhivatali határozattal lezárt	101
Folyamatban lévő	100

Az eljárások megoszlása

Megnevezés	Száma
Fogyasztók megtévesztése	108
Erőfölény	22
Versenykorlátozó megállapodás	22
Fúziókontroll	49
Összesen	201

III. Versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatok megoszlása

Megnevezés	Törvény-sértés	Bírság eFt-ban	Kötele-zettség-vállalás	Jogsértés hiánya	Meg-szüntetés	Vizsgálói lezárás	Összes lezárás
Fogyasztók megtévesztése	34	440 700	2	1	6	4	47
Erőfölény	0	0	3	1	5	3	12
Jelentős piaci erő	0	0	0	0	0	0	0
Versenykorlátozó megállapodás	5	7 281 952	0	1	0	4	10
Összesen	39	7 722 652	5	3	11	11	69

IV. Fúziós kérelmek megoszlása

Megnevezés	Száma
Engedélyezés	27
Engedélyezés feltétellel	1
Tiltás	0
Nem engedélyköteles	2
Vizsgálói lezárás	2
Megszüntetés	0
Összesen	32

Bírság eFt (késelem miatt)	37 165
-----------------------------------	---------------

V. Versenyfelügyeleti döntésben kiszabott legnagyobb bírságok (2010. január 1.–szeptember 30.)

Vj szám	Ügynév	Összeg (forint)	Ügytípus
174/2007	Vegyépszer és Tsa-i – vasútszakaszok felújítása	7 178 000 000	kartell
46/2009	Free Choice Kft. – vitaminajánló	100 000 000	fogyasztók megtévesztése
195/2007	Magyar Lapterjesztő Zrt. részvényesi megállapodása	100 000 000	kartell
149/2009	Vodafone – Internet Basic	60 000 000	fogyasztók megtévesztése
3/2009	Digitánia-Gold Sweet – párkeresés	48 000 000	fogyasztók megtévesztése
111/2009	Euro Correct-Group saving – fogasutói csoportok	44 200 000	fogyasztók megtévesztése

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központjának lapja

Szerkesztőség: 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

Levél cím: 1245 Budapest 5., Pf. 1036

Telefon: (1) 472-8900. Fax: (1) 472-8905.

E-mail: versenyukor@gvh.hu

Főszerkesztő: Gadó Gábor.

A szerkesztőbizottság tagjai: Belényi Andrea, Dániel Anna, Horváth Lászlóné,
Sáriné Simkó Ágnes, Zenisek Andrea.

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 1085 Budapest, Somogyi Béla utca 6.

Telefon: 266-9290, www.mhk.hu

Felelős kiadó: Bártfai-Mager Andrea ügyvezető igazgató.

10.2962 – Nyomja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. www.hknyomda.hu

Felelős vezető: Burján Norbert igazgató.
